

Bromölla
kommun

ÖVERSIKTSPLAN 2045

Bromölla kommun

Antagen av kommunfullmäktige 2026-06-15

Innehåll

1	Välkommen!.....	4
1.1	Förord.....	4
1.2	Vad är en översiktsplan?.....	4
1.3	Planeringshorisont.....	5
1.4	Läsanvisningar.....	6
1.5	Processen.....	6
1.6	Medverkande / Organisation.....	8
2	Utgångspunkter.....	9
2.1	Intern styrmodell.....	9
2.2	Hållbar utveckling.....	11
2.3	Planer, mål och program.....	15
2.4	Mellankommunala frågor.....	17
2.5	Bromölla i regionen.....	18
2.6	Befolkning.....	19
3	Utvecklingsinriktning.....	20
3.1	Utvecklingsinriktning.....	20
3.2	Strategiska fokusområden.....	24
4	Kommunövergripande ställningstaganden.....	31
4.1	Bebyggelse.....	31
4.2	Offentlig service.....	36
4.3	Arbete och näringsliv.....	39
4.4	Grön- och blåplanering.....	41
4.5	Kultur, fritid och rekreation.....	44
4.6	Transportinfrastruktur.....	46
4.7	Teknisk försörjning.....	51
5	Mark- och vattenanvändning.....	59
5.1	Teckenförklaring.....	59
5.2	Bromölla.....	61
5.3	Edenryd.....	64
5.4	Gualöv.....	66
5.5	Nymölla.....	68
5.6	Näsum.....	70
5.7	Valje.....	72
5.8	Landsbygden.....	74
5.9	Kust- och havsplanering.....	76
6	Riksintressen och andra värden.....	77

6.1	Riksintressen	77
6.2	Areella näringar	88
6.3	Naturmiljövärden.....	92
6.4	Kulturmiljövärden	99
6.5	Miljö- och riskfaktorer	104
6.6	Klimatförändringarna.....	109
6.7	Totalförsvaret.....	114
6.8	Miljö kvalitetsnormer (MKN)	116
7	Källor	120
7.1	Nationella planeringsunderlag.....	120
7.2	Regionala planeringsunderlag	122
7.3	Kommunala planeringsunderlag.....	123
8	Tyck om Bromölla!	124
9	Konsekvenser	124
10	PDF att skriva ut	124
11	Bygg din egen karta	124

1 Välkommen!

Bromölla kommun har beslutat att upprätta en ny översiktsplan för hela Bromölla kommun, med fokus på kransorterna.

1.1 Förord

Bromölla har som vision att erbjuda närhet till det människor behöver för en smidig vardag och ett rikt fritidsliv. Det ska vara nära att ta sig hit och nära ut i världen. I Bromölla ska det vara tryggt och nära människor emellan.

Vår vision och våra strategiska prioriteringar har varit vår ledstjärna i arbetet med översiktsplanen.

I översiktsplanen som ligger framför dig anger vi i Bromölla kommun hur vi vill använda våra mark- och vattenområden på lång sikt och i övergripande ordalag. För mer detaljerade uppgifter hänvisar vi till våra detaljplaner och andra övergripande och strategiska styrdokument. Vi kommer fortlöpande arbeta med att uppdatera och komplettera planen för att den ska vara ständigt aktuell.

Några andra grundpelare i arbetet har varit hållbarhet och att planera för en attraktiv plats där många generationer ska uppskatta att leva, bo och arbeta under många år framöver. En levande kommun med framtidstro! Detta kräver en balans mellan att bevara och utveckla för en framtid som ännu till många delar är okänd för oss.

Vi hoppas att du ska få mycket nöje och hitta svar på dina frågor när du tar del av våra ambitioner och viljeinriktning om hur vi vill använda våra mark och vattenresurser i Bromölla kommun framöver.

Jenny Önnevik, Kommunstyrelsens ordförande

1.2 Vad är en översiktsplan?

Översiktsplanen är ett vägledande dokument som ska spegla den rådande politiska majoritetens uppfattning om byggande, mark- och vattenanvändning och hushållning med naturresurser. Översiktsplanen ska ge Bromölla kommun ett aktuellt politiskt styrdokument för hur kommunen ska utvecklas på kort och lång sikt.

Syftet med att ta fram en kommundäckande översiktsplan för hela Bromölla kommun med fokus på kransorterna är att uppdatera den långsiktiga planeringen av mark- och

vattenanvändningen, kopplat till nationella och regionala mål, planer och program, kommunens vision och utvecklingen i regionen. Samtidigt behöver planeringen bemöta globala utmaningar med klimatförändringar, miljöpåverkan och andra samhällstrender samt möta lokala önskemål, behov och se till förutsättningarna på platsen.

I text och karta ger den vägledning till kommunens framtida mark- och vattenanvändning och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras i ett långsiktigt perspektiv i hela kommunen. Detta ska ge vägledning inför detaljplanering, bygglovshantering och andra tillståndsprövningar, utbyggnaden av infrastruktur, service, bostäder och annan samhällsviktig verksamhet. Översiktsplanen ska även ge vägledning hur kommunen ska ta hänsyn till bevarandevärden, så att den kan fungera som stöd för kommunens långsiktiga investeringsbudget och framtida utbyggnadstrategiska val.

1.3 Planeringshorisont

Översiktsplanen har en planeringshorisont till år 2045. Det är en planeringshorisont som sträcker sig betydligt längre än de flesta regionala planeringsunderlag, däribland regionplanen som sträcker sig till 2040. Vår jämförelsevis långa planeringshorisont gör att vi kan våga ta ut svängarna lite och våga tro på vårt drömsamhälle.

När det gäller anpassningen av den fysiska miljön till ett förändrat klimat, behövs en ännu längre planeringshorisont. Eftersom byggnader och annan fysisk infrastruktur förväntas ha en livslängd på minst 100 år så behöver planering och beredskap utgå från vilka konsekvenser som exempelvis stigande havsnivåhöjningar kan medföra på mycket lång sikt.

1.4 Läsanvisningar

Översiktsplanen utgår från Boverkets ÖP-modell 2.1 och består av tre nivåer. Utvecklingsinriktning, kommunövergripande ställningstaganden och mark- och vattenanvändning.

Utvecklingsinriktningen är den mest visionära delen och handlar inte om kartläggning av befintlig struktur utan snarare om att lyfta prioriteringar mellan de viktigaste strategiska sambanden som påverkar kommunens långsiktiga utveckling. Kommunövergripande ställningstaganden är mer generella ställningstaganden vad gäller både byggande och bevarande över hela kommunen. Mark- och vattenanvändningen preciseras på kartan med konkreta ställningstaganden för specifika platser. Samtliga nivåer hänger ihop och det som är sagt på de högre nivåerna ska sippra ner till de lägre nivåerna.

Texten är uppdelad efter ämnesområde och till varje ämnesområde hör ett antal ställningstagande som är vägledande för planeringen i kommunen.

1.5 Processen

1.5.1 Uppstart

Planering av arbetet. Informationsinsamling. Projektplan och kommunikationsplan togs fram.

1.5.2 Medborgardialog

Medborgardialogerna syftade till att samla in åsikter från allmänheten. Våren 2024 hölls medborgardialoger i samtliga tätorter. Även målgruppsanpassade dialoger med personer med funktionsnedsättningar och med barn ur förskoleklass genomfördes. En digital enkät publicerades på kommunens webbplats. Under sommaren 2024 gavs möjlighet för tre unga feriejobbare att under del av sitt feriearbete bidra med sina perspektiv kring en hållbar utveckling av kommunen.

1.5.3 Samrådsskede

När ett förslag till översiktsplan upprättas, ska kommunen samråda med kommuninvånarna, länsstyrelsen, regionplaneorgan och andra kommuner som berörs av förslaget. Kommunstyrelsen beslutar om att godkänna att översiktsplanen går på samråd.

1.5.4 Granskningskede

Innan den reviderade översiktsplanen kan antas, ställs den ut för granskning. Granskningskedet innebär ytterligare möjlighet för kommunens invånare, organisationer, företagare och myndigheter att inkomma med synpunkter på översiktsplanens innehåll. Länsstyrelsen lämnar i detta skede ett granskningsyttrande. Inkomna synpunkter under granskningen redovisas och besvaras i ett särskilt utlåtande. Kommunstyrelsen beslutar om att godkänna att översiktsplanen går på granskning.

1.5.5 Antagande

Kommunfullmäktige fattar beslut om att anta översiktsplanen.

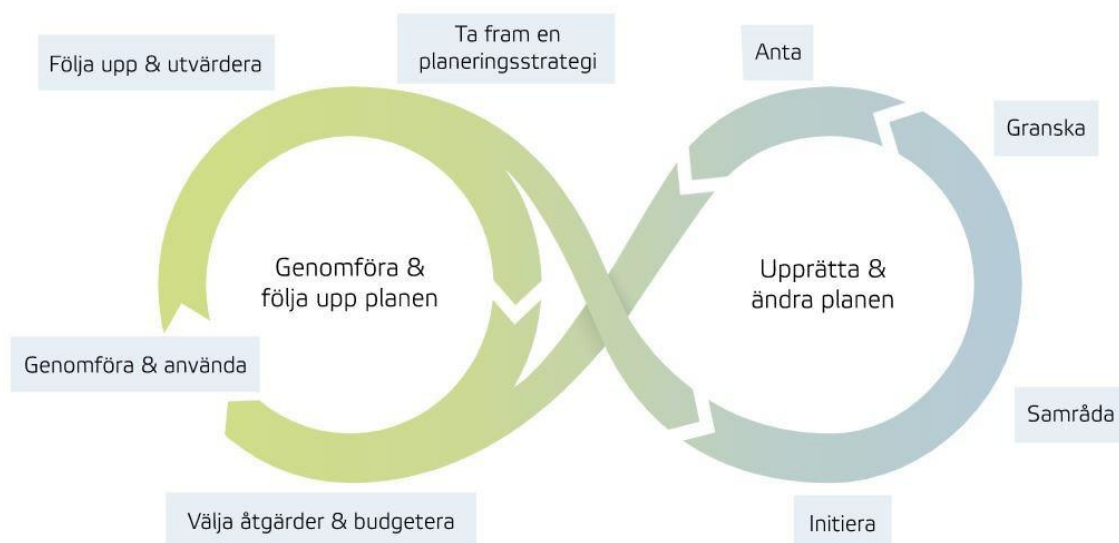
1.5.6 Laga kraft

Efter att överklagandetiden är slut vinner planen laga kraft, vilket innebär att den börjar gälla.

1.5.7 Genomföra och följa upp planen

Översiktsplanen är inte bindande. Det innebär att olika aktörer behöver fatta beslut om aktiva åtgärder för att förverkliga önskvärda delar i den. Översiktsplanen fungerar då som ett politiskt styrdokument – ett planeringsunderlag för kommunen, andra myndigheter som exempelvis Trafikverket, eller privata aktörer.

När översiktsplanen är beslutad i kommunfullmäktige startar nästa steg som är att välja och budgetera för åtgärder. Därefter kan åtgärderna genomföras, se vänstra loopen i den så kallade "ÖP-snurran".

Detta görs av kommunens respektive ansvariga utskott, i kommunkoncernen, eller av den externa organisation som är ansvarig. Det är alltså inte kommunen som är ensam ansvarig för att genomföra översiktsplanen. Genomförandet är ett gemensamt ansvar. Det kan vara andra myndigheter, eller privata, ideella krafter, eller marknadskrafter. För genomförandet av översiktsplanen utgör markägarförhållandet i kommunen en förutsättning. Kommunen har planmonopol men på privatägd mark är det markägaren som tillsammans med kommunen avgör om ett eventuellt genomförande kan ske.

Därefter ska översiktsplanen utvärderas och "aktualitetsprövas" i en ny planeringsstrategi. Detta ska ske varje mandatperiod för att hålla hela översiktsplaneringen á jour.

1.6 Medverkande / Organisation

Politisk beredning:	Kommunfullmäktiges tillfälliga beredning för översiktsplanering.
Arbetsgrupp:	Hans Reidel projektledare och planarkitekt, Malin Andersson projektledare, Erik Andersson planarkitekt. Chefer och tjänstepersonal från kommunal förvaltning och kommunala bolag, under ledning av samhällsbyggnadsenheten (tekniska enheten) och utvecklingsenheten.
Konsult:	Sweco (HKB, inkl. lagstadgad MKB) Sokigo (GIS) Tyréns (trafikplanering)
Bilder och videor:	Bromölla kommun, kommunikationsavdelningen.

2 Utgångspunkter

2.1 Intern styrmodell

Den övergripande visionen beslutades av kommunfullmäktige i november 2021. Visionen omfattar hela samhället Bromölla kommun. Tillsammans med visionen togs också beslut om tre strategiskt prioriterade områden med egna formulerade mål. Visionen lyder: Bromölla – nära och överraskande bra.

2.1.1 Bromölla - nära och överraskande bra

Med visionen förstås att Bromölla erbjuder närhet till det människor behöver för en smidig vardag och ett rikt fritidsliv. Det är nära att ta sig hit och nära ut i världen. I Bromölla är det tryggt och nära människor emellan. Med utmanande mål för vad kommunen ska åstadkomma, uppnår och överträffar vi allas förväntningar. Bromölla är nära och överraskande bra.

2.1.2 Strategiska prioriteringar och övergripande mål

Kommunfullmäktige har valt ut tre områden som ska prioriteras för att nå visionen. Inom varje prioriterat område finns övergripande mål.

1) Kompetens och arbete

Förutsättningarna för att få ett starkt Bromölla nu och i framtiden är nära kopplade till de ungas förmågor och färdigheter. Resultaten i skolan samt sysselsättning, men också vilka som snabbast blir av med jobben vid en kris, pekar på att Bromölla kommun ytterligare måste förbättra möjligheterna för unga att stå på egna ben. Utbildning och färdigheter är grundläggande för att lyckas. En hög andel sysselsatta bland kommunens invånare är avgörande för möjligheten att vara en långsiktigt hållbar kommun och en höjd utbildningsnivå är ett av medlen för att nå dit.

Övergripande mål

- Höja utbildningsnivån
- Verka för individens möjlighet till anställning
- Hög sysselsättning inom varierande branscher

2) Attraktivt och växande

Demografiskt har Bromölla kommun en stor utmaning i en åldrande befolkning och unga som flyttar ut. Historiskt har en befolkningsökning inte varit självklart. Utifrån statistiken saknas framför allt kvinnor och män i åldern ca 25–50 år. Bromölla måste jobba för att vara attraktiv för denna målgrupp och totalt öka sin befolkning för högre skattekraft. Inom gruppen finns såväl barnfamiljer som ensamhushåll, vilket gör en variation inom kommunens boende, upplevelser och aktiviteter viktiga. Samtidigt är god service och tillgänglig infrastruktur områden som gör vardagen smidig.

Övergripande mål

- Attraktiv och varierande boendemiljö
- God service och tillgänglig infrastruktur
- Varierat utbud av aktiviteter och upplevelser

3) Hållbart och innovativt

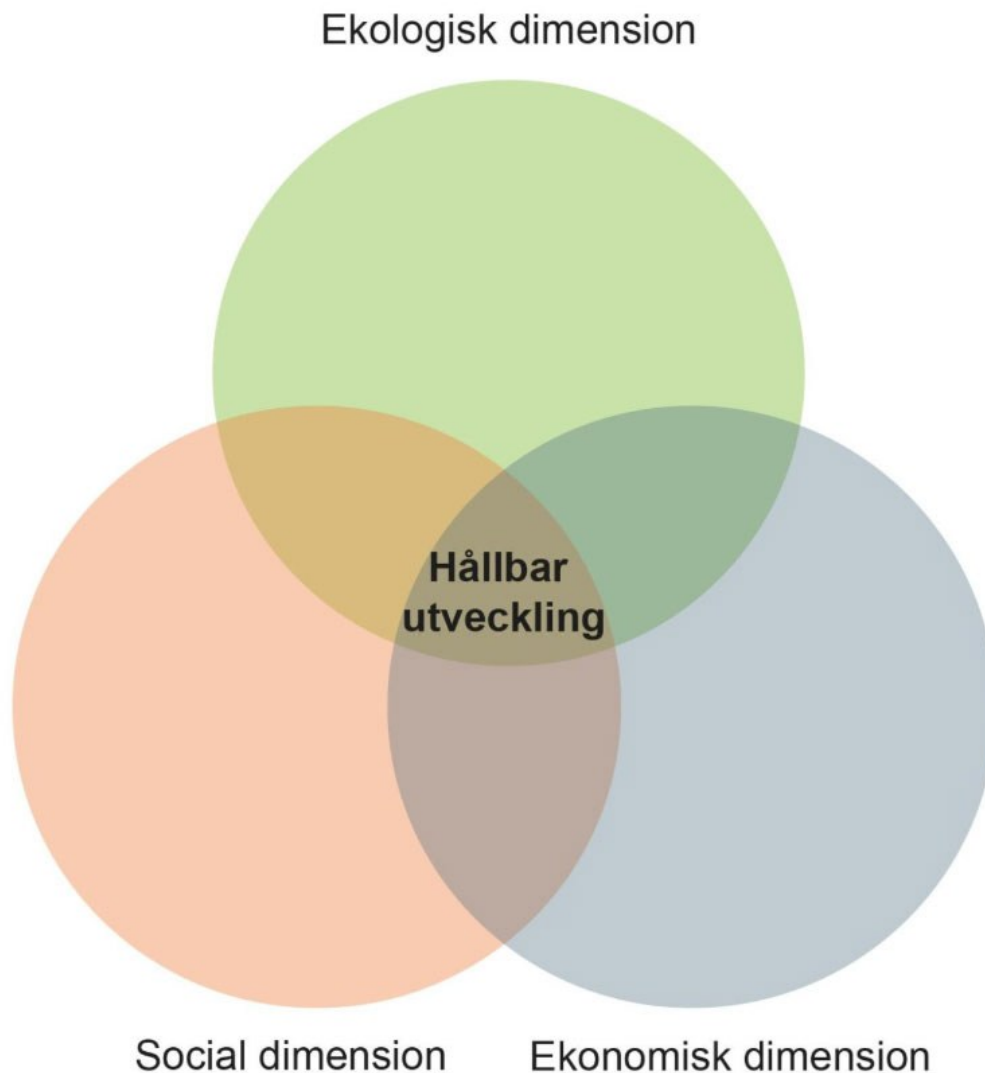
Bromölla kommun har både en styrka och svaghet i att vara liten. Det kan vara svårt att konkurrera med större kommuners storleksfördelar, men som liten och snabbfotad kan man åstadkomma mycket. För att ligga i framkant måste man våga testa nya saker och vara en lärande organisation. Omvärldskunskap och tillvaratagande av nya idéer kommer att vara viktigt. För att klara av att vara en livskraftig kommun krävs förmåga att vara hållbar över tid. Långsiktighet, helhetssyn och säkerställande av hållbarhetsperspektiv i alla beslut blir avgörande.

Övergripande mål

- God ekonomisk hushållning
- En lärande organisation i framkant
- Hållbarhets- och helhetsperspektiv i alla beslut

2.2 Hållbar utveckling

Målet i översiktsplanen är att arbeta hållbart där alla tre dimensioner prioriteras - social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet.

2.2.1 Ekologisk hållbarhet

Det ekologiska hållbarhetsperspektivet handlar om att inte töra på jordens resurser, djur och natur i snabbare takt än de kan återbildas och att minimera påverkan på jordens ekosystem. När samhället växer ska hänsyn tas till växt- och djurlivet på platsen.

Det ska vara enkelt att använda klimatsmarta alternativ som att gå, cykla, eller använda kollektivtrafiken.

2.2.2 Social hållbarhet

Ett socialt hållbart samhälle är ett demokratiskt samhälle där alla tillåts göra sin röst hörd, där de grundläggande behoven tillgodoses, de mänskliga rättigheterna säkerställs och där

alla människor är inkluderade. Samhället ska vara till för alla oavsett bakgrund, samhällsklass, kultur, könstillhörighet, ålder, eller funktionsförmåga. Det ska vara tryggt, jämställt och tillgängligt i Bromölla. Det handlar om att genom gestaltning och planering skapa goda livsmiljöer och mötesplatser som främjar folkhälsan och motverkar segregation. Estetiskt tilltalande bebyggelse, nära tillgång till service, grönområden samt gång- och cykelstråk är faktorer som bidrar till välbefinnande, hälsosam rörelse, avkoppling och kontakt med andra människor.

Inom ramen för social hållbarhet framhävs även betydelsen av barnperspektivet. Barnens fysiska närmiljö spelar en betydande roll för deras liv och utveckling, och det är avgörande att barn enkelt kan orientera sig och identifiera sig med sin hemmiljö. Målsättningen är att forma ett samhälle där barns rätt till inflytande, lek, utbildning och skydd prioriteras.

2.2.3 Ekonomisk hållbarhet

Ekonomisk hållbarhet är betydelsefullt för att få ett livskraftigt samhälle. Handeln och service är viktigt för att behålla och stärka köp- och attraktionskraften. Det är viktigt att Bromölla är attraktivt för både företagsetableringar och inflyttning. Ett ekonomiskt starkt samhälle har fastighetspriser som underlättar och motiverar nybyggnation, försäljning och underhåll och som därmed stärker attraktiviteten för orten.

Ekonomisk hållbarhet innebär även att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Detta för att förebygga och lindra de ekonomiska skadorna på byggnader och egendom som kan uppstå vid översvämningar, ras, skred, värmeböljor eller andra extrema väderhändelser. Ekonomisk utveckling får inte ske på bekostnad av den ekologiska eller sociala hållbarheten.

2.2.4 Agenda 2030

Agenda 2030 är en global handlingsplan med 17 mål för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Agenda 2030 antogs av FN:s medlemsländer i september 2015. Hållbar utveckling definieras av FN som utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Fattigdom, orättvisor och ojämlikheter ska minska och klimatkrisen lösas under de kommande 15 åren.

Agenda 2030 lyfter vikten av alla samhällsaktörers delaktighet och betonar att genomförandet är ett gemensamt ansvar. I Sverige har kommunerna och andra lokala aktörer en central roll i genomförandet av de globala målen. Flera av kommunernas grunduppdrag, till exempel samhällsplanering och utbildning, är direkt eller indirekt kopplade till delmål i Agenda 2030.

2.2.5 Nationella miljö- och klimatmål

Sveriges miljömål är riktmärken för miljöarbetet och visar vägen mot en hållbar utveckling. De beslutades av riksdagen 1999. Tillsammans bildar generationsmålet, miljömålen med sina preciseringar och etappmålen miljömålssystemet. Det övergripande syftet är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Miljömålen med sina preciseringar beskriver vad som är en god miljö i Sverige. För att visa hur miljöarbetet går och vad som måste göras finns indikatorer. Hittills har vi följt upp miljömålen mot året 2020. De globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 tar sikte på året

2030. Därför passar det året bra som nästa hållpunkt för miljömålen. Vi har fortfarande långt kvar till att nå de flesta av målen och för flera av miljömålen går utvecklingen åt fel håll.

Sverige beslutade i juni 2017 att anta ett klimatpolitiskt ramverk som innehåller klimatmål, en klimatlag som reglerar regeringens klimatpolitik samt skapandet av ett oberoende klimatpolitiskt råd. Sverige ska senast år 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Jämfört med 1990 bör utsläppen minska med minst 63 % till år 2030, minst 75 % till år 2040 samt minst 85 % till år 2045. Dessutom ska utsläppen från transporter minska med minst 70 % till år 2030 jämfört med 2010.

Under de närmaste tio åren behöver alla öka takten i arbetet och genomföra den omvälvande och brådskande samhällsomställning som är nödvändig att göra.

2.2.6 Regionala miljömål

Länsstyrelsen Skåne har utifrån de nationella miljömålen tagit fram regionalt anpassade miljömål. Skånes mål är samma som de nationella målen: generationsmålet, miljö kvalitetsmålen (med undantag för "Storlagen fjällmiljö") och etappmålen. Skåne har därutöver ytterligare regionala mål för miljö kvalitetsmålet. Det finns även ett regionalt åtgärdsprogram för miljömålen, 2022 – 2025.

2.3 Planer, mål och program

Av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen i den fysiska planeringen tänker ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling. Det är upp till kommunen att bedöma vilka mål, planer och program som är relevanta för kommunens hållbara utveckling och den fysiska planeringen eftersom dessa ändras över tid. Lokalt förankrade politiska mål, visions- och styrdokument styr även arbetet.

Nedan presenteras den Regional utvecklingsstrategi (RUS) – Det öppna Skåne samt Regionplan för Skåne 2022–2040 kortfattat.

2.3.1 Regional nivå

Regional utvecklingsstrategi för Skåne – Det öppna Skåne

I den regionala utvecklingsstrategin beskrivs Skåne som platsen där högteknologi möter akademi, stad möter landsbygd och Sverige möter kontinenten. Skåne är öppet i sinnet, öppet för alla och med ett varierat landskap. Skåne välkomnar nya människor och nya influenser.

Regionen menar att Skånes utmaningar de närmaste åren är tydliga och behöver lösas både på kort och lång sikt. För att möta dessa utmaningar prioriterar Region Skåne fyra strategiska områden:

- Hela Skåne
- Ökad innovation och konkurrenskraft
- Stärkt delaktighet genom kompetensförsörjning, utbildning och sysselsättning
- Bättre hälsa för alla

För att komplettera de strategiska områdena har Region Skåne valt fyra tvärgående perspektiv som är viktiga för att nå framgång. Gemensamt är att de är långsiktiga och behöver genomsyra de fyra strategiska områdena:

- Miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet
- Internationell samverkan och internationalisering
- Digitalisering
- Beredskap och resiliens

Regionplan för Skåne 2022–2040

Regionplanen ska vara ett verktyg för att stärka Skånes utveckling som flerkärnig arbetsmarknads- och bostadsregion med minskad klimatpåverkan och anpassning till ett förändrat klimat. Regionplan är tänkt som en gemensam grund som underlättar samordning av fysiska strukturer över kommungränserna och bidrar till att skapa ett sömlöst Skåne för invånarna. Region Skåne och de skånska kommunerna planerar tillsammans det framtida Skåne i mellankommunala och regionala frågor.

Regionplanen har 6 planeringsstrategier:

- 1) Utveckla flerkärnigheten och stärka samspelet mellan stad och landsbygd
- 2) Stärka tillgängligheten och binda samman Skåne
- 3) Stärka mångfalden av attraktiva och hälsofrämjande livsmiljöer med tillgång till rekreation
- 4) Växa effektivt med en balanserad och hållbar mark- och vattenanvändning
- 5) Planera för en god miljö och en hållbar resursanvändning
- 6) Stärka Skånes relationer med omvärlden

Centralorten Bromölla pekas i Regionplan Skåne ut som centralort samt strategisk nod med funktionerna servicenod, kollektivtrafiknod och nod för vandring och cykling. Näsum pekas ut som strategisk nod med funktionerna servicenod, nod för vandring och cykling och framtida kollektivtrafiknod. Hässleholm och Kristianstad pekas ut som regionala kärnor som tillsammans bildar en tillväxtmotor.

Den flerkärniga ortsstrukturen

I Regionplanen står det vidare: För Skånes utveckling är det viktigt att i den fysiska planeringen:

- Fortsätta utveckla Skånes flerkärnighet och stärka den befintliga ortsstrukturen i hela Skåne.
- Satsa på Skånes tillväxtmotorer och regionala kärnor samt koppla samman dem med varandra och omvärlden.
- Verka för att de strategiska noderna kopplas samman med en eller flera regionala kärnor eller tillväxtmotorer så att effekterna av utvecklingen sprids till hela Skåne.
- Beakta och vidareutveckla de strategiska noderna i dialog och planering på regional och kommunal nivå. Verka för ökad samordning av resurser och samplanering av bebyggelse, gång-, cykel- och kollektivtrafik, service och rekreation.
- Utveckla attraktiva bytespunkter mellan transportslag i anslutning till de strategiska noderna.

Blekingebanan och E22:an går genom Bromölla kommun och är utpekade i Regionplanen som särskilt viktiga transportinfrastrukturstråk. Mellan Bromölla och Kristianstad är det även utpekade en potentiell supercykelväg med tidshorisont 2040. I regionplanen står det att supercykelvägarna kommer att planeras, utvecklas, kommuniceras och drivas i samverkan mellan Region Skåne, kommuner och väghållare som en integrerad del i infrastrukturplaneringen med ambitionen att skapa ett enhetligt system.

Bland utmaningarna i regionplanen finns bland annat:

att säkerställa en ökad tillgänglighet i regionen och samtidigt ställa om till ett hållbart, innovativt transportsystem

Transportsektorns utmaning är att minska energianvändningen och klimatpåverkan samt att ställa om till ett fossilfritt transportsystem, samtidigt som kraven på ökad regional tillgänglighet växer. En överflyttning av godstransporter till järnvägen samt ett ökat hållbart resande genom kollektivtrafik, gång och cykel kommer att vara nödvändigt för att klara utmaningen. Utvecklingen av järnvägssystemet hindras dock av kapacitetsbrist, eftersatt underhåll och långa investeringsprocesser, vilket skapar sårbarhet i systemet.

Teknikutveckling, digitalisering och elektrifiering av transportsystemet kan bidra till att möta kraven på ett hållbart transportsystem. Samhällsplaneringen kan främja en helhetssyn på utvecklingen av bebyggelse kopplad till utveckling av transportsystemet. Det kommer att behövas en effektiv markanvändning där kollektivtrafiken är strukturbildande.

att skapa förutsättningar för växande städer och samtidigt utveckla den flerkärniga ortsstrukturen

Skånes utveckling går mot en mer fåkärnig struktur med en stark tillväxt i sydvästra Skåne. Det är en utmaning att kunna gynna snabbt växande storstäder och samtidigt stärka den flerkärniga ortsstrukturen. Båda delarna behövs för att stärka regionens attraktivitet och konkurrenskraft. Det finns stora skillnader mellan Skånes olika delar och kommunerna står inför olika utmaningar och möjligheter. Det kommer att behövas samverkan kring gemensamma utmaningar och nyckelfrågor framöver samtidigt som de skilda förutsättningarna bemöts. Stora samhällsinvesteringar behöver användas kostnadseffektivt.

Det är också viktigt att säkra att värden som är svåra att kvantifiera inte nedprioriteras och går förlorade.

att skapa förutsättningar för både bebyggelseutveckling och en hållbar markanvändning

Ett effektivt markutnyttjande med förtätad bebyggelse skapar förutsättningar för hållbara samhällen med hög servicegrad som inte har negativ påverkan på uppfyllelse av miljökvalitetsnormerna för luft, buller och vatten. Konkurrensen om marken kommer att öka i takt med ökad befolkningstillväxt och utvecklad transportinfrastruktur. För att säkerställa den biologiska mångfalden, livsmedelsförsörjningen, hushållning med naturresurserna och klimatanpassningen behövs ett effektivt markutnyttjande, skydd av värdefull natur och kulturmiljöer, avsättning och utveckling av mångfunktionella ytor för fördröjning och rening av vatten samt hushållning med jordbruksmark och grön- och vattenområden. Behovet av att tillföra nya strukturer och byggnader behöver analyseras och genomförandet vara mer resurssnålt för en effektivare användning av mark- och vattenresurser. Klimatanpassning av kustområdena kommer att vara av särskild vikt för Skånes del. Tre fjärdedelar av Skånes yttre gräns är kust där sandstränderna ofta är erosionsdrabbade.

2.4 Mellankommunala frågor

Mellankommunala och regionala intressen som framför allt rör mark- och vattenanvändning är bostadsförsörjning, vattenförsörjning, vatten- och luftkvalitet, grönstruktur, besöksnäring, trafik, stora opåverkade områden, klimatanpassning, riksintressen, energiproduktion och havsanvändning. Mellankommunal samverkan handlar i första hand om att ta fram gemensamma planeringsunderlag och riktlinjer och att samordna mål för utveckling och verksamhet.

Bromölla kommunen har ett strategiskt läge i Skåne, nära, Blekinge och södra Småland och kan vara en förmedlande länk för kunskap, kultur och kompetens mellan regionerna.

Kommunen pekar särskilt ut följande frågor där samverkan är nödvändig:

- Havsvattenanvändning och havsplanering – Kristianstad och Sölvesborgs kommuner.
- Grönstruktur och rekreation – Kristianstad, Olofströms och Sölvesborgs kommuner samt med Region Skåne och Blekinge.
- Stora, opåverkade områden – Kristianstad, Olofström och Sölvesborgs kommuner.
- Utbyggnad av vindkraft vid kommungränsen – en mellankommunal dialog är nödvändig.
- Vattenförsörjning och rening av spillvatten – berörda kommuner.
- Klimatanpassning – berörda kommuner och länsstyrelser inom Skräbeåns avrinningsområde.
- Transportinfrastruktur – kollektivtrafik, godstrafik och biltrafik.

Gränsöverskridande riksintresseområden

Områden av riksintresse och geografiska områden som sträcker sig över kommungränsen är:

- Riksintresse för friluftsliv (Ivösjön-Immeln-Ryssberget)
- Riksintresse för friluftsliv (Kusten Åhus-Valje med Rinkaby skjutfält)
- Riksintresse för kulturmiljö (Trolle-Ljungby)
- Riksintresse för naturvård (Oppmanna-Ivösjöområdet, Tostebergakusten)
- Riksintresse för kustzon
- Natura 2000 (habitat och fågel, flera områden)
- Riksintresse för väg och järnväg (E22 och Blekinge kustbana)

2.5 Bromölla i regionen

Bromölla kommun kan beskrivas som unik i sitt slag. Här finns de småskaliga boendemiljöerna, det goda kommunikationsläget samt den rika tillgången till omväxlande natur- och kulturmiljöer. Bromölla ligger i utkanten av Skåne men är samtidigt i mitten av det pärlband av orter som sträcker sig från Karlskrona i öster till Malmö och Helsingborg i väster.

Genom kommunen går E22 i öst-västlig riktning tillsammans med Blekinge kustbana. I nordsydlig riktning går väg 116. Kommunen gränsar till kommunerna Kristianstad, Sölvesborg och Olofström. Bromölla är den tredje minsta kommunen i Skåne i befolkning räknat. Kommunen är även liten till ytan.

Bromölla är centralort i kommunen och utgör tillsammans Edenryd, Gualöv, Nymölla, Näsrum och Valje, tätorterna i Bromölla kommun. Orternas fysiska placering i landskapet med omgivande miljöer är tongivande för varje specifik ort och ger upphov till särpräglade karaktärer.

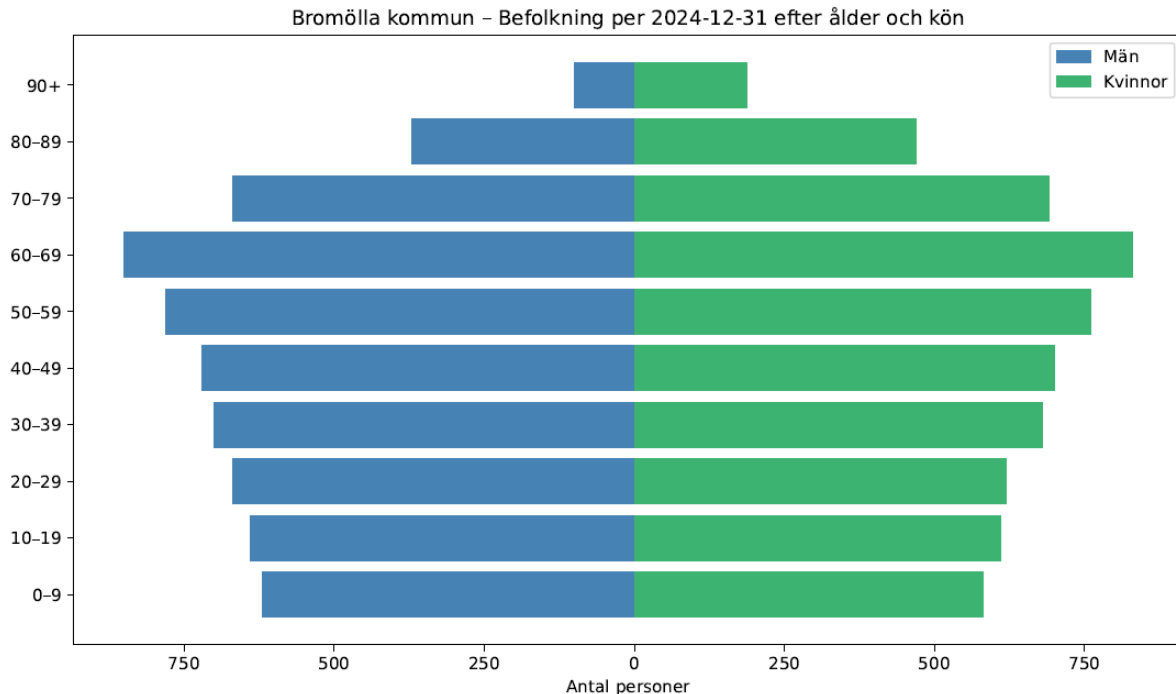
Bromölla kommun tillhör Skåne men regiontillhörigheten är inte bara bestämd av länsgränsen. Bromölla kommun har även kopplingar till Blekinge och Kronoberg.

Bromölla har idag en tät koppling till Kristianstad och det finns goda kommunikationer även till Hässleholm. För Bromölla är utbytet med Sölvesborg, Karlshamn och Olofström i Blekinge viktigt, dit många pendlar för både arbete och studier. Bromölla har ett strategiskt läge till inte minst handel i andra kommuner, som Kristianstad, Sölvesborg och Olofström.

För att kunna förverkliga idéer och genomföra större projekt måste Bromölla samverka med andra. För regionala frågor inom en rad ämnesområden finns ett samverkansorgan som heter Skåne Nordost, förkortat SKNO, mellan kommunerna Bromölla, Hässleholm, Hörby, Kristianstad, Osby och Östra Göinge.

2.6 Befolkning

Bromölla kommun hade per 2024-12-31 en befolkningsmängd på 12 470 personer. Cirka 60 % av kommunens befolkning bor i Bromölla tätort. Omkring 17 % av befolkningen bor på landsbygden och övriga 23 % i någon av kommunens fem tätorter: Edenryd, Gualöv, Nymölla, Näsrum och Valje.

Under 2024 var antalet födda 82 och antal döda 135, vilket ger ett födelsenetto på minus 53 personer. Under samma år var det 682 inflyttningar och 645 utflyttningar, det vill säga ett flyttningsnetto på plus 37 personer.

Barnafödandet i Bromölla har på sistone haft en nedåtgående trend, vilket inte är något unikt för Bromölla, utan gäller även generellt sett för hela Sverige. Många flyttar till eller från en annan kommun i länet, men något fler flyttar till eller från övriga delar av landet eller utomlands. På lång sikt måste det negativa födelsenettet mötas med ökad inflyttning, eller ökat barnafödande om inte befolkningen ska minska.

Tätorterna hade följande befolkningsmängd den 31 december 2024. Föregående års siffra finns inom parentes. Med restförda avses personer utan geografisk hemvist, det vill säga invånare som är skrivna i kommunen och personer i fastigheter som inte kunnat koda till något geografiskt läge.

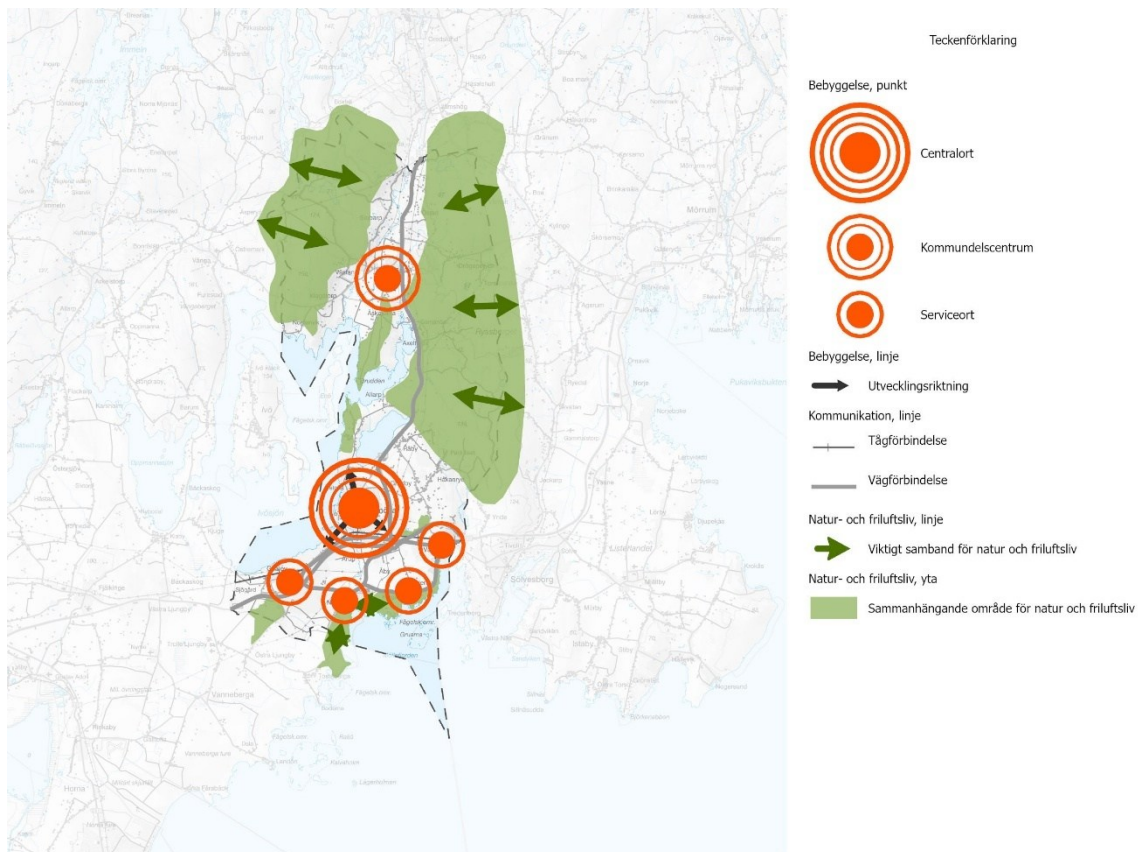
- Bromölla - 7860 invånare (7879)
- Gualöv - 519 invånare (519)
- Nymölla - 248 invånare (241)
- Näsrum - 1020 invånare (1038)
- Valje - 670 invånare (670)
- Övriga områden - 2117 invånare (2123)
- Restförda - 36 (28)

3 Utvecklingsinriktning

3.1 Utvecklingsinriktning

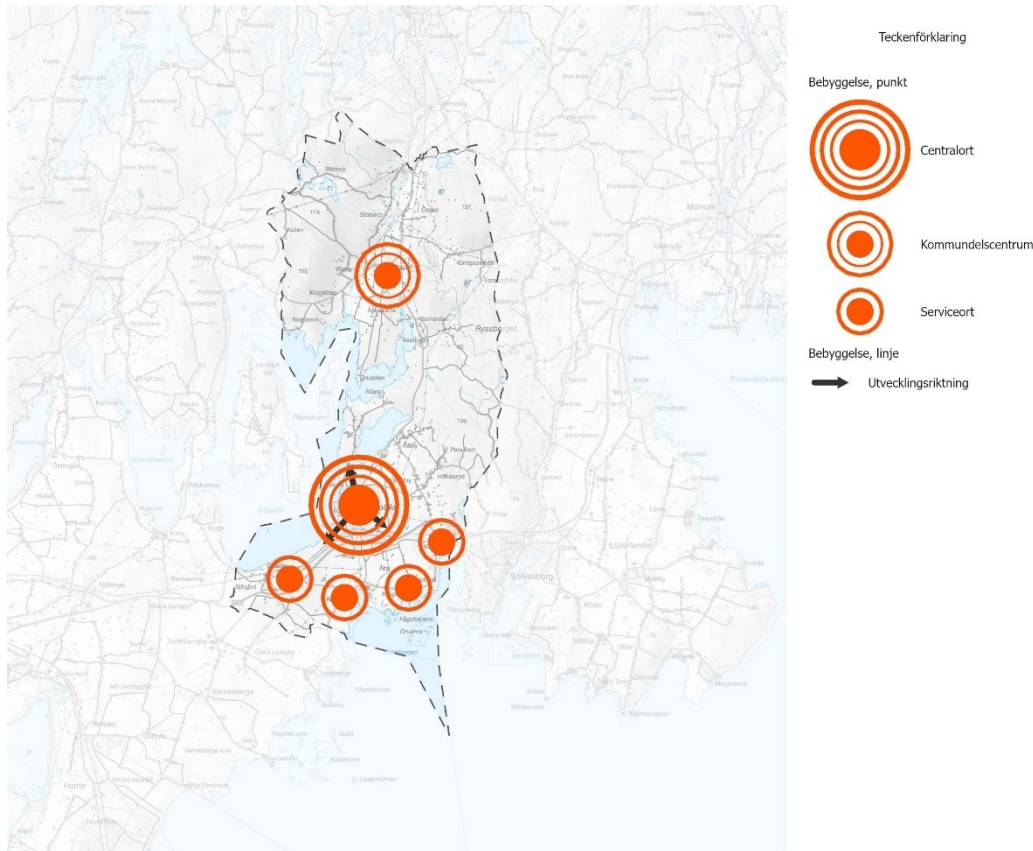
Utvecklingsinriktning är den mest visionära delen av översiktsplanen och handlar inte om kartläggning av befintlig struktur, utan snarare om att lyfta prioriteringar mellan de viktigaste strategiska sambanden som påverkar kommunens långsiktiga utveckling.

Utvecklingsinriktningen pekar ut kommunens övergripande avsikter för framtiden om bebyggelse, natur och friluftsliv samt kommunikationer. Ställningstagandena i det här avsnittet ska genomsyra resten av dokumentet.

3.1.1 Bebyggelse

I Bromölla kommun finns attraktiva boendemiljöer med stor variation och ett gott företagsklimat med framåtanda.

Bostads- och verksamhetsmöjligheter erbjuds i hela kommunen, men den huvudsakliga bebyggelseutvecklingen är kopplad till orterna.

- Bromölla är kommunens största ort och ska utgöra centralort, vilket innebär att orten har stor betydelse för omkringliggande orter, byar och landsbygd när det kommer till, service, handel och offentlig förvaltning.
- Kommunens näst största ort Näsum och ska utgöra kommunalscentrum för norra delen av kommunen, dess byar och landsbygd. Det innebär att Näsum har mycket av centralortens funktioner men inte är en centralort.
- Gualöv ges möjlighet att bli serviceort, med viss handel av dagligvaror.
- Samtliga orter i kommunen växer genom förtätning, utifrån sina unika förutsättningar och med hänsyn till grönområden och motstående intressen.
- Nya verksamheter ska främst etableras vid de stora stråken E22 och väg 116.

3.1.2 Natur och friluftsliv

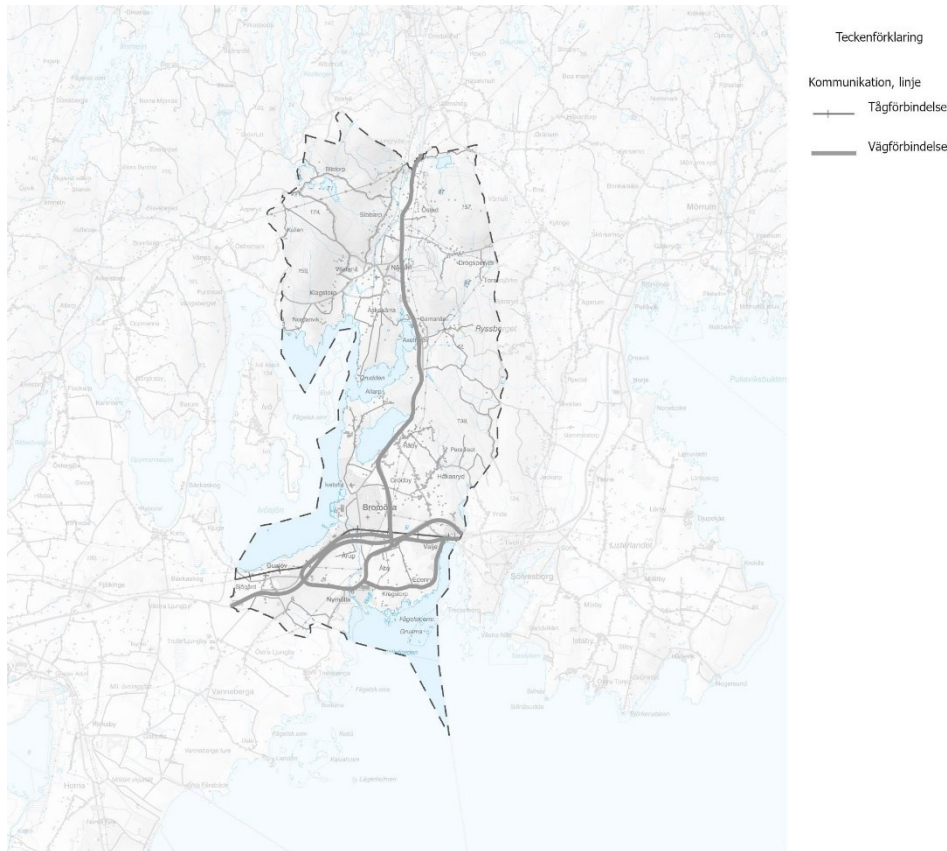
De skogsklädda bergen i nordost och nordväst, sjöarna, åarna och kusten utgör stora och sammanhängande gröna och blå strukturer i kommunen. Naturen och vattnet är en viktig del av Bromölla kommuns identitet.

- Kommunens unika och värdefulla naturmiljöer ska bevaras och utvecklas för biologisk mångfald och friluftsliv, så att de även i framtiden kan bidra till kommunens attraktivitet.
- Ryssberget, Västanåberget, Branthalla, Gualövs strövskog, Kronoparken, Äskekärra och hela kuststräckan söder om Östersjövägen och Tostebergavägen är sammanhängande område för natur och friluftsliv och därmed av värde för natur och friluftsliv såväl på land som i vatten.
- Tillgängligheten till havet, kustområdets och insjöarnas natur- och rekreationsvärden ska värnas och utvecklas där det är lämpligt och möjligt för det rörliga friluftslivet.
- Det ska finnas god tillgång och närhet till grönområden i alla boendemiljöer.
- Grön infrastruktur i orterna ska ses över för att bevaras, stärkas och utvecklas för biologisk mångfald, sociala värden, klimatanpassning, eller ekosystemtjänster.
- Grön- och blåtytor i orterna och på landsbygden ska där det är lämpligt anpassas för att hindra, eller lindra de negativa påföljderna orsakade av klimatförändringar som exempelvis översvämning, ras, skred, erosion, havsnivåhöjningar, torka och värmeböljor.

3.1.3 Kommunikationer

Bromölla kommun har ett bra strategiskt läge med närhet till stora kommunikationsstråk och pendlingsavstånd till större regioncentra, till resten av Skåne, till Blekinge och till Kronoberg.

- Fungerande och effektiv trafikinfrastruktur och kommunikationer ska finnas såväl mellan kommunens kransorter, som till angränsande kommuner för att underlätta för arbetspendling, fritid och nöjen.
- För centralorten ska det finnas förbindelse för cykeltrafik, bytespunkter för tågtrafik och busstrafik samt förbindelse för övrig biltrafik. Här ska även finnas förbindelser och omlastningspunkter för godstrafik. Likaså för Näsум, förutom att här finns ingen järnväg.
- För Edenryd, Gualöv, Nymölla och Valje ska det finnas förbindelse för cykeltrafik, busstrafik samt förbindelse för övrig biltrafik. För Gualöv och Valje ska det dessutom finnas förbindelse och bytespunkter för tågtrafik. För Nymölla ska även finnas förbindelser och omlastningspunkter för godstrafik.
- Stråket Blekinge kustbana och E22 samt väg 116 ska vara förbindelse för tågtrafik och busstrafik, övrig biltrafik, cykeltrafik samt godstrafik.
- Blekinge kustbana, väg E22 och länsväg 116 är viktiga nationella, regionala och delregionala förbindelser för kollektivtrafik, godstransporter och övrig persontrafik. Dessa kommunikationsstråk ska prioriteras vad gäller trafiksäkerhet och framkomlighet.
- Tåg- och bussförbindelserna till och från i orterna ska vara så bra att dessa är ett attraktivt alternativ till bilen.
- Stärka Bromölla kommun som cykelkommun, främja cykelkulturen och bli en plats där cykeln är det enkla valet för korta och lite längre resor.

3.2 Strategiska fokusområden

Med utgångspunkt i kommunens vision har ett antal strategiska fokusområden identifierats. Fokusområdena ska ses som ledstjärnor till hur vi vill ha vårt framtida Bromölla. Önskan är att skapa ett attraktivt samhälle med livskvalitet som får människor att vilja besöka platsen, bosätta sig och stanna kvar.

Bromölla ska vara det självklara alternativet för barnfamiljer och individer i arbetsför ålder. Bromölla ska upplevas som tryggt och familjärt, med närhet till rika natur- och fritidsaktiviteter. Här ska det vara lätt att få ihop livspusslet i livets alla skeenden.

3.2.1 Bebyggelseutveckling

Kommunens orter växer främst genom förtätning och på höjden. Detta för att behålla ett nära och sammanhållet samhälle med korta avstånd. När förtätning sker i centrala lägen bidrar det till folk och rörelse och att stärka underlaget för service, vilket medför att det går lättare och smidigare att uträtta sina ärenden och att nya mötesplatser kan skapas.

Ny bebyggelse prioriteras till orternas centrala delar, stationsnära och i kollektivtrafikstråk. När kommunens samhällen växer genom förtätning sker en god hushållning av mark och transportbehoven minskar. Hänsyn tas till orternas olika bebyggelsekaraktärer och kulturmiljövärden vid ny bebyggelse, för att stärka ortens identitet.

Enstaka ny bostadsbebyggelse kan även byggas där det är lämpligt och möjligt, i andra attraktiva lägen, nära till natur, rekreativsmöjligheter, havet, eller i närhet av kommunens sjöar för att skapa ett varierat utbud av bostäder och en levande landsbygd.

Knyter an till följande visionsmål:

- God ekonomisk hushållning.
- Hållbarhets- och helhetsperspektiv i alla beslut.
- God service och tillgänglig infrastruktur.

3.2.2 Attraktiva och varierande livsmiljöer

Runt om i hela kommunen finns attraktiva livsmiljöer och mötesplatser. Bromöllas livsmiljöer varierar och har god tillgänglighet vilket skapar goda uppväxtmiljöer för barn och unga. Livsmiljöerna ger även förutsättningar för tillväxt och ett bra vardagsliv för alla. Bra mötesplatser är viktiga för trivseln, identiteten, gemenskapen och det sociala utbytet. Bromölla är en plats för Bromöllaborna och för besökare. Utemiljön är i mänsklig inbjudande skala, känns intressant, trygg och lockar till utevistelse. Bromölla är ett jämställt och jämlikt samhälle, med mötesplatser för alla målgrupper.

Hur människor vill bo är en allt viktigare del av identiteten och att skapa attraktiva bostadsområden handlar i en allt högre grad om att skapa rätt atmosfär och känsla. För att skapa ett blandat och attraktivt samhälle är det viktigt att göra det intressant för människor med olika livsstilar och bakgrund att bo i kommunen. Bostäder ska finnas i olika miljöer för att så många som möjligt ska ha möjligheten att hitta en attraktiv boendemiljö som passar de egna preferenserna.

En blandning av bostäder i olika former och storlekar samt olika upplåtelseformer gör områden attraktiva, både för unga och gamla, ensamhushåll och barnfamiljer. Det skapar en mix av människor med olika bakgrund på samma plats som leder till möten, samhörighet och integration. Barn och äldre erbjuds hälsosamma och trygga livsmiljöer. Barn och unga växer upp i trygga livsmiljöer som främjar lek och kreativitet och det finns möjligheter till en rik och meningsfull fritid för alla. Förskolor och skolor finns med hög tillgänglighet och skolvägarna är trafiksäkra och trygga.

Knyter an till följande visionsmål:

- Attraktiv och varierande boendemiljö.

3.2.3 Bra kommunikationer

Goda kommunikationer med omvärlden gör det lätt att ta sig till resten av Skåne, men även Blekinge, Småland och Halland. Öresundsregionen är aldrig långt bort med Danmark och kontinenten. Det är nära till hamnarna i Karlshamn och Karlskrona och sjövägen till andra sidan Östersjön. Om Sydostlänken byggs skulle detta troligen skapa ännu större attraktivitet för transporter och resande för Bromölla kommun.

I den fysiska planeringen behandlar kommunen gång- och cykelvägar, järnväg samt väg som ett samordnat, integrerat och samverkande transportsystem. Ett smidigt, säkert och tryggt transportsystem som gör det enkelt att resa inom, men även till och från kommunen. Det är lätt att ta sig till och från viktiga målpunkter både till fots och på cykel, när avstånden tillåter. I kommunen finns strategiska stråk, vilket medför att Bromöllaborna har goda möjligheter till att ta sig mellan olika målpunkter och till rekreativmöjligheter.

Goda förutsättningar för gång och cykel medför förbättrade förutsättningar för en väl fungerande kollektivtrafik, eftersom de allra flesta som åker kollektivt går eller cyklar till hållplatsen. När fler reser hållbart ökar incitamenten att göra investeringar i hållbar infrastruktur. Kollektivtrafiken är i Bromölla kommun ett miljövänligt och slagkraftigt alternativ där byte av färdssätt sker snabbt och smidigt. Bra kollektivtrafik skapar även goda förutsättningar för ett jämställt samhälle med mer självständighet att kunna ta sig dit man vill, eftersom alla inte har tillgång till bil.

Andelen gång-, cykel- och kollektivresor ska öka medan andelen korta bilresor minskar och riskerna för att dödas eller skadas allvarligt i trafiken reduceras. Trafiksystemet medger säkra och trygga förflyttningar för alla samt bidra till att kombinera näringsliv, boende, rekreation och nöjen med en långsiktig hållbar samhällsutveckling. Trafiksystemet är tillgängligt för människor oavsett fysiska förutsättningar. Biltrafikanter har i trafiksystemet goda förutsättningar att köra på fossilfria drivmedel genom att laddningsmöjligheter och fossilfria bränslen finns strategiskt utplacerade i kommunen.

God tillgång till pålitligt bredband över hela kommunen underlättar vardagslivet och arbetslivet.

Knyter an till följande visionsmål:

- God service och tillgänglig infrastruktur.

3.2.4 Attraktiv och mångfacetterad arbetsmarknad

I kommunen finns ett varierat utbud av attraktiva bostäder, attraktiva livsmiljöer och mötesplatser och meningsfull fritid som attraherar rätt arbetskraft och kompetens att bosätta sig och bo kvar i Bromölla. Bromöllas strategiska läge i omlandet gör arbetsregionen stor och avståndet till omkringliggande arbetsmarknader nära.

Det är lätt att arbetspendla till och från Bromölla. Många väljer att bosätta sig i Bromölla för att lätt kunna pendla till sitt arbete i en annan kommun, eller för att arbeta i kommunen. Närheten till arbetstillfällen och arbetskraft i regionen och ett enkelt sätt att resa skapar möjligheter för Bromölla att bli en plats där olika typer av verksamheter kan etablera sig och växa. Här ska finnas plats för samverkan, nytänkande och innovation, jämställdhet, integration och hållbarhet.

Bromölla har nära till omkringliggande utbildningscentra i regionen och i Bromölla finns kompletterande vuxenutbildningar, vilket underlättar för kompetensförsörjningen och ökar Bromöllabornas möjlighet till anställning.

Bromöllas attraktiva läge vid E22:an, väg 116 och Blekingebanan och närheten till Sydostlänken ger goda möjligheter för samordning av godstransporter. Närheten till järnvägen är en möjliggörare för hållbara godstransporter för näringslivet. Närheten till hamnarna i Sölvesborg, Karlshamn, Karlskrona och Åhus bidrar till näringslivsutvecklingen i Bromölla.

Bromölla är en kommun där befintliga arbetsgivare fortsätter att frodas och nya arbetsgivare lockas att etablera sig, men också lockar till sig lokal konsumtion. Servicen är koncentrerad till centralorten och Näsrum. Tillgången på service är god, inte minst på grund av näringslivet som skapar servicen i sig och bidrar till att kommunen är en attraktiv plats att bo, leva och verka i.

I kommunen finns en mångfacetterad arbetsmarknad med ett positivt och växande näringslivsklimat som skapar service och arbetstillfällen inom en rad olika näringslivsgrenar. Här finns attraktiva lägen för en mängd olika typer av arbetsgivare. En del trivs i centrala lägen nära folk och rörelse, medan andra trivs nära transportmöjligheter intill större transportleder.

Knyter an till följande visionsmål:

- Verka för individens möjlighet till anställning.
- Hög sysselsättning inom varierande branscher.
- God service och tillgänglig infrastruktur.

3.2.5 Attraktiva grön- och blåmiljöer

Bromölla ligger mitt i naturen, mellan hav och sjö. Tillgång till vatten-, natur- och friluftsområden har stor betydelse för boende och besökare och bidrar till kommunens attraktivitet. Områdena ska vara tillgängliga och det ska vara lätta att ta sig dit. Det ger goda boendekvaliteter samt ökad hälsa och välmående. Gröna offentliga utemiljöer är viktiga lekmiljöer för barn och unga.

Förutom att vara bra miljöer för rekreation skapar dessa områden ofta goda miljöer för den biologiska mångfalden. Miljöerna genererar natur- och kulturupplevelser för både boende och turister och vissa är av betydelse för kommunens klimatanpassning. Vatten-, natur- och friluftsområden av vikt stärks, utvecklas och bevaras. Dessa miljöer är en resurs idag såväl

som för framtida generationer. Vattenkontakten ska vara påtaglig och närvarande i hela kommunen, såväl sjöar, hav och vattendrag.

En del av ett samhälles attraktivitet ligger i att vissa platser lämnas oexploaterade och bebyggelseutvecklingen sker med hänsyn till viktiga grön- och blåområden.

Knyter an till följande visionsmål:

- Varierat utbud av aktiviteter och upplevelser.

3.2.6 Det robusta samhället

Ett robust samhälle präglas av stabilitet och kan anpassas till både tillfälliga som mer långvariga påfrestningar såväl nu som för kommande generationer. I Bromölla kommun hindras, eller lindras ny och befintlig bebyggelse från att nås av effekterna av ett förändrat klimat, med exempelvis ras och skred, extrema regn- och snöfall, havsnivåhöjningar, värmeböljor, torka, eller andra typer av extremoväder. Kommunen verkar för ett samhälle som hindrar eller lindrar brist på mat, vatten eller försämrade vattenkvalitet, el och IT-kommunikation, bete och foder, även i tider av kris eller krig.

Planering och byggande tar hänsyn till risker för människors hälsa och säkerhet. Riskerna som ett förändrat klimat kan föra med sig hanteras på ett robust sätt. Dagvattenlösningar som skapas för att hindra och lindra översvämningar görs till positiva inslag i landskapet, vilket medför en attraktivare livsmiljö för Bromöllaborna.

Först och främst finns ett fokus på att i den fysiska planeringen utforma samhället på ett sätt som minskar klimatavtrycket i ett förebyggande syfte. Samhället planeras för att uppmuntra gång-, cykel-, och kollektivtrafik och användandet av fossilfria bränslen för att minska klimatpåverkan.

För att nå ett robust samhälle produceras en del av energin lokalt, vilket gör kommunen mindre sårbar i tider av kris och krig. Ur ett globalt perspektiv gör det Bromölla dessutom mindre beroende av icke-demokratiska stater som exporterar olika former av fossil energi.

Knyter an till följande visionsmål:

- God ekonomisk hushållning
- En lärande organisation i framkant
- Hållbarhets- och helhetsperspektiv i alla beslut

4 Kommunövergripande ställningstaganden

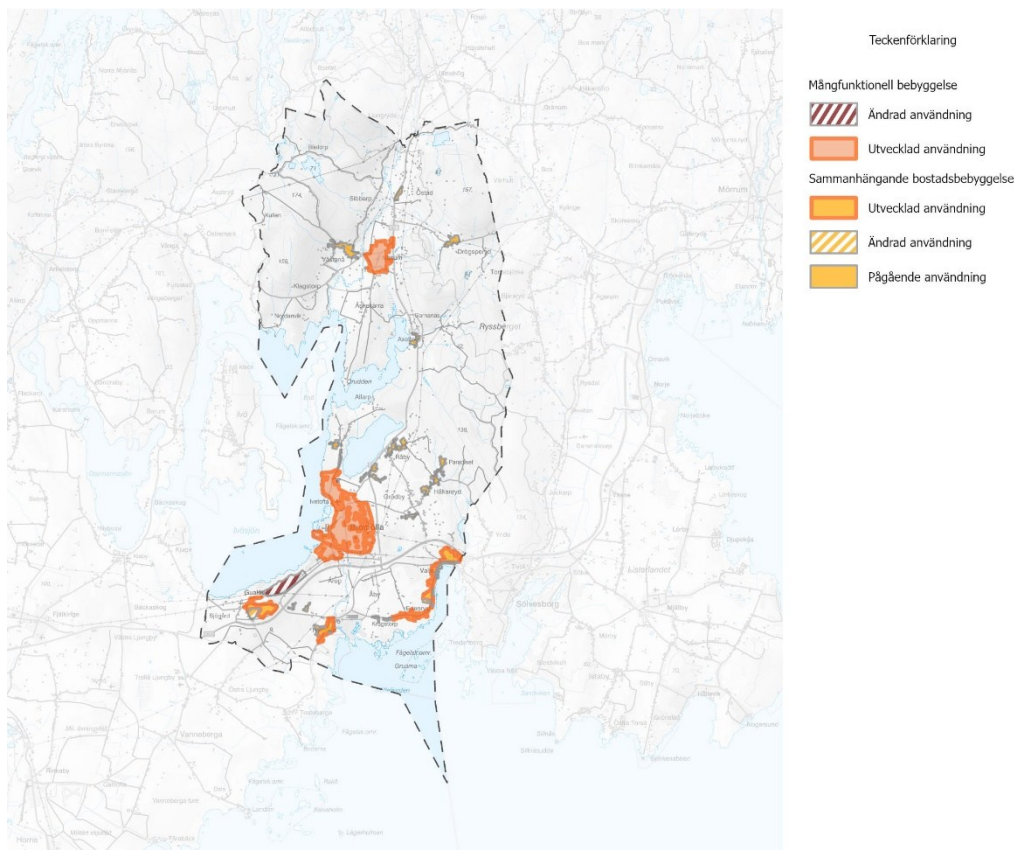

4.1 Bebyggelse

Gemensamt för de större tätorterna är att de är byggda på och omges av relativt flack mark. Omgivande naturtyper är åkermark, ängs- och betesmark och vissa skogspartier. De flesta orterna är dessutom kopplade till vatten, vare sig det är vattendrag, sjö eller hav.

Kvarvarande öppna vyer i landskapet blir generellt känsliga mot storskaliga ingrepp.

Samtidigt finns en tålighet på grund av redan etablerad exploatering.

Tätorterna har mycket olika historisk bakgrund. Näsум och Gualöv är gamla byar med medeltida ursprung och föregångare under järnåldern. Valje har järnvägen att tacka för sin tillkomst och både Bromölla och Nymölla får betraktas som bruksorter från sekelskiftet 1900 respektive 1960-talet.

Bra bostäder och goda boendemiljöer är grundläggande kvaliteter som påverkar såväl tillväxten som välfärden i kommunen. I Bromölla kommun består bostadsbebyggelsen i

huvudsak av småhusbebyggelse, detta gäller både för Bromölla tätort och övriga orter i kommunen. Tätare bebyggelse inom kommunen återfinns främst i centralorten och Näsum. Något glesare bebyggelse finns även i Gualöv, Nymölla, Valje, Edenryd, Håkanryd, Råby, Axeltorp, Drögsperyd och Västanå.

4.1.1 Bostäder och bostadsförsörjning

Kommunens bostadsplanering behöver vara gynnsam utifrån ett tillväxtperspektiv där positiva flyttkedjor möjliggörs. Exempelvis kan ett överskott på ändamålsenliga boendeformer för exempelvis äldre skapa flyttkedjor så att personer som flyttar till ändamålsenliga bostäder frigör bostäder i det ordinära bostadsbeståndet för yngre personer att flytta in i och bosätta sig i Bromölla. Att skapa flyttkedjor är den mest ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbara bostadsförsörjningen, eftersom det inte krävs någon nyproduktion. Ibland behövs dock nyproduktion av bostäder för att tillfredsställa bostadsbehovet. Förtätning är ett hållbart sätt att skapa nya bostäder på.

Förtätning

Det finns många fördelar med förtätning, både ur attraktivitets- och hållbarhetsperspektiv. Att låta orterna växa genom förtätning gör att ett nära och sammanhållet samhälle kan behållas. Det medför också att befintlig infrastruktur och service utnyttjas mer effektivt. Andra fördelar med förtätning av befintlig bebyggelse är exempelvis att värdefull natur- och jordbruksmark sparas i orternas ytterkanter och på landsbygden.

En kompakt Ortsstruktur med nära till allt uppmuntrar till gång och cykel och man kan uträtta sina ärenden på kortare tid och få mer tid över till annat. Sammantaget bidrar detta till en mer hållbar markanvändning, men även till bättre folkhälsa och mindre klimatpåverkan.

Bygga på höjden

När nya byggnader tillkommer genom förtätning kan dessa med fördel byggas högre än den befintliga bebyggelsen, för att bättre nyttja marken. På så sätt får man plats med exempelvis fler bostäder eller kontor på en mindre yta, än om man hade byggt allt i ett våningsplan. En förtätning av bebyggelsen på höjden kräver dock en god gestaltning och helhetsbild som går ihop med befintlig bebyggelse.

Motverka segregering

Det är viktigt med rätt förutsättningar för att skapa socialt hållbara bostadsområden med sunda boendemiljöer på jämlika villkor. Vid förtätning av ett område är det viktigt att förtätningen sker på ett sätt som inte riskerar att bidra till en negativ bostadsstruktur.

Det kan vara bra om förtätningen leder till att skapa en blandning av boendeformer i området, särskilt om området bara består av flerfamiljshus. En blandning av upplåtelseformer har möjlighet att leda till en blandning av människor med olika socioekonomiska förutsättningar på platsen. Detta kan bidra till att motverka segregation och utanförskap för socialt utsatta grupper. Blandade miljöer tenderar också att skapa tryggare områden när människor från olika samhällsskikt kan mötas i det offentliga rummet i närheten av sin egen hemmiljö, där de kan finna samhörighet.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Bromölla kommun ska verka för en bostadsutveckling som motsvarar behov och efterfrågan i kommunens olika delar för att förbättra möjligheten för människor att bosätta sig i, samt bo kvar i, kommunen när förutsättningarna i livet förändras.
- Verka för att positiva flyttkedjor skapas utifrån ett tillväxtperspektiv.

- Vattennära boende ska ta hänsyn till växt- och djurlivet och det rörliga friluftslivet och stärka kommunens attraktivitet som en vattennära kommun.
- Genom god tillgång på bostäder i olika upplåtelseformer i hela kommunen ges förutsättningar för ett gott boende genom livets alla skeden.
- Ny bebyggelse ska i första hand ske genom förtätning av kommunens tätorter, utifrån deras unika förutsättningar och med hänsyn till grönområden. I andra hand kan ny bebyggelse tillkomma som nya utvecklingsområden i anslutning till befintliga tätorter.
- Förtätning av tätorterna ska främst ske i centrumnära lägen, stationsnära lägen och kollektivtrafikstråk, med god tillgång till service, infrastruktur och kollektivtrafik. Det kan stärka underlaget för service och kollektivtrafik, samtidigt som det skapar attraktiva lägen för de boende.
- Förtätning ska i första hand ske på höjden, för att säkerställa en god markanvändning. I förhållande till dagens tätortslandskap med i huvudsak låg bebyggelse måste därför gatubilden, framför allt centralt i centralorten, tillåtas att förändras.
- Förtätning ska i första hand ske på redan hårdgjorda ytor.
- Vid exploatering och byggande – bevaka att barn i förskolor och skolor har lätt att ta sig till natur och vatten för undervisning, lek, rekreation och friluftsliv.
- Förtätning ska ske genom blandade bostadsformer för att motverka segregation.
- Förtätning ska ske med hänsyn till grönområden, så att inte värdefulla funktioner går förlorade, exempelvis genom att i första hand spara höga och påtagliga naturvärden, att inte skapa nya barriärer för spridningssamband i naturen samt att arbeta med kompensationsåtgärder och förstärkande åtgärder där naturmark eller ekosystemtjänster försvagas.

4.1.2 Planberedskap

Kommunen planerar för att säkerställa att det finns beredskap för framtiden, för bostäder och verksamheter. Planberedskapen för bostäder var sommaren 2024 ungefär 140 lägenheter, 70 villor/enbostadshus och 25 radhus.

Tillgängliga planerade verksamhetsområden finns i dag i södra delen av Bromölla tätort, framför allt i ett område mellan Kristianstadsvägen och E22. Marken är planlagd för handel och mindre störande verksamheter.

Framtida efterfrågan kan eventuellt skapa behov av en omfördelning av bebyggelsetyp inom redan planlagd mark. Planberedskap saknas för störande verksamhet och besöksnäring.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Genomför redan antagna detaljplaner.
- I första hand ska befintliga detaljplaner exploateras om detta är lämpligt, innan nya utvecklingsområden tas i anspråk.
- Bromölla kommun ska arbeta med strategiska markförvärv och god planberedskap för större möjlighet att utvecklas i önskad riktning.

4.1.3 Gestaltade livsmiljöer

Gestaltning handlar om platsens estetik, hur byggnader, gator, torg parker harmonierar med varandra på platsen. Men även om hur funktionerna på en plats samspelar med varandra och med funktioner på andra platser. Vid nybyggnation handlar det om att väva samman det nya med det gamla, att bevara orternas karaktär och identitet, samtidigt som framtida utveckling ges plats och välkomnas. Ny arkitektur ska harmonisera med den befintliga. Därigenom kan det skapas en symbios mellan det gamla och det nya, så att orterna kan växa på ett naturligt sätt.

Attraktiva livsmiljöer mellan byggnaderna är lika viktigt som själva byggnaderna. Gestaltningen bör därför ta hänsyn till att skapa aktiva och inbjudande gaturum, torg, parker och andra offentliga utrymmen, där människor kan mötas och interagera. Gröniska och planteringar i gaturummet främjar naturliga mötesplatser, samt bidrar till en välkomnande och levande gestaltning.

Gestaltad livsmiljö och kultur som utgör en naturlig del i stadsutvecklingen är viktigt, inte minst för kommunens attraktivitet som bostads- och besöksort. Det kan handla om gatukonst; offentlig konst och konstnärliga gestaltningar, fasta och permanenta inslag på torg, gator, byggnader och parker som kan bidra med inspiration och eftertanke och ge perspektiv för invånare såväl som besökare.

Även om det inte går att bygga bort all otrygghet med fysisk planering är det viktigt med trygga miljöer som kan verka brottsförebyggande. En plats, eller ett stråk behöver vara orienterbar och överblickbar för ökad framkomlighet och trygghet.

4.1.4 Barn och ungas boendemiljöer

Gestaltningen av den byggda miljön påverkar oss mer eller mindre medvetet. Barn och unga formas i högre grad än vuxna av den omgivande miljön. Deras mående, förutsättningar och livskvalitet, men även identitet och självbild påverkas av hur deras livsmiljö är utformad. Det är viktigt för barn och unga att de växer upp i trygga och trafiksäkra boendemiljöer där det finns möjligheter till både lek och rörelse, men även avkoppling. Hur vi planerar våra livsmiljöer påverkar också hur vi attraherar och behåller barnfamiljer.

Barn och ungas möjligheter att självständigt kunna förflytta sig är begränsade. I miljöer där gång och cykel uppmuntras och där gång- och cykelvägnätet är kopplat till viktiga målpunkter för barn och unga, finns det bättre förutsättningar för fysiskt och psykiskt välmående. Vägen till och från skola, närhet och möjlighet till föreningsliv och natur är viktiga aspekter för en jämlik tillgång till utevistelse och fysisk aktivitet oavsett var ett barn bor.

Tillgång till grönområden i nära anslutning till boendet gynnar både den fysiska och psykiska hälsan. Tillgång till lekplatser är viktiga mötesplatser för barn, där de kan möta och lära sig att samspela med andra barn samt röra på sig.

4.1.5 Tillgänglighet

Den fysiska miljön ska planeras och utformas för att vara tillgänglig för alla, oavsett funktionsförmåga. Alternativa vägar till trappor och branta lutningar kan underlätta tillgängligheten på offentliga platser. Broar, tunnlar och övergångsställen kan överbygga barriärer som vägar och järnvägar och öka tillgängligheten mellan olika målpunkter, men måste upplevas trygga och trafiksäkra för att inte bli en mental barriär.

Som funktionsnedsatt är det också viktigt att kunna ta sig till de platser man önskar genom exempelvis kollektivtrafik för att kunna leva så obegränsat som möjligt. En plats som är tillgänglig och inbjuder till mänsklig närvaro bidrar även till folkliv och trivsel, trygghet och attraktiva livsmiljöer.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Goda gestaltade livsmiljöer ska genomsyra hela planeringskedjan ända ner till genomförandet.
- Planeringen och byggandet ska skapa en miljö som kan bidra till trygga och goda uppväxtnöjligheter för barn och ungdomar.
- Involvera barn, unga och funktionsnedsatta i samhällsplanering i frågor som berör dem, så att de har möjlighet att få sin röst hörd och påverka sin omgivning för sitt bästa.
- Verka för att funktionsnedsattas framkomlighet i det offentliga rummet ska underlättas.
- Planering och byggande ska underlätta för orienterbarheten.
- Verka för att utveckla utbudet av mötesplatser och goda offentliga miljöer för alla åldrar med särskilt fokus på barn, unga och äldre.
- Verka för att gång- och cykelvägar, parker, parkerings- och busshållplatser har tillräcklig belysning för att skapa trygghet.
- Uppmuntra till offentlig konst där det är lämpligt och möjligt.

4.2 Offentlig service

Offentlig service kan exempelvis vara barnomsorg, utbildning, bibliotek, fritid, äldreomsorg, omsorg för funktionsnedsatta samt individ- och familjeomsorg. Offentlig service har kommunen eller staten huvudansvar för, men kan i vissa fall skötas i privat regi.

På en del håll i landet har olika typer av offentlig service samlokaliseras för att effektivisera användningen och samtidigt skapa förutsättningar för generationsmöten mellan exempelvis förskolebarn och äldre. På vissa platser kan delar av lokalerna användas av allmänheten. Det kan vara café, restaurang, gym, konferenslokaler, med mera som används i den offentliga verksamheten, men som även är öppna för allmänheten, så att offentliga mötesplatser skapas.

Ett exempel från Bromölla är Humleskolans scen som fungerar som skolaula om dagarna, men kan användas som konsertlokal på kvällar och helger. I ett cirkulärt tänkande skulle även exempelvis skolor eller äldreboenden vid behov kunna användas för andra ändamål.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen ska i sin lokalplanering ha ett långsiktigt och övergripande perspektiv för samutnyttjande av lokaler mellan olika typer av verksamheter.

4.2.1 Skolor och förskolor

Skolan är en viktig institution där barnen ges möjlighet att växa i mötet med pedagoger och andra elever, ta till sig kunskap och lärdomar och växa i en trygg miljö där de kan känna samhörighet och trygghet.

Att det finns skola och förskola av bra kvalitet i närheten är viktigt för att få barnfamiljer att stanna eller flytta hit. Trafiksäkra och trygga gång och cykelvägar uppmuntrar att barnen själva ska kunna ta sig till och från skolan, vilket främjar vardagsmotion och utevistelse. En väl utbyggd kollektivtrafik och skolskjuts är en förutsättning för att långväga barn kan ta sig

till skolan. Ytor för undervisning såväl inom som utanför skolans område, till exempel för idrott, exkursioner och läger ska vara väl tilltagna för att säkerställa en väl fungerande verksamhet.

Gymnasium och högre utbildning

Bromölla kommun har en liten gymnasieskola i egen regi, i form av individuella programmet. Övrig gymnasieverksamhet erbjuds i samverkan med Skåne Nordost, även om eleverna är fria att välja vilken gymnasieskola de vill i Sverige. För vuxenstudier erbjuder Bromölla både möjlighet till grundskolebehörighet och gymnasiebehörighet via Komvux. Lärcentrum i Bromölla möjliggör högskolestudier på distans. Ett flertal högskoleorter ligger inom bekvämt pendlingsavstånd.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Utformning av lokaler och skolgårdar sker i samverkan med eleverna.
- Förskolans och skolans gårdar utformas för fysiskt aktiverande utelek, med möjlighet till både sol och skugga.
- För att möta en förändrad befolkningstillväxt och demografi ska skollokalerna vara flexibla för ändrad användning och tillgängliga för människor med funktionsvariationer.
- Lokaliseringen av skolor och förskolor ska utgå från närhet till bostäder, kollektivtrafik och grönområden samt ska inte ske direkt intill en trafikerad väg eller järnväg eller annan bullerkälla.

4.2.2 Stöd och omsorg

En god tillgänglighet i bostaden med nära till kommunikationer och service borgar för en god livskvalitet. Tillgänglighetsanpassade och ändamålsenliga bostäder med lämplig placering och utformning utgör en viktig del för en attraktiv boendemiljö. Bostäderna behöver utformas med hög standard, där hänsyn även tas till förändrade klimatförhållanden. Exempelvis är det viktigt att boende för äldre kan erbjuda svala boendemöjligheter och vistelseplatser utomhus med skugga om värmeböljor skulle inträffa. Hög värme tenderar att påverka de äldres hälsa negativt.

Statistik visar att andelen äldre i samhället ökar, samtidigt som våra äldre blir allt friskare längre upp i åldrarna. Idag sker den mesta vård och omsorg i hemmet, vilket är en trend som ser ut att hålla i sig, eftersom många äldre vill bo kvar i sin nuvarande bostad. Den eventuella flytten till särskilda boendeformer sker allt högre upp i åldrarna; ytterst sällan före 80 års ålder.

Utvecklingen av välfärdsteknik möjliggör idag en trygghet och säkerhet för många äldre som väljer att bo kvar hemma.

Det finns många olika skäl till behov av stöd och service i det dagliga livet. Kommunen ska vara en trygg miljö för alla att leva och vistas i, med särskilt ansvar för att alla personer har en bostad och då särskilt trygga boendelösningar för barnfamiljer. Problemet att människor, oftast kvinnor, utsätts för våld i sitt eget hem är ett omfattande och allvarligt samhällsproblem. Även barn utsätts i hög grad för våld i nära relationer genom att själva misshandlas eller genom att bevittna våld av någon närstående. Kommunerna har ett tydligt ansvar att tillhandahålla skyddat boende, med olika innehåll.

STÄLLNINGSTAGANDE

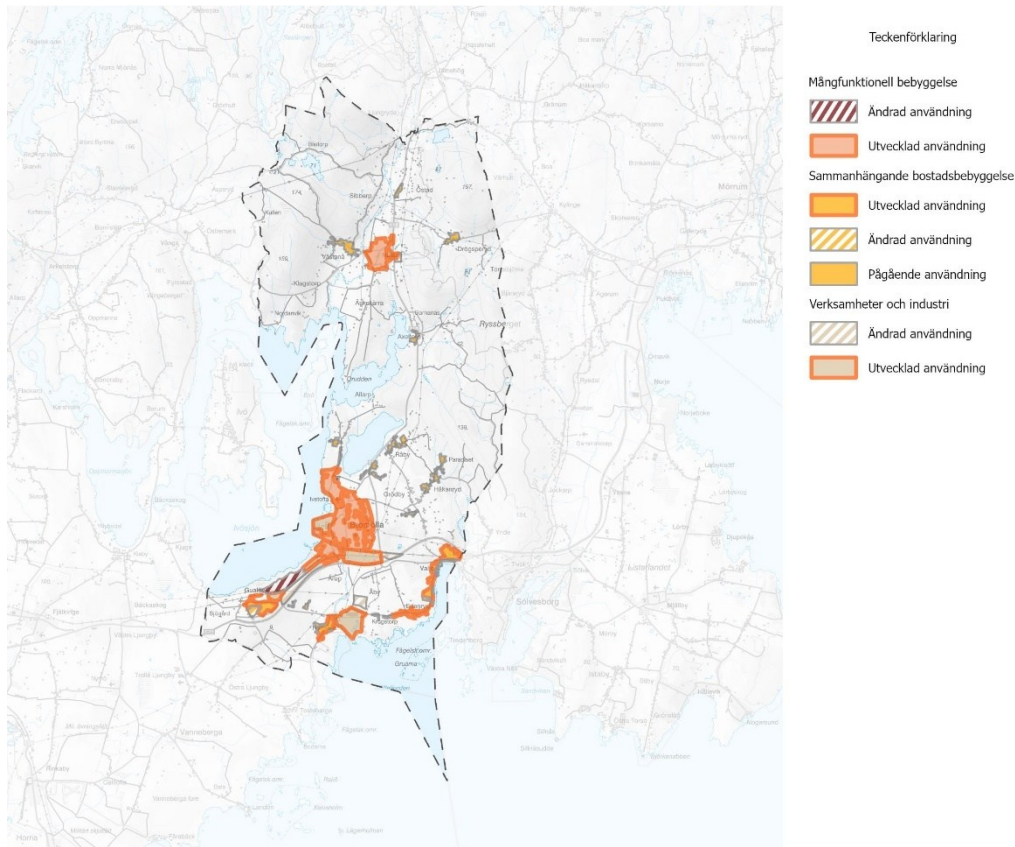
- Bostadsutbudet för personer med funktionsnedsättning ska vara jämställt och jämlikt med varierade och flexibla boendeformer. Kommunen behöver snabbt kunna ställa om vid förändrade behov och efterfrågan.

- Kommunen ska långsiktigt planera för att tillgodose behovet av olika typer av boenden och boendemiljöer för stöd och omsorg.
- Kommunen ska erbjuda boende för olika målgrupper inom stöd och omsorg, i närheten av service, kollektivtrafik och med nära tillgång till grönområden och skugga som utgångspunkt.

4.3 Arbete och näringsliv

Ett blomstrande näringsliv skapar skatteintäkter, arbetstillfällen och service som kan stärka kommunen som service- och transportnod. En blandning av olika arbetsgivare kan skapa en attraktiv kommersiell och offentlig service med varor och tjänster för både boende och besökare.

Bromölla har gått från att vara ett renodlat brukssamhälle och industriort till att ha ett mer mångfacetterat näringsliv. Det har gjort näringslivet mindre sårbart, även om man fortfarande är beroende av de stora företagen.

Arbetsstillfällena inom kommunens gränser är i stort koncentrerade till centralorten, men med många inpendlare och ännu fler utpendlare kan Bromölla räkna sig som en pendlingskommun. Det gör E22:an, Blekinge kustbana och väg 116 till viktiga kommunikationsstråk. De närliggande hamnarna i Sölvesborg, Karlshamn, Karlskrona och Åhus samt byggandet av Sydostlänkens bidrar och kommer att bidra till att skapa goda transportmöjligheter. Bromöllas läge är attraktivt för både konsumenter, arbetskraft och näringsidkare.

Olika typer av lägen bör kunna erbjudas för olika typer av verksamheters behov, för att kunna hitta optimala tillväxtlägen och samtidigt kunna minska negativ påverkan på resten av samhället. För att minimera störande inverkan planläggs tung industri på lämpligt avstånd från bostäder och där folk vistas mest. Andra kundinriktade serviceverksamheter trivs i centrala områden där folk rör sig.

4.3.1 Verksamheter

Kommunen vill öka mångfalden av branscher som efterfrågar arbetskraft, möjliggör för tillväxt och bidrar till varierad service och ska därför kunna erbjuda mark som är lämplig med

hänsyn till ändamålet. Detta kan i princip endast uppstå genom att nya privata företag ges möjlighet att bildas eller etableras i kommunen samt att befintliga små och medelstora företag väljer att växa här. Det finns särskilt ett behov av ny mark för störande verksamheter.

Vi behöver även vara rädd om den mark som pekats ut för verksamheter, så att den nyttjas och utvecklas på ett optimalt sätt. Det gäller även att nyttja tomma lokaler. Detta sammantaget kan göra så att en god hushållning sker av markanvändningen som kan leda till att mark med exempelvis höga naturvärden, eller jordbruksvärden kan undvikas att tas i anspråk. Här behövs en dialog mellan kommunen och berörda parter för att tillsammans främja en hållbar tillväxt.

Bromölla har ett strategiskt läge längs viktiga transportstråk som E22:an och Blekinge kustbana, vilket ger möjligheter till attraktiva skyltlägen och att kunna samordna godstransporter mellan väg och järnväg. Vid infarterna från E22:an och väg 116 till Bromölla tätort kan det skapas mycket attraktiva skyltlägen och transportmöjligheter för de verksamheter som etablerar sig här och utmärkta möjligheter för bilister att ta en paus på sin resa.

Här finns dessutom närhet till järnvägsstation och hållbara godstransporter. Från Bromölla station går det ett gammalt industrispår till pappersbruket i Nymölla. I framtiden kan det finnas möjligheter till godstrafik där igen, med lämpliga åtgärder.

4.3.2 Kommersiell service och handel

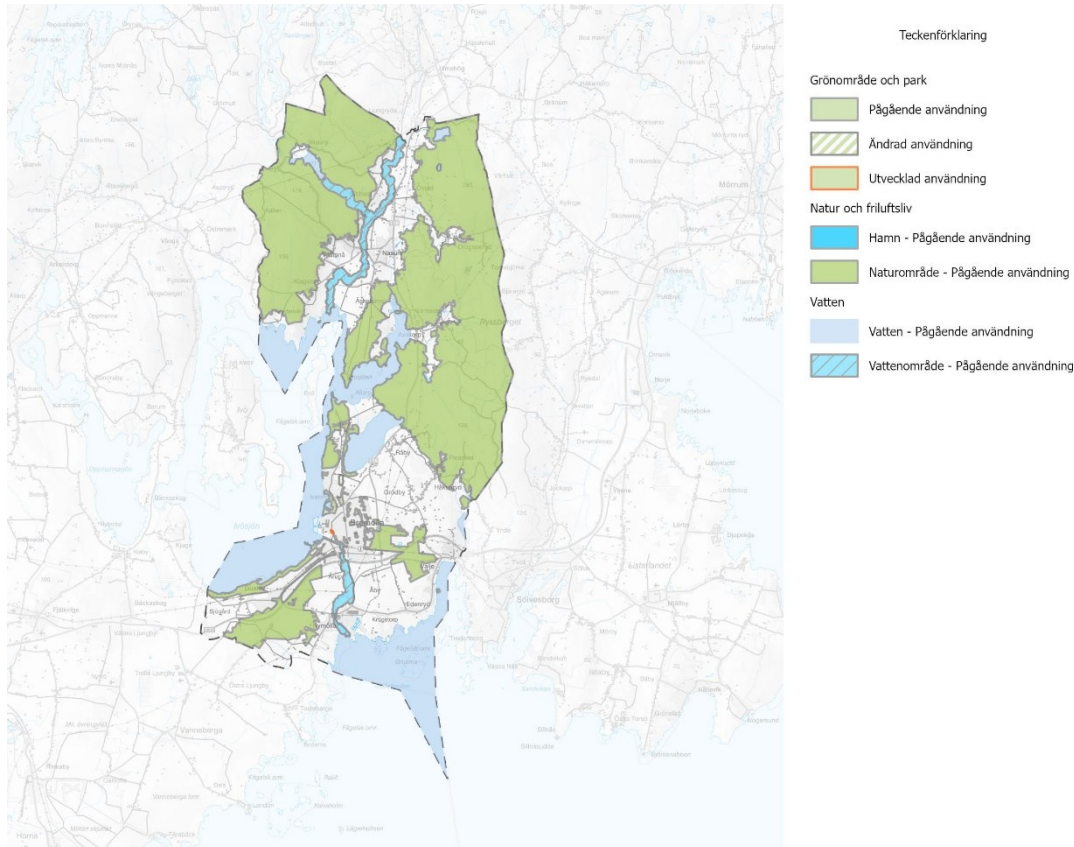
För att kommersiell handel och service ska finnas behöver det finnas efterfrågan och vilja till konsumtion. Ett bra kundunderlag kan skapas genom attraktiva stråk för flöden av människor samt genom attraktiva mötesplatser som lockar människor att stanna och uträtta sina ärenden på platsen.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Verksamheter som är beroende av bra skyltlägen och transportintensiva företag ska med fördel placeras vid E22:an eller väg 116.
- Tunga industrier som kräver större skyddsavstånd ska med fördel placeras i, industriområdet utanför Nymölla.
- Kontor och verksamheter som går ihop med bostadsbebyggelse ska med fördel placeras centrumnära, nära service och kollektivtrafiklägen.
- Handel och liknande service ska med fördel koncentreras till Bromöllas och Näsums centrum, för att skapa närhet och tillgänglighet. Det ska vara enkelt att uträtta sina ärenden.
- Verksamhetsområden ska vara lättillgängliga för kollektivtrafik för att förenkla för kundtillgänglighet och arbetspendling.
- Det ska finnas en god planberedskap med aktuella detaljplaner för olika typer av verksamheter och industri.
- Genomför redan antagna detaljplaner för verksamheter och industri.
- Företagen ska involveras i den gemensamma hushållningen av markanvändning.
- I första hand ska planlagd och exploaterad verksamhetsmark utvecklas och förtätas. I andra hand kan nya områden exploateras.
- Möjliggöra för att åter kunna ta industrispåret till och från Nymölla pappersbruk i bruk, om behov finns.

4.4 Grön- och blåplanering

Inom begreppet grönstruktur ryms allt från parker, trädgårdar, stränder, kyrkogårdar, natur, och liknande miljöer och kan finnas både i bebyggda miljöer som på landsbygden. Blå struktur innefattar vatten som hav, sjöar och vattendrag. En enskild yta kan vara mångfunktionell och ha flera funktioner. Gröna och blå områden förser ofta samhället med olika typer av funktioner, eller ekosystemtjänster. Ekosystemtjänster är de funktioner hos ekosystem i naturen som på olika sätt gynnar människor.

Grönområden och vattenytor erbjuder sociala funktioner som kan ha positiv effekt för människors fysiska hälsa, välbefinnande och livskvalitet. Grönska, respektive vattenkontakt kan exempelvis inbjuda till promenadmöjligheter, vila, stillhet, idrott, lek, bad, friluftsliv, eller olika typer av möten.

Grön- och blåstrukturen kan även ha biologiska kvaliteter som gynnar den biologiska mångfalden. I samhället är det viktigt att ha grön och blå infrastruktur som kan fungera som spridningskorridorer för växter, djur, fåglar, fiskar och pollinerande insekter. På senare år har invasiva arter blivit en utmaning.

Grön- och blåområden kan även ha tekniska funktioner som kan hjälpa till att reglera effekterna av naturens krafter. Det kan vara att ta hand om stora regn- och snömängder och därmed minska risken för översvämningar. Växtlighet kan ge skugga som kan sänka temperaturen en varm sommardag. Träd har också en förmåga att ta upp bland annat luftföroreningar och koldioxid.

4.4.1 Grönt och blått i Bromölla

Grön- och blåstrukturen påverkar i hög grad hur invånare och besökare upplever Bromölla kommun. Bromölla kommun präglas i hög grad av sina "blå" miljöer som hav, sjöar,

vattendrag och våtmarker. Kontakten och tillgängligheten till vattnet är viktig för Bromöllaborna och besökare. Både vad gäller siktlinjer ner till vattnet och möjligheter att ta sig ner till strandbrynet och få vattenkontakt. Det gäller såväl på landsbygden som i tätorterna.

Kommunen är mer eller mindre unik, med en för Skåne ovanligt hög andel grönytor i förhållande till det tätbebyggda tätortslandskapet. Detta medför att det finns goda förutsättningar för utvecklandet av en väl fungerande grönstruktur och lämna över en stor resurs även till kommande generationer.

För att kunna utveckla grönstrukturen är det en förutsättning att kommunen samverkar med markägare och boende på landsbygden. På samma sätt är det viktigt med samverkan över kommungränserna. Exempelvis är hela Ryssberget är ett stort grönområde där grönstrukturen sträcker sig in över kommun- och regiongränserna över till Olofströms och Sölvesborgs kommuner.

Att arbeta med grönstrukturen

En uttalad och medveten avsikt med hur vi ska använda våra grönområden i tätorterna och i den tätortsnära miljön skulle kunna generera en mer attraktiv ortsmiljö att leva och bo i.

Grönområden och parker inne i orterna skulle kunna gås igenom för att identifiera vilken funktion som bäst lämpar sig på platsen, biologisk, social, klimatanpassning, eller om det ska vara en mångfunktionell användning. Detta bör alltid göras med utgångspunkt från enskilda grönytans betydelse samt kopplingen till hela grönstrukturen. Barriärer för grön- och blåstrukturen inom tätorterna skulle också identifieras, tillsammans med förslag på hur dessa skulle kunna gå att överbygga. Det skulle även kunna innefatta förtätning av bebyggelsen i orterna. Det vill säga att identifiera vilka grönytor som skulle kunna vara lämpliga att bebygga.

4.4.2 Natur- och rekreationsvärden

Om exploateringen behöver genomföras på en plats där natur-, rekreationsvärden och ekosystemtjänster påverkas negativt kan skadelindringshierarkin bidra till att värden skyddas eller att förlorade värden kompenseras. Skadelindringshierarkin har fyra steg i en åtgärdsstappa, där steg 1 och 2 innebär att undvika skada och steg 3 och 4 innebär kompensation. En uttalad avsikt vad gäller skadelindringshierarkin och kompensationsåtgärder, för borttagande av befintliga grönytor, skulle kunna ge god översikt över var förlorade grönytor kan tillskapas i stället.

1. **Undvika** – skador ska i möjligaste mån undvikas vid exploatering med hjälp av god planering.
2. **Minimera** – om det inte går att undvika ska man genom att ta hänsyn till utformningen vid exploatering minimera skadan.
3. **Restaurera** – om de två första stegen inte är möjliga ska man genom efterhjälpande åtgärder såsom efterbehandling mildra effekterna som uppstår vid exploateringen.
4. **Kompensera** – det sista steget innebär att kompensation av de förlorade naturvärdena ska ske på lämplig plats – i, eller utanför området.

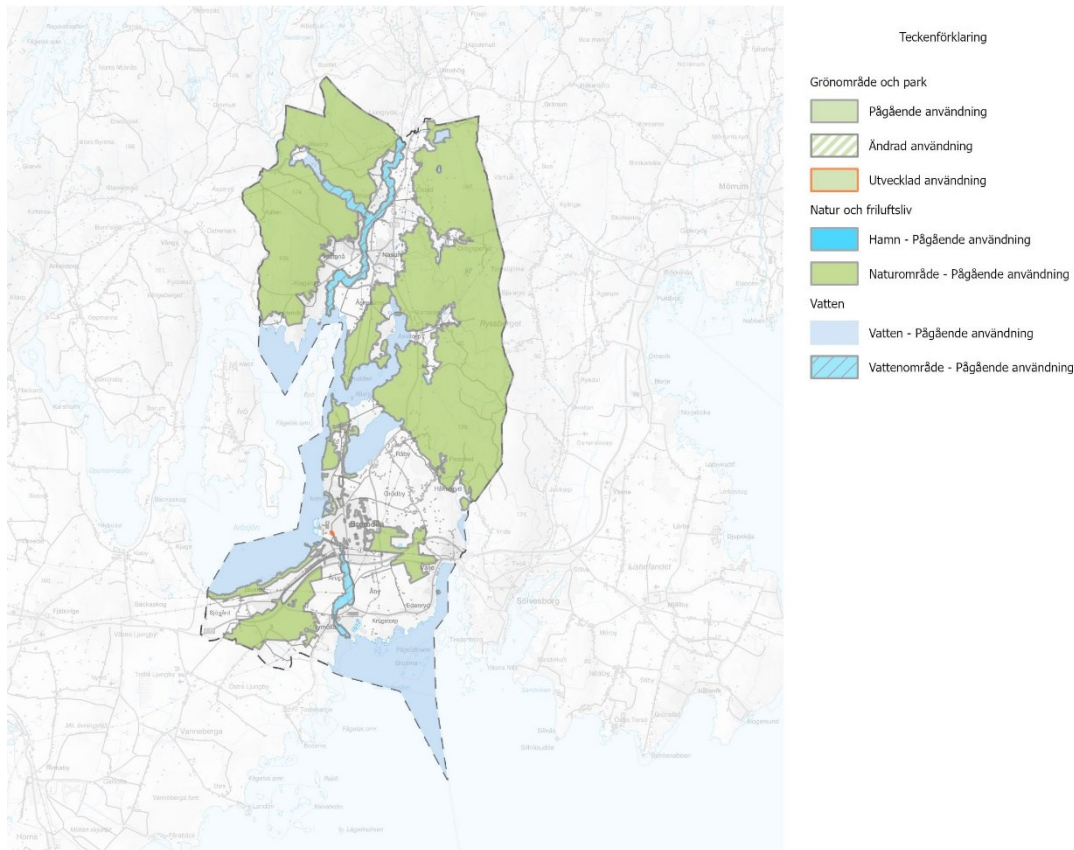
STÄLLNINGSTAGANDE

- Synliggör de blå värdena för allmänheten, där det är lämpligt och möjligt. Exempelvis genom stråk av siktlinjer, eller stråk längs med vattnet.

- Verka för att det finns grön- och blåområden som svarar upp till biologiska och sociala behov samt behov för klimatanpassning. Detta kan innefatta att skydda och restaurera viktiga viltbiotoper så som kantzoner, våtmarker, betesmarker och skogsmiljöer.
- Ytor som är lämpligast för klimatanpassning ska användas för detta.
- Närheten till grönområden är viktig – avståndet ska inte vara längre än 300 meter från bostäder, skolor och förskolor. Särskilt barn och äldre har behov av att grönytorna ligger nära.
- Det ska finnas närlekplatser inom 300 meter från bostaden, och på säkert gångavstånd. På strategiska platser, i orter med fler än 1000 invånare, anläggs större områdeslekplatser med fler lekfunktioner även för äldre barn.
- Lekplatserna ska ha höga lekvärden och ligga i naturlika områden eller grönstråk.
- Det ska vara säkert och tillgängligt för barn att ta sig till lekplatserna på egen hand och delar av lekplatsen ska vara tillgänglighetsanpassad för barn med funktionsnedsättningar.
- Vid exploatering av befintliga grönområden ska detta göras utifrån skadelindringshierarkin i syfte att uppnå god hushållning med våra naturresurser.
- Bibehålla och skapa grön infrastruktur för hållbara landskap och få en samsyn i samhället i stort för att skapa förståelse för ekologiska sammanhang i landskapet.
- Urskilja ett nätverk av värdefulla gröna och blå områden och stråk, i samverkan med omgivande kommuner och Region Skåne och Region Blekinge.
- Verka för att minska spridningen av invasiva arter.
- Byggnation som riskerar att lokalt utrota rödlistade arter ska hanteras enligt kategorin "undvikas" i skadelindringshierarkin.

4.5 Kultur, fritid och rekreation

I Bromölla kommun finns ett varierat och stort utbud inom kultur och fritid som inkluderar möten, upplevelser, engagemang, fysisk aktivitet och föreningsliv. Detta är viktiga delar som bidrar till att kommunens invånare trivs och att nya personer blir nyfikna på att flytta hit. Att det finns kultur- och fritidsaktiviteter inom räckhåll för barn och unga är väsentligt för barnfamiljer, eftersom det bidrar till goda uppväxtvillkor.

En meningsfull fritid för alla åldrar främjar folkhälsan i stort och med det välbefinnandet hos den enskilda medborgaren. Utöver detta, och de positiva effekterna på den fysiska hälsan, har möjligheterna till ett varierat fritidsliv betydelse för sociala hållbarhetsfrågor som demokrati, samhörighet och delaktighet. Det är av stor vikt att det finns mötesplatser inomhus och utomhus för både spontana och planerade kultur- och fritidsaktiviteter.

Uppmärkta och tillgängliga vandrings- och cykelleder samt motionsspår är något som underlättar för invånarna att ta sig ut i naturen. I Bromölla kommun är ambitionen att ge kommuninvånarna goda förutsättningar att vistas ute i naturen, besöka en fritidsanläggning, vistas på en fritidsgård, delta i kulturlivet eller vara med i en förening.

4.5.1 Turism och besöksnäring

En av Bromöllas stora resurser är naturen och friluftslivet som attraherar både besökare och lokalbefolkning. Friluftslivet bidrar även med arbetstillfällen, exempelvis inom naturturism. Turist- och besöksnäringen fyller även en viktig funktion som inkörsport på arbetsmarknaden. Här finns potential att utveckla arbetstillfällen och insatser för fler i arbete och ökad attraktivitet.

Naturen och dess arenor ska ses som en viktig tillgång för utveckling av den regionala besöks- och turistnäringen. Med en god balans mellan tillgänglighet och bevarande

säkerställs både besöksnäringen och natur- och friluftsvärderna på lång sikt. Samarbeten i närregionen och med den privata turist- och besöksnäringen är betydelsefull för turismens utveckling och är en viktig faktor för utvecklingen av en hållbar besöksnäring.

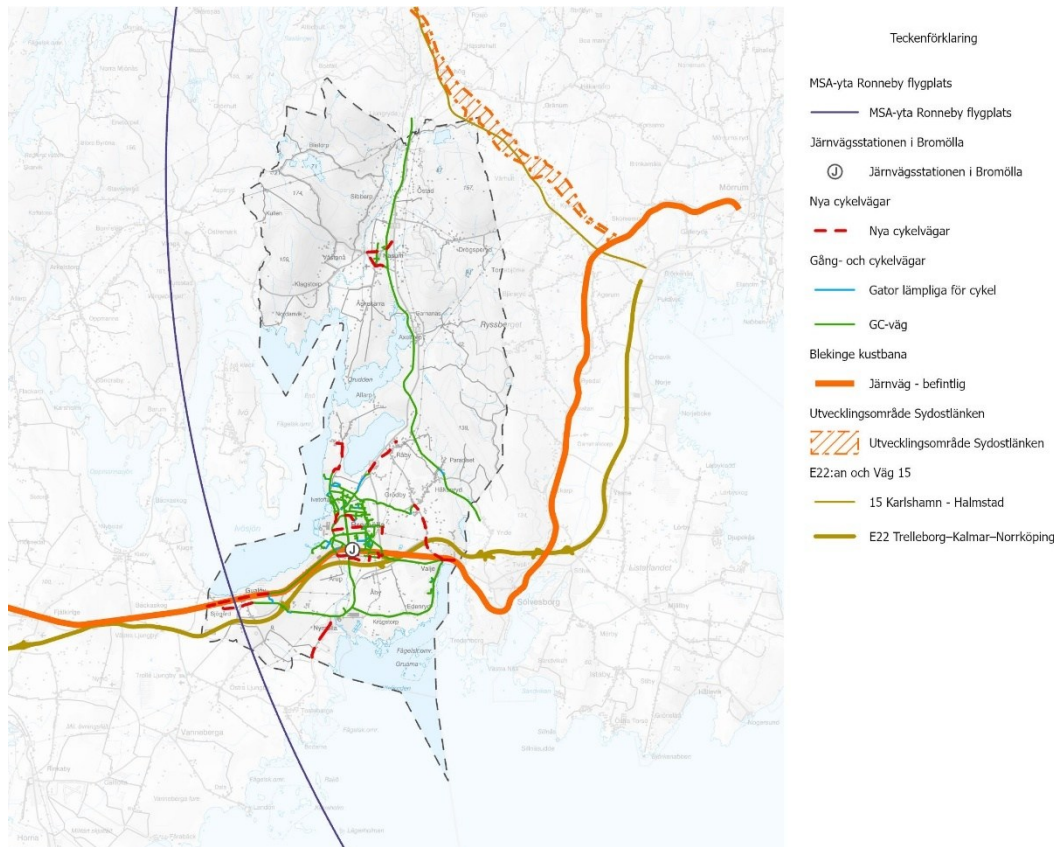
STÄLLNINGSTAGANDE

- Mötesplatser för kultur- och fritidsaktiviteter ska ha god tillgänglighet, vara ändamålsenliga och i möjligaste mån kunna samutnyttjas av olika funktioner, för en hållbar mark- och vattenanvändning.
- Bevara och utveckla iordningställda ytor för spontanaktivitet, idrott och motion för att främja rörelse.
- Bibehålla attraktiva motionsspår, vandrings- och cykelleder i kommunen så att så många som möjligt har tillgång till dem. Kommunen ska tillgodose människors behov av rekreation och friluftsliv genom att bevara tätortsnära natur.
- Bibehålla attraktiva, säkra och tillgängliga badplatser i kommunen.
- Arbeta för att kusten fortsatt är attraktiv och tillgänglig för friluftsliv.
- Fortsatt arbete med Humleslingan tillsammans med berörda turism- och handelsföretag och andra organisationer.
- Utveckla friluftslivet på naturens villkor och bidra till Bromöllas attraktivitet för besöksverksamheter och naturturism.
- Öppna upp för en vandringsled som går längs hela Skräbeån mellan Ivösjön i centralorten och till havet i Nymölla.
- Se över möjligheter att utveckla och bevara evenemangsytor.

4.6 Transportinfrastruktur

För de allra flesta människor och företag är ett väl fungerande trafiksystem en förutsättning för att det dagliga livet ska kunna fungera.

Transportpolitikens mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet. Transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet, vara jämställt samt bidra till utvecklingskraft. Det ska anpassas så att ingen dödas eller skadas allvarligt; den så kallade nollvisionen. Transportsystemet ska även skapa goda förutsättningar för miljövänliga transporter av personer, respektive gods.

Trafiksystemet i Bromölla kommun skall medge säkra, trygga och långsiktigt hållbara förflyttningar för alla samt bidra till att utveckla näringsliv, boende- och livsmiljökväligheter. Det ska vara lätt att kunna förflytta sig i kommunen, ta sig till skolor, arbete, fritidsaktiviteter och umgås på ett enkelt, miljövänligt sätt utan att riskera sin egen eller andras hälsa.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen ska utforma gatunätet så att låga flöden och hastigheter blir naturligt. I första hand prioriteras punkter där barn, fotgängare och cyklister kommer i konflikt med bilar, och i andra hand konfliktpunkter för bilar.
- Prioritera gåendes, cyklisters och kollektivresenärers framkomlighet och bekvämlighet i tätortstrafiken.
- Samverka med andra kommuner och regioner för att finna alternativa trafiklösningar på landsbygden, till exempel mobil samåkning.

4.6.1 Gång och cykel

Att på ett trafiksäkert, snabbt och tryggt sätt kunna ta sig fram till fots, eller cykel och att lämna bilen hemma är stora frågor i dagens trafikplanering. Det har fördelar som ökad vardagsmotion och bättre folkhälsa och ökad jämställdhet, då alla inte har tillgång till bil. Det bidrar också till minskade utsläpp, växthusgaser och partiklar, mindre buller och mindre plats i gaturummet för att nämna några fördelar.

Gatubelysningen är viktig för att såväl gammal som ung ska känna sig trygga att vistas utomhus kvällstid och under den mörka årstiden. Ur ett brottsförebyggande perspektiv är det även viktigt att miljön runt gång- och cykelvägar känns omvårdad och välskött samt är orienterbar och överblickbar.

Inom kommunens olika orter är det relativt lätt att ta sig fram till fots eller på cykel. Där det inte finns cykelvägar kan det lokala cykelnätet ibland utgöras av lokala gator med låg hastighetsstandard och låga bilflöden.

Från Bromölla cyklar man till Edenryd, Gualöv, Nymölla, Näsrum och Valje på cykelvägar. Däremot finns det brister i cykelvägnätet generellt sett, inte minst i centralorten. Det skulle behövas insatser för att göra cykelvägnätet mer säkert och gent för att uppmuntra till mer cyklande. Elcykelns intåg har medfört en efterfrågan på att kunna cykla i högre hastigheter på ett trafiksäkert och komfortabelt sätt.

Från Bromölla till Sölvesborg går det bra att cykla för bland annat arbetspendling.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Verka för att rusta upp pendlingscykelvägar anpassade för pendling till arbete, studier och nöjen.
- Cykelvägar mellan kransorterna ska förbättras och utvecklas så att cykeln blir ett attraktivt alternativ till andra färdmedel.
- Utforma gång- och cykelvägnätet så det inbjuder till att fler människor promenerar, tar cykeln och elcykeln. Cykelinfrastrukturen ska utvecklas gent med säkra trafiklösningar så att cykel och elcykel blir ett attraktivt alternativ för fler Bromöllabor.
- Viktiga målpunkter i tätorterna knyts samman med trafiksäkra och trygga gång- och cykelvägar så att så många som möjligt har möjlighet att gå eller cykla i sin vardag.
- Fortsätta utveckla gång- och cykelvägar som ofta används av skolornas elever, så att skolvägen är trygg och trafiksäker. Verka för att barn och ungdomar har säkra, trygga gång- och cykelvägar med bra belysning till viktiga målpunkter såsom idrottsplatser, rekreationsområden, lekplatser med mera.
- Verka för att skapa trygga passager över barriärer där folk rör sig.
- Se över möjligheterna för laddningsstationer för elcyklar, scootrar, med mera vid strategiska målpunkter.
- Vid kommunens kollektivtrafikpunkter ska det finnas väl utformade cykelparkeringar som möter den efterfrågan som finns.

4.6.2 Kollektivtrafik

Stora samhällsnyttorna skapas när kollektivtrafiken lyckas plocka marknadsandelar av andra motoriserade transporter. Detta bidrar till en attraktivare region med mindre miljöpåverkan, mindre trängsel, förbättrad trafiksäkerhet och folkhälsa och kan därför fungera som regional utvecklingsmotor. En välfungerande kollektivtrafik skapar också goda förutsättningar för jämställdhet, eftersom inte alla har tillgång till bil.

Det är viktigt att både tåg- och busstrafiken kompletterar varandra i resandet. Tågtrafikens fördelar med snabbhet och hög komfort kan vägas upp av busstrafikens möjligheter till högt turutbud och hög turtäthet, lägre kostnader, samt att den ur robusthetssynpunkt inte är lika känslig för förseningar och överbelastning i trafikinfrastrukturen.

I det regionala kollektivtrafikinätet utgör tågtrafiken med Öresundståg och Pågatåg samt de starka stråken med regionbusstrafik med högt turutbud stommen i resandet inom Skåne och till närliggande orter i Halland, Småland och Blekinge. Att kollektivtrafiken synkroniserar till varandra vid turbyten stärker också kollektivtrafikens fördelar.

Kollektivtrafiken är samordnad för hela Skåne genom Region Skåne och Skånetrafiken. Kommunen är med i denna planering och bevakar kommunens och regiondelens intressen.

Underlätta för byte mellan trafikslag

För att få fler att åka kollektivt ska det vara enkelt och kännas tryggt att parkera cykeln, bilen, motorcykeln, eller mopeden vid hållplatsen innan man hoppar på tåget, eller bussen. Helst ska man kunna gå eller cykla tryggt och säkert till stationen eller busshållplatsen och lämna bilen hemma.

Järnvägar

Bromölla ligger vid Blekinge kustbana, en enkelspårig elektrifierad järnväg som går mellan Kristianstad och Karlskrona. Blekinge kustbana fungerar som en viktig länk för godstransporter genom regionen. Bromölla station trafikeras av regional persontågstrafik i form av Öresundstågen som går mellan Karlskrona och Köpenhamn. Med Pågatågen kan man ta sig till fler stationssamhällen i Skåne, exempelvis Helsingborg. Projekt för tågtrafiken som kan komma att påverka tågtrafiken i Bromölla positivt är de bland annat det planerade dubbelspåret Kristianstad-Hässleholm, stambanans utbyggnad Lund-Hässleholm samt utbyggnad av Hässleholms C.

Det finns en inbyggd problematik med att Blekingebanan i Bromölla kommun inte är en del av Skånebanan, bland annat eftersom det är Skånetrafiken som styr utbudet av persontrafik som trafikerar kommunen.

Trafikverket planerar att bygga ut Sydostlänken från Olofström och söderut med cirka två mil, för att skapa en koppling till Blekinge kustbana. Tanken är att binda samman Södra stambanan med Blekinge kustbana.

Sydostlänken är tänkt att gå från Olofström och ansluta till Blekinge kustbana mellan Karlshamn och Sölvesborg och ska i första hand förstärka godstrafiken i sydöstra Sverige och förbättra möjligheterna för att transportera gods på järnväg via Blekinges hamnar. Den nya järnvägen möjliggör även för att kunna erbjuda persontrafik mellan Olofström och orterna längs Blekinge kustbana och förväntas öka robustheten i järnvägsnätet med alternativa transportvägar.

Bromölla kommun har en önskan om att Blekinge kustbana genom kommunen ska bli en del av Skånebanan och bli en dubbelspårig järnväg igenom Bromölla kommun för att få ännu bättre persontrafik och lättare kunna trafikera godstrafik. Skulle Sydostlänken bli av är motiven ännu större.

Busstrafik

Bromölla kommun trafikeras av Skånetrafikens regionala busstrafik, till Kristianstad och till Olofström och Sölvesborg. Regionbussarna passerar Bromölla vid järnvägsstationen samt bussterminalen i centrala Bromölla.

Idag har Gualöv, Näsум och Valje relativt god busskommunikation med Bromölla tätort. Edenryd och Nymölla har begränsad busskommunikation med Bromölla tätort, endast ett par turer morgon och sen eftermiddag. Busslinjerna i Bromölla kommun har potential att utvecklas ännu mer.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Bromölla kommun är positiv till att kollektivtrafik utvecklas såväl i kommunen som i närregionen. På vägar, järnvägar, på vattnet och i luften.
- Verka för att underlätta för byte mellan trafikslag för att få fler att åka kollektivt.
- Verka för att järnvägen genom Bromölla kommun ska bli dubbelspårig, ha ökad trafiksäkerhet samt ha samma status och prioritering som Skånebanan.
- Verka för att korta restiden till orterna i Skåne och Blekinge.
- Verka för en spridning av turer med kollektivtrafiken över dygnet som är anpassad till såväl arbets-, nöjes- och fritidsresor som besöksnäring.
- Verka för att buss ska kunna ha turer till samtliga av kommunens orter.
- Bromölla kommun är positiv till att Sydostlänken byggs.
- Verka för att skapa tågstationer för Pågatåg i Gualöv och Valje.

4.6.3 Vägar och biltrafik

De viktigaste regionala stråken för Bromölla kommun vad gäller vägar är E22 i öst-västlig riktning och länsväg 116 i nord-sydlig riktning. Både E22:an och väg 116 är utpekade av Trafikverket som vägar som är beslutade att ingå i funktionellt prioriterat vägnät (förkortat FPV). Förutsägbarhet och hög tillförlitlighet vad gäller restid och vägstandard, även vintertid är generellt viktigt för vägarna inom FPV. Trafikverket är huvudman för båda dessa vägar samt flera mindre, medan kommunen är huvudman för vägnätet inom Bromölla tätort och delar av Valje.

Väg 116 är en viktig led som förbinder Bromölla och Näsум med Olofström. Väg 116 är dock väldigt olycksdrabbad och trafikfarlig, vid bland annat mörker och halka. Bilister överskrider ibland gällande hastighetsgränser, eller gör trafikfarliga omkörningar. Det finns även trafikfarliga vänstersvängar, främst vid infarterna till Näsум och verksamheten på motsatt sida väg 116 i höjd med Näsум. Väg 116 är även olycksdrabbad vad gäller viltolyckor.

Det finns laddstationer på några olika ställen i Bromölla centralort. En utbyggnad av fler laddstationer på lämpliga platser i Bromölla kommun skulle underlätta för en omställning till fossilfria transporter.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Verka för att göra väg 116 mer trafiksäker.
- Möjliggör för aktörer att etablera laddstationer för elbilar i attraktiva lägen och att placera tankställen för fossilfria bränslen vid infarterna.
- Underlätta för samåkning.

4.6.4 Flygtrafik

Från Bromölla kan man förhållandevis enkelt nå flygplatserna i Kristianstad, Ronneby, Malmö och Köpenhamn. Delar av Bromölla kommun ligger inom MSA-området (minimum safey altitude) för Ronneby flygplats. Alla byggnadsobjekt oavsett typ så som master, torn, pyloner, vindkraftverk, skyltar, konstverk och byggnader som i förhållande till omgivande mark eller vattenyta är 20 meter högre ska remitteras till Luftfartsverket oavsett position på

svenskt territorium. Ligger byggnadsobjektet närmare en eller flera flygplatser än 80 km, kan dessutom flygplatser vara påverkade och remiss behöver i så fall även sändas till flygplatser. Befinner sig objektet till havs eller i insjö ska även Kustbevakningen i Karlskrona remitteras.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Verka för att utveckla flygtrafiken i nordöstra Skåne.

4.6.5 Sjöfart

Företag i Bromölla kommun använder hamnen i Sölvesborg för gods. Karlshamn och Karlskrona är viktiga hamnar för både gods- och persontrafik. Från Blekinge går det färjetrafik mot Östeuropa, såsom Baltikum och Polen. Även Åhus hamn för gods ligger nära.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Bromölla kommun är positiv till fortsatt utveckling av sjöfarten för både persontrafik och godstrafik i närregionen.

4.7 Teknisk försörjning

Kommunen ska genom planering och förebyggande åtgärder sörja för att invånare och verksamheter kan få en god teknisk service.

4.7.1 Grundvatten

Grundvatten har betydelse för bildningen av dricksvatten och är därför en viktig naturresurs. Tillgången till värdefulla vatten är utomordentligt god i Bromölla kommun. Kristianstadslettens högkvalitativa och lättillgängliga grundvattenmagasin sträcker sig in i kommunens södra delar och utgör en för svenska förhållanden enorm resurs.

Det finns en rad objekt som kan utgöra potentiella hot mot vattenresurserna inom kommunen. Det handlar dels om verksamheter i drift där det föreligger en risk för miljöfarliga utsläpp, dels om nedlagda verksamheter och gamla deponier där eventuella markföroreningar fortfarande kan utgöra ett hot.

Den pågående förändringen av klimatet kan ge en rad effekter på vattenförsörjningen och vattentillgången. För Skånes del väntar en generellt högre temperatur men också mindre temperaturvariationer.

Den totala årsnederbörden förväntas öka, men grundvattenbildningen kan trots detta komma att minska, på grund av kortare vintrar och ökad avdunstning under de allt varmare somrarna. Detta innebär att grundvattennivåerna generellt kan komma att sjunka, och det är framför allt lägsta nivån som kan komma att bli lägre än idag. Förutom minskad tillgång till dricksvatten i brunnarna kan det även leda till att brunnar nära kusten kan drabbas av saltvatteninträngning.

Med varmare och längre somrar är det dessutom sannolikt att behovet av jordbruksbevattning kommer att öka, vilket medför att även uttagen ur grundvattenmagasinen kan komma att öka påtagligt.

Vattentillgångarna i kommunen är sedan länge utsatta för påverkan från mänsklig verksamhet, både lokalt och från omvärlden. Vattnet tillförs näringsämnen från transporter, industrier, skogs- och jordbruk, bebyggelse, från läckande marker med mera. Vattendragen tar emot och transporterar ut stora mängder näringsämnen till Hanöbukten.

Det ytliga grundvattnet, vissa infiltrationskänsliga områden och det djupare grundvattnet löper risk att försämrans genom höjda halter av nitrat, bekämpningsmedel eller infiltration av andra skadliga ämnen.

4.7.2 Vattenskyddsområden

Tre av kommunens vattentäkter har nya vattenskyddsområden. Resterande vattenskyddsområden är av äldre datum och där finns behov av översyn och revidering för att se till att de uppfyller nya krav och riktlinjer.

Planer finns på att försörja även delar av Sölvesborg med dricksvatten. Idag finns inga kända problem med saltvatteninträngning i de kommunala vattentäkterna eller enskilda vattentäkterna.

Till varje vattenskyddsområde finns det en särskild vattenföreskrift. Det som behandlas där är bland annat hur man ska förhålla sig inom vattenskyddsområde vid nyetableringar av olika slag, schaktning, borring, nya brunnar samt lagring och hantering av olika produkter, varor, fordon och avfall. Det kan röra sig om begränsningar, eller regleringar.

Ett vattenskyddsområde kan vara indelat i olika zoner med olika bestämmelser för varje zon. Upprättande av riktlinjer och regler kring hantering av petroleumprodukter och liknande ämnen som spill, uppställningsplatser för fordon samt framtagande av miljökontrollplan bör göras inför byggskede när byggnation planeras inom vattenskyddsområdet.

Syftet med vattenskyddsområdena är att ge grundvattentäkterna ett tillräckligt bra skydd så att råvattnets kvantitet säkras i ett långsiktigt perspektiv, samtidigt som dess kvalitet inte försämrans. Vattenskyddsföreskrifterna är till för att säkerställa ett effektivt skydd för grundvattnet inom skyddsområdet för att vattnet där ska kunna användas till dricksvattenförsörjning. Vattenskyddsområdena är angelägna allmänna intressen.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Utvecklingsområden som ligger i eller nära vattenskyddsområden ska planeras och utformas med stor hänsyn till grundvattnets kvalitet.
- Tillkommande bebyggelse inom vattenskyddsområdet ska anslutas till kommunalt avlopp där detta är möjligt, och annars ska avloppslösningar utformas med hög skyddsnivå, gärna gemensamt/gemensamhetsanläggning.
- Vattentäkter med god vattenkvalitet ska bevaras om möjligt. Tillhörande vattenskyddsområden ska vid behov revideras för att säkerställa ett ändamålsenligt och långsiktigt skydd för kommunens nuvarande och framtida dricksvattenförsörjning.

4.7.3 Dricksvatten

Dricksvatten klassificeras som livsmedel och vattenverken drivs som en livsmedelsindustri. Grundvattnet som pumpats upp ur brunnarna har ofta en bra kvalitet men kan ändå behöva behandlas innan det används som dricksvatten.

Översiktsplanen utgör det huvudsakliga redskapet för att bidra till en trygg vattenförsörjning genom fysisk planering. Vattenförsörjning i översiktsplaneringen handlar om att dels säkerställa framtida tillgång till vatten, dels säkerställa att tillräcklig hänsyn tas för att skydda vattenresurser. För en långsiktigt trygg vattenförsörjning behöver både vattentillgång, vattenkvalitet och påverkansrisker från markanvändningen beaktas vid fysisk planering.

Vatten för vattenförsörjning är en av våra allra viktigaste naturresurser. Det ställer höga krav på varsamt nyttjande och skydd mot verksamheter och åtgärder som kan påverka vattnets kvalitet och kvantitet negativt.

Bromölla har god tillgång på grundvatten och fokus i framtiden ligger på att säkerställa kvalitén på dricksvattnet. Dricksvatten framställs åt den egna kommunen, men även Olofström försörjs av dricksvatten från Bromölla och Sölvesborg planeras att få det.

4.7.4 Spillvatten

Reningsverken i kommunen renar spillvatten från den egna kommunen och det renade vattnet leds primärt ut i Hanöbukten. Visst spillvatten pumpas till Sölvesborg för rening. Ett nytt reningsverk planeras och när det står färdigt kommer fler områden kunna ansluta till spillvattenledningsnätet och utbyggnaden av vatten och avlopp utanför tätorterna fortsätta. Det nya reningsverket innebär också att spillvattnet kan renas bättre, framför allt när det gäller kväve. De områden som inte ansluts till det allmänna spillvattennätet föreslås lösas med enskilda eller samfälliga lösningar.

4.7.5 VA-ledningsnät

För att distribuera dricksvatten samt leda bort avlopps- och dagvatten har Bromölla ledningar fördelat på tre olika ledningssystem; dricksvatten, avloppsvatten och dagvatten med tillhörande distributionssystem. Ledningsnäten är föråldrade och har problem med in- och utläckage, trots att ledningssanering pågår fortlöpande. Det är viktigt att ledningsnäten förnyas i takt med behovet. Ett bra ledningssystem säkerställer distribution av vatten, förorenar inte samt bidrar till att hushålla med naturresurser.

Recipienter för bräddat avloppsvatten och dagvatten är Holjeån, Skräbeån, Ivösjön, Levrasjön och Östersjön.

4.7.6 Enskilt VA

Utanför ett verksamhetsområde för allmänt VA har kommunen ingen skyldighet att förse fastigheter med vatten och avlopp. Det innebär att fastigheter utanför ett verksamhetsområde för allmänt VA istället får lösa både vattenförsörjning och avloppshanteringen, antingen enskilt eller i en samfällighet, enligt gällande lagstiftning.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Verka för en hållbar vattenförsörjning och ett gott samarbete med berörda kommuner.
- Hänsyn ska alltid tas till grundvattentillgångarna så att kvaliteten på grundvattnet inte äventyras.

4.7.7 Dagvatten

Dagvatten består av vatten från främst nederbörd som ännu inte hunnit filtreras ner i marken, eller rinna ner i någon dagvattenbrunn. Dagvattnet leds traditionellt sett genom ledningar till närmsta sjö eller vattendrag. Delar av dagvattennätet leds via dammar som har viss renings- och fördröjningseffekt. För områden med kombinerat ledningssystem (spillvatten och dagvatten i samma ledning) avleds spillvatten via spillvattennätet till avloppsreningsverket.

Dagvattnet påverkar recipienten(mottagare) på flera olika sätt, till exempel genom ökat flöde och grumling av vatten och genom tillförsel av föroreningar och näringsämnen. Dagvattnet i Bromölla har flera recipienter. Det är i huvudsak:

- Marken och grundvattnet vid infiltration
- Holjeån
- Ivösjön
- Levräsjön
- Fäbrobäcken
- Skräbeån
- Östersjön

Syftet med dagvattenplanering är att dagvattnet inte ska försämra för miljön genom spridning av vattenlösliga föroreningar. Det ska även hindra eller lindra skador på byggnader, infrastruktur och annan egendom, genom att vara förebyggande mot klimatförändringar i form av extrema skyfall, stigande grundvattennivåer, ökade flöden i sjöar och vattendrag samt skred- och rasrisker och därmed minimera riskerna för människors liv och hälsa.

Dagvattenlösningar kan göras till positiva och estetiskt tilltalande inslag i landskapet och ha mångfunktionella nyttor både för människa och den biologiska mångfalden.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Dagvattenhantering ska göras på ett sätt så att påverkan på recipienterna minimeras.
- De ytor som ska användas för dagvattenhantering ska helst vara multifunktionella.
- Dagvatten bör synliggöras för skönhet och lek.
- Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) ska prioriteras framför avledning av dagvatten direkt till sjöar, vattendrag, hav och grundvatten.
- Problem med höga flöden och höga halter av föroreningar i dagvatten ska förebyggas så nära källan som möjligt.
- De ytor som pekas ut som lämpliga för fördröjning eller annan behandling av dagvatten bör inte planeras för annat syfte.
- Planera för att reservera markytor för dagvattenhantering för höga flöden och höga grundvattennivåer i förebyggande syfte.

4.7.8 Avfall

Avfallshanteringen är en viktig del av hållbarhetsarbetet för att minska påverkan på klimatet och hushålla med jordens resurser. Det bästa för miljön är om inget avfall uppstår. Kraven på sortering och hämtning av avfall blir allt mer omfattande.

Varje år slängs och dumpas mängder av skräp i tätorter och ute i naturen. Skräpet riskerar att skada både människor och djur både på land, i våra vattendrag och i haven. Dessutom upplevs skräpiga miljöer ofta som otrygga platser som riskerar att skräpas ned ännu mer,

eller förstöras. Minskad nedskräpning medför därmed flera positiva effekter, inte minst att närmiljöer upplevs trevligare och att spridningen av gifter i naturen minskar.

Åsens avfallsanläggning är kommunens enda avfallsanläggning. Här finns deponi och återvinningscentral med tillhörande lakvattenhantering. På återvinningscentral kan hushåll och verksamheter i Bromölla kommun lämna sorterat grovavfall som till exempel metallskrot, elavfall, asbest, trä, vitvaror, wellpapp och trädgårdsavfall. Närmsta återvinningscentral utanför kommunen är den i Sölvesborg. På Åsens avfallsanläggning bedöms det finnas möjlighet att öppna nya deponier, om behov finns.

Återvinningsstationerna; de gröna containrarna som finns utplacerade runt om i kommunen och där man lämnar exempelvis papper / kartong, plast, glas och metall, tidningar / returpapper kommer att försvinna år 2027. De kommer då att ersättas med LIP:ar (lättillgängliga insamlingsplatser) som ska användas för hushållens skrymmande förpackningar. Lokala återvinningsstationer behöver dock finnas kvar i framtiden. Antingen på befintliga platser, eller på platser som lämpar sig bättre.

Kommunens föreskrifter om avfallshantering reglerar hanteringen av avfall under kommunalt ansvar.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Vid planläggning se till varje områdes förutsättningar för en hållbar avfallshantering och överväga typ av insamlingssystem. Hänsyn till behov av mark inom området för avfallshantering ska alltid vägas in.
- Kommunen ska verka för att minimera uppkomsten av avfall samt öka andelen avfall som kan återanvändas och återvinnas, bland annat genom möjligheter till källsortering i offentliga miljöer och mötesplatser.
- Kommunen ska underlätta för ett bättre sorterat avfall i offentliga miljöer.
- Framkomligheten för renhållningsfordon och slamtömningsfordon ska säkerställas vid detaljplanering.
- Kommunen ska upprätthålla en planering och strategi för alla i kommunen förekommande avfallstyper.
- För att återbruk ska kunna utvecklas ska platser för insamling, omhändertagande och försäljning skapas.

4.7.9 Energi

Elförsörjning

Tillgången på el är en tillväxtfaktor för kommunen på sikt. El är en färskvara. I dag är elnäten uppbyggda för att hantera relativt få men stora produktionskällor, som vattenkraftverk eller kärnkraftverk. Därifrån överförs elen via höga spänningsnivåer genom transmissionsnätet och vidare ut i region- och lokalnäten. Vindkraften har i och med sitt intåg och utbyggnad inneburit att många, mindre och geografiskt utspridda, produktionskällor måste hanteras och integreras. Däremot kan stora havsbaserade vindkraftsparker räknas till bland de stora produktionskällorna.

Solceller på hustak ansluter direkt till användningen och lågspänningsnäten. Utmaningen är att leverera elenergi vid varje tidpunkt som el efterfrågas. Framför allt i områden där transmissionsnätet är underdimensionerat och har otillräcklig förmåga att överföra el. Det är alltså inte nödvändigtvis så att det är den totala årsanvändningen som spelar störst roll för den framtida elförsörjningstryggheten, utan snarare när på dygnet och året elen används och hur detta påverkar elnätets dimensionerade maxlast.

För Sveriges del är utmaningen att anpassa och utveckla elsystemet när en rad stora skeenden sammanfaller. Bland annat att målet på 100 procent fossilfri elproduktion till år 2040 driver på elproduktion som vind- och solenergi. Sådan väderberoende energi varierar upp och ner, beroende på mängden sol respektive vind, till skillnad från kärnkraft och vattenkraft som är mer konstant. Samtidigt förväntas efterfrågan på el öka, trots en omfattande energieffektivisering, eftersom ambitionen om att fasa ut fossila bränslen inom transportsektorn och vissa delar av industrin kommer att kräva en omfattande elektrifiering.

Exempel på lösningar på framtidens utmaningar skulle kunna vara att öka överföringskapacitet i befintliga elledningar eller bygga nya elledningar med högre kapacitet. Ett annat alternativ är att investera i energilagring i form av exempelvis batteriparker som har möjlighet att laddas upp av energi från solceller och vindkraft och sedan kunna föra ut elen till elsystemet vid behov. Att öka den lokala och regionala elproduktionen och därmed minska beroendet till långväga överföring av el kan också vara en del av lösningen.

I Bromölla kommun finns i dagsläget ingen större elproduktion, men det finns fjärrvärme som tillverkas av industriell överskottsvärme. För att bli mindre energiberöende skulle det behövas fler insatser i Bromölla kommun.

Vindkraft

Inga vindkraftverk har uppförts i kommunen. Större delen av kommunens yta anses olämplig för utbyggnad av vindkraft och i dagsläget. Bedömningen är att storskaliga vindkraftsanläggningar inte är möjliga inom kommunen med hänsyn till nationella, regionala och mellankommunala intressen för friluftsliv, natur och kulturmiljö, ställningstagande om stora opåverkade områden, totalförsvarets intresse, fågelskydd och landskapets tålighet mot förändringar och större ingrepp. Småskalig vindkraft kan dock vara möjlig i flera områden.

Solenergi

Fördelen med solceller är att de bidrar till fossilfri, lokalproducerad elektricitet. Nackdelen är att de är beroende av solljus för att skapa energi. Solceller kan sättas på exempelvis hustak och som fristående solcellsparker. Nackdelen med fristående solcellsparker är att det inte är så effektiv markanvändning då de är ytkrävande och tar upp markytor som skulle kunna utnyttjas till annan markanvändning. Å andra sidan gör solcellsparkerna inte särskilt stor skada i marken och det är relativt enkelt att återställa marken eller ändra markanvändningen till något annat. Fördelen med att ha solceller på hustak är att det blir en mer effektiv utnyttjande av markanvändningen och att de kan bidra med hushållsenergi.

I Bromölla är förutsättningar för solceller lika goda som på vilken annan plats som helst i Sverige. Produktionen av el från solceller i Bromölla torde sammanfalla med sommarsäsongen, då är det som soligast. Det finns en detaljplan som möjliggör för byggandet av en solcellsanläggning intill ställverket vid väg 116.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Verka för ett leveranssäkert system för en planerbar elproduktion som fungerar även vid tidpunkter då varken vindkraft eller solceller kan garanteras.
- Kommunen ska lägga särskilt fokus på energifrågornas koppling till klimatet.
- Bromölla kommun är restriktiv mot storskalig vindkraft.
- Bromölla kommun ser positivt på fjärrvärme och fjärrvärmenätet ska därför efter behov fortsätta byggas ut. Verka för att ny bebyggelse ska ha möjlighet till anslutning till fjärrvärme.
- Verka för en ökning av fossilfria energikällor och energilagring. Använda lämpliga områden till fossilfri energiproduktion och energilagring. Exempelvis etableringsytor med färre målkonflikter, som kontaminerad mark som inte kan användas för bebyggelse eller odling. Hänsyn ska tas till exempelvis bevarandevärden och riskfaktorer.

4.7.10 IT-infrastruktur

Vi ska alla kunna ta del av information och umgås på ett enkelt och miljövänligt sätt, utan att riskera vår egen eller andras hälsa. Tillgång till en säker och kapacitetsstark internetuppkoppling blir allt viktigare för allt fler medborgare. Efter pandemin har dessutom intresset ökat för att kunna arbeta hemifrån.

För att kunna utveckla möjligheterna för boende och verksamheter i hela Bromölla kommun är det viktigt med ett utbyggt fibernät. Möjligheterna till utvecklad service och tillgänglighet inom sjukvård och offentlig förvaltning är stora och behoven ökar.

Med tanke på hur Bromölla kommun ser ut geografiskt och demografiskt är det mycket viktigt att säkerställa att även landsbygden får tillgång till bredband. Lantbruken har ett ständigt ökat behov av bredband och fritidshusen har en tendens att omvandlas till permanentbostäder. Bredband på landsbygden är viktigt för företagens fortlevnad och

utveckling, men även för inflyttning, kvarboendemöjligheter samt för att kostnadseffektivt kunna tillhandahålla olika former av samhällsservice.

Utgångspunkten för den svenska bredbandsutbyggnaden är att den ska genomföras av marknadens aktörer. Det offentliga, inte minst kommunerna, har ändå ett stort ansvar genom sin planering av infrastruktur och som beställare och utvecklare av tjänster.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Verka för en modern digital infrastruktur och förbättrade digitala kommunikationsmöjligheter för att gynna boende och verksamheter.

5 Mark- och vattenanvändning

5.1 Teckenförklaring

Angivna mark- och vattenanvändningar följer Boverkets ÖP-modell 2.1.

5.1.1 Areell näring

I areell näring ingår områden för jordbruk, skogsbruk, rennäring, vattenbruk och yrkesfiske.

5.1.2 Grönområde och park

I grönområde och park ingår större parker, grönområden eller anlagda områden för fritidsaktiviteter i eller i nära anslutning till tätorter.

5.1.3 Landsbygd

Landsbygd är markområden som är möjliga för flera användningar men där det inte alltid är nödvändigt eller möjligt att ange vilka markområden som bör användas för vad.

5.1.4 Mångfunktionell bebyggelse

Områden för mångfunktionell bebyggelse har stads- och tätortsmässig karaktär och innehåller många olika servicefunktioner tillsammans med bostäder.

5.1.5 Natur och friluftsliv

Natur och friluftsliv innefattar större sammanhängande områden där värden för friluftsliv, natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och ekosystemtjänster är prioriterade och förvaltas med hänsyn till friluftslivet.

5.1.6 Sammanhängande bostadsbebyggelse

Områden för sammanhängande bostadsbebyggelse består huvudsakligen av bostäder och har en tydlig beroenderelation till närliggande orter.

5.1.7 Teknisk anläggning

Teknisk anläggning används för områden som försörjer samhället med exempelvis energi, vatten och telekommunikation.

5.1.8 Transportinfrastruktur (linje)

Det övergripande transportsystemet som är viktigt för att åstadkomma en hållbar och ändamålsenlig bebyggelsestruktur redovisas i den här kategorin.

5.1.9 Vatten

Avser öppet hav, kustvatten, sjöar och vattendrag med sin närmiljö. Vattenområden kan vara lämpliga för flera användningar men där det inte alltid är nödvändigt eller möjligt att avgöra den exakta platsen.

5.1.10 Verksamheter och industri

Användning verksamheter och industri är områden för verksamheter som inte bör blandas med bostäder.

5.1.11 Pågående, utvecklad och ändrad användning

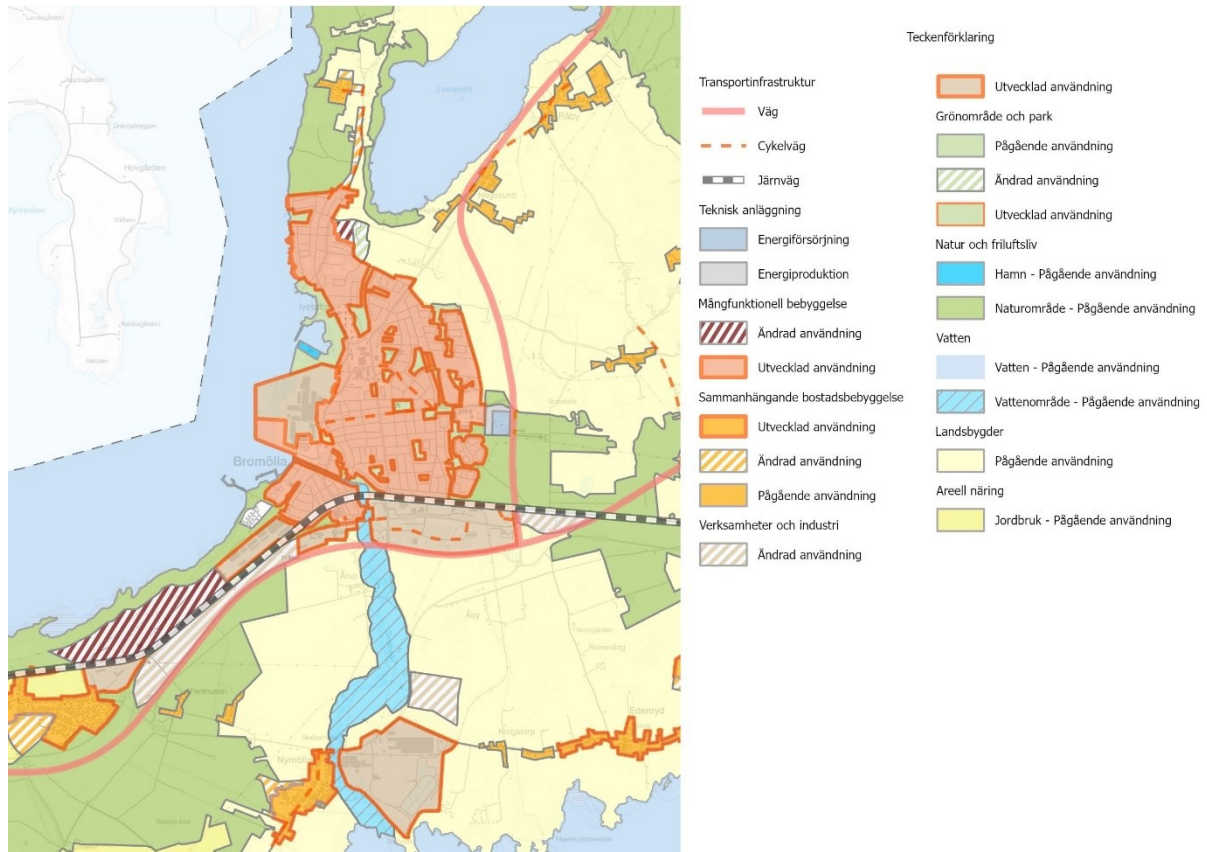
Områden med fet (röd) gränslinje visar områden med **utvecklad användning**, där den användning som finns idag ska kunna utvecklas eller förstärkas. Det kan handla om att förtäta ett bostadsområde med fler bostäder eller möjliggöra för annan typ av verksamhet i ett verksamhetsområde, eller att möjliggöra för mer service i ett område med blandad bebyggelse där det redan finns service.

Skrafferade (randiga) områden visar på en **ändrad markanvändning**. Skrafferingens färg anger markanvändningen. Det kan vara nyexploatering av ett område eller omvandling av ett bebyggt område till annan användning.

Områden som inte är markerade på något av ovanstående sätt räknas som **pågående användning**, där den markanvändning som finns ska fortsätta som den är idag.

5.2 Bromölla

Centralorten är navet i kommunen. Här är den mesta av kommunens bebyggelse koncentrerad, såväl vad gäller bostäder som näringsliv och det är en knutpunkt för kollektivtrafik, besöksnäring, friluftsliv, fritids- och kulturliv. Det mesta av kommunens verksamheter och offentlig service är knutet till centralorten.

I centralorten finns många möjligheter till fritidsaktiviteter. Mycket av det är samlat i Ivöstrandsområdet i närheten av evenemangshallen på Ivöstrand. I centralorten finns även idrottshallar, samlingslokaler för kulturutövande och ett visst nöjesutbud. Bromölla har potential att växa genom förtätning och på höjden.

5.2.1 Bebyggelsehistorik

Sitt namn har orten fått efter Bromöllan som var belägen vid den sedan länge torrlagda åfåran, intill en ännu bevarad stenbro. Orten Bromölla har växt fram på i princip obebyggd mark. År 1870 genomfördes en sjösänkning av Ivösjön som frigjorde mark väster om vägen till det som kom att bli Ifö-verkens industrianläggningar. Redan 1874 hade järnvägslinjen Sölvesborg – Kristianstad invigts. Järnvägsstationens läge utanför Bromölla centrum bidrog till att Bromölla aldrig kom att utvecklas till ett stationssamhälle, utan blev ett renodlat brukssamhälle.

Bromöllas bostadsbebyggelse är småskalig och huvudsakligen uppförd i 1–3 våningar. Cirka en tredjedel av bostadsbeståndet utgörs av lägenheter i flerfamiljshus, men merparten av bostäderna utgörs av villor. Från den tidigaste utvecklingen av tätorten finns bostadsbebyggelsen, de så kallade Brukshusen kvar. På Ifötorget i centrum finns ett av Europas största keramiska konstverk, Scanisaurus, som föreställer två urtidsödlor.

5.2.2 Centrum

Bromölla centralort upplevs av många ha två centrum. Ett centrum vid Storgatan / Ifötorget i de centrala delarna av centralorten och ett centrum vid järnvägsstationen i de södra delarna av centralorten. Trenden är att flera verksamheter inom kommersiell handel har minskat i centralorten. Centrum runt Storgatan / Ifötorget behöver bli mer attraktivt och tillgängligt för att locka människor att uträtta sina ärenden i Bromölla. Centrumen vid Storgatan / Ifötorget och vid järnvägsstationen bör profileras var för sig. Det behövs även ett stråk mellan platserna för att snabbt, tryggt och bekvämt kunna förflytta sig med cykel och elcykel. Det ökar också attraktiviteten att kunna tågpendla in och ut från kommunen.

5.2.3 Grön- och blåområden

För att säkra trygga övergångar och minska barriäreffekterna så är det viktigt att de gröna stråken kompletteras och utvecklas. Detta kan göras genom att utveckla och komplettera de befintliga stråken genom att exempelvis etablera nya parker i både mindre och större skala. En medveten utveckling mot sammanhängande korridorer av grönska skulle underlätta för arter att röra sig särskilt i nord-sydlig riktning.

Vattenkontakten i centralorten behöver stärkas. Bromölla har ett fint läge kloss intill Ivösjön, men det finns utvecklingspotential i att möjliggöra för ännu mer vattenkontakt. Både att man ser vattnet, såväl som att kunna ta sig ner till strandbrynet.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Identifiera och se över platsutvecklingen av viktiga områden i centralorten, såsom Storgatan – Torget, Ivöstrand samt området kring järnvägsstationen. Se över platsernas funktioner och innehåll såsom tillgången på service, mötesplatser, flöden av människor, stråk, samt gestaltning. Stärk delarna och centralorten som helhet.
- Tydliggör trygga och trafiksäkra stråk för gång och cykel mellan viktiga målpunkter, som knyter samman platserna, ökar orienterbarheten och gör det lättillgängligt och enkelt för människor att ta sig mellan platserna.
- Förtäta i centrala lägen för att bidra till att stärka underlaget för service i de centrala lägena, främst runt Storgatan – Ifötorget, men även vid järnvägsstationen. Förtätning ska i första hand ske på höjden, för att skona annan mark. Det ska gå lätt och smidigt att handla och uträtta sina ärenden.
- Verka för att bibehålla och utveckla kollektivtrafiken till Bromöllas centrala delar och de arbetsplatser och servicefunktioner som finns där.
- Bygg ut gång- och cykelvägnätet i centralorten.
- Centralorten ska vara attraktiv och trafiksäker för oskyddade trafikanter.
- Öka kontakten mellan Ivösjön och centralorten både genom stråk längs strandlinjen och stråk ner till vattnet.

5.2.4 Ändrad markanvändning

Mångfunktionell bebyggelse

Bromölla är i princip omgärdad av jordbruksmark; åkermark och betesmark. Väster om orten ligger Ivösjön. I anslutning till Bromölla finns även tre tätortsnära skogsområden.

Kronoparken i norr, Branthalla i öster och Gualövs strandskog i sydväst. För att spara på jordbruksmarken har ett utvecklingsområde för mångfunktionell bebyggelse pekats ut i strandskogen mellan Bromölla och Gualöv.

Mellan befintlig bebyggelse och den före detta Smedåkradeponin pekas ytterligare ett område för mångfunktionell bebyggelse ut på jordbruksmark. Området ligger på cykelavstånd från de centrala delarna av Bromölla och nära skolverksamhet.

Verksamheter och industri

Sydväst om centralorten – mellan Kristianstadsvägen och E22 finns ett avlångt skogsområde. Här pekas ett utvecklingsområde ut som en fortsättning av befintligt verksamhetsområde i de sydvästra delarna av Bromölla. Utvecklingsområdet har ett utmärkt skyltläge längs både E22:an och Kristianstadsvägen och är ypperligt för transportberoende verksamheter, eller kundintensiva verksamheter.

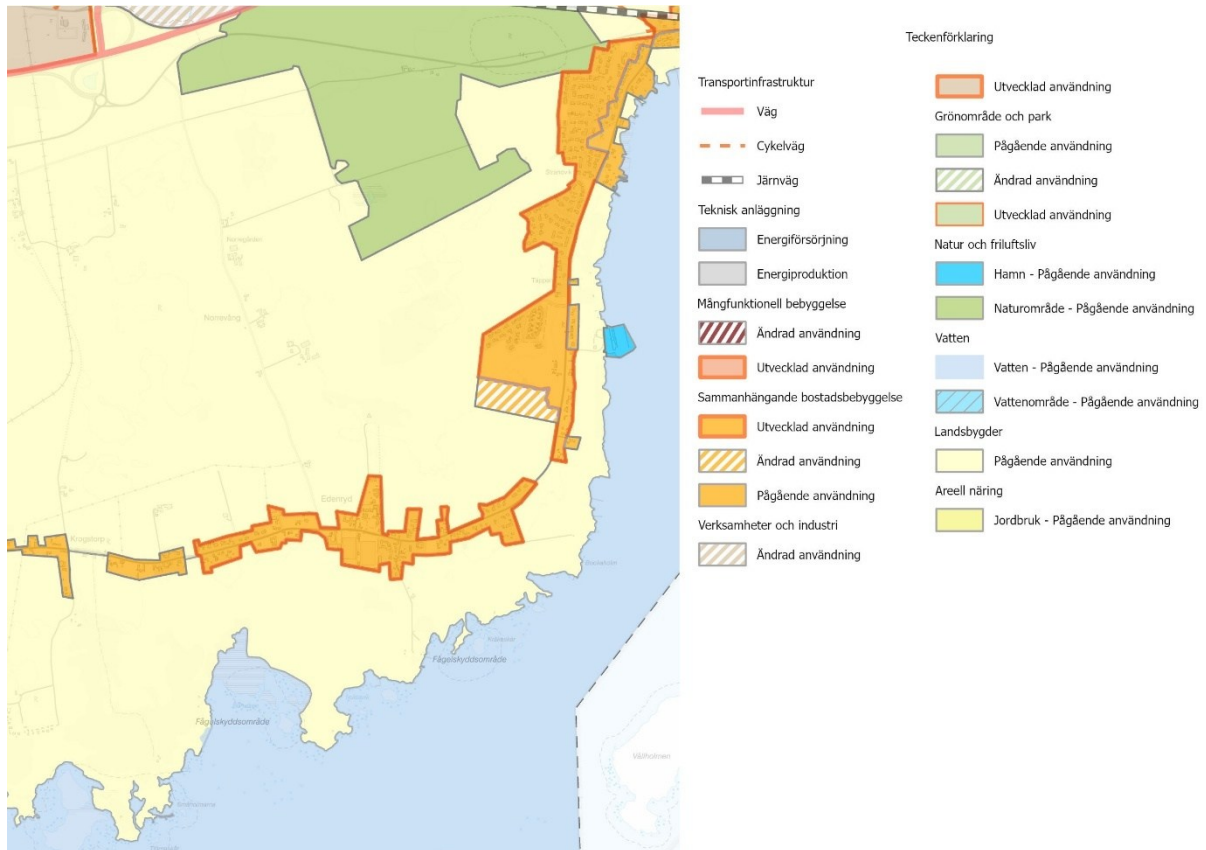
Sydöst om centralorten - mellan väg E22, väg 116 och järnvägen pekas ett utvecklingsområde ut med inriktning på handel. Området har ett utmärkt skyltläge vid avfarten från väg E22 och ligger inom gång- och cykelavstånd till resecentrum. Området har ett bra läge för transportberoende och kundintensiv verksamhet.

Grönområde och park

Norr om centralorten finns en gammal deponi, Smedåkradeponin. Platsen har ett strategiskt läge som lämpar sig väl för att koppla ihop grönstrukturen i centralorten med Levräsjön.

5.3 Edenryd

Edenryd har nära till havet och det kringliggande kulturlandskapet. I Edenryd finns fina boendemiljöer och småföretagande. Här finns även skolverksamhet. Området söder om Edenryd är ett småskaligt odlingslandskap med vackra naturupplevelser och goda rekreativmöjligheter. Den relativt artrika och värdefulla floran inom havsstrandängarna bidrar till områdets värde och är attraktivt för friluftslivet och kontakten med Östersjön.

5.3.1 Bebyggelsehistorik

Före den agrara revolutionen var Edenryd en radby med byggnaderna i östvästlig riktning och åkermarken till största delen norr därom. Radbyn, enstaka bebyggelse och stengårdsgårdarna är viktiga och bevarandesvärda inslag i landskapet.

Bostadsbebyggelsen i Edenryd är sammanhängande och utgörs i huvudsak av villor samt enstaka par-, rad- och flerfamiljshus. Här finns även flera mindre gårdar med ekonomibyggnader.

De äldre gårdarna är från 1800-talet med flera exempel på två- och trelängad gårdsstruktur. I övrigt består bebyggelsen av enbostadshus från 1900-talets senare hälft. Kulturhistoriskt värdefullt är att Edenryds långa kontinuitet av bosättning och brukande än idag är synligt och avläsbart. Bebyggelsen utmed Östersjövägen har fortfarande kvar sin karaktär av radby med aktivt jordbruk, djurhållning och stengärdesgårdar.

Östersjövägen har varit i bruk i århundraden för transporter mellan Skåne och Blekinge. Tillsammans utgör Gästgiveriet och Rusthållargården på ömse sidor om Östersjövägen viktiga och förståelsen nödvändiga inslag av Bromöllatraktens kulturhistoria.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Förtäta i lucktomter där det är lämpligt och möjligt på landsidan om Östersjövägen. Spara och utveckla grönytor.
- Bevara karaktären av äldre radby.
- Ingen ny exploatering på sjösidan om Östersjövägen.
- Verka för att befintlig och ny bebyggelse inte ska drabbas av havsnivåhöjningar.

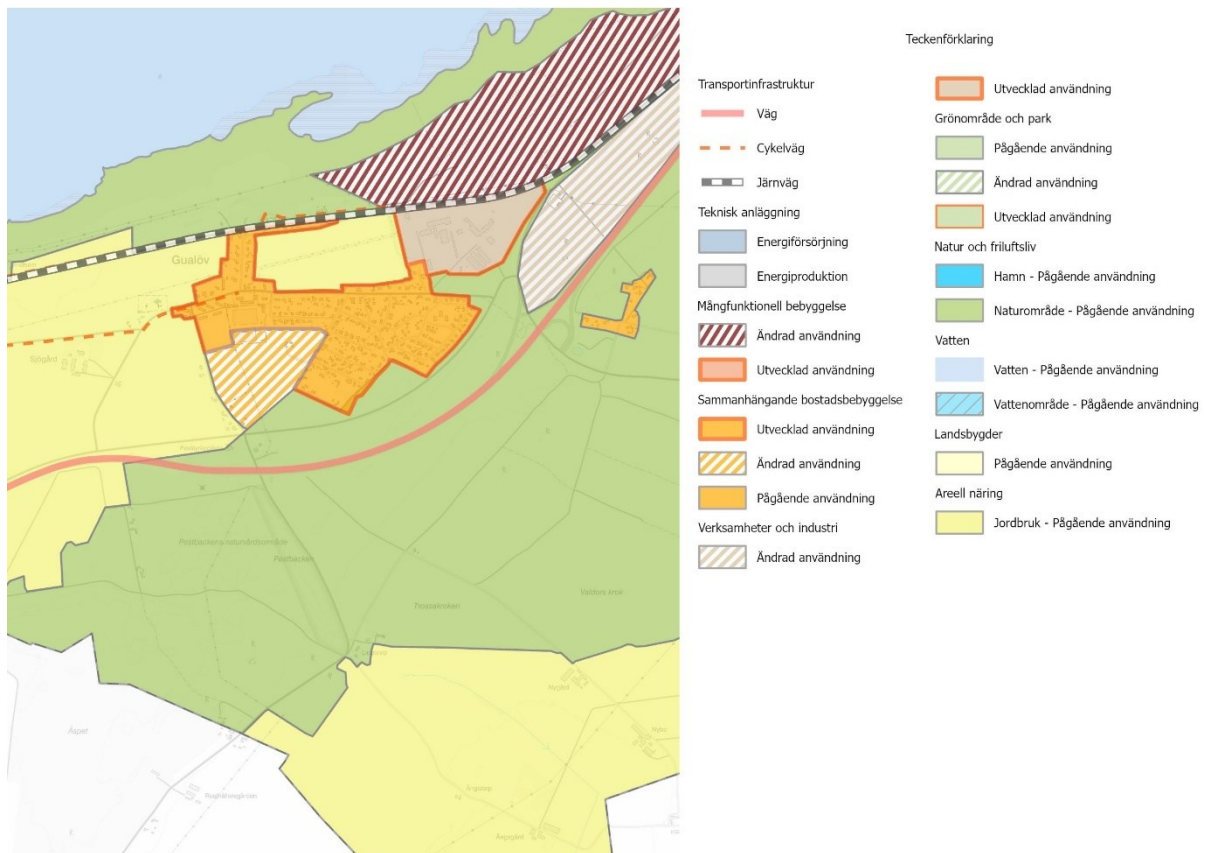
5.3.2 Ändrad markanvändning

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Edenryd är omgärdat av kulturlandskap och jordbruksmark. Att låta Edenryd växa innebär att ta jordbruksmark i anspråk. Söder om orten finns en rad höga värden att beakta så som landskapsbildskyddet och riksintresse för högexploaterad kust. Utvecklingsområdet i Edenryd har placerats för att minimera intrånget på de skyddsvärden som finns i närområdet. Utvecklingsområdet ligger nära skolverksamhet och i anslutning till befintlig bebyggelse vilket medför en effektiv användning av befintlig infrastruktur.

5.4 Gualöv

Gualöv är som en förort till både Bromölla och Kristianstad och har ett fint, naturnära läge, nära till friluftsområden. I Gualöv finns skolverksamhet. Samhället har även potential att få mer service i form av en liten närbutik med begränsat utbud av dagligvaruhandel.

Gualöv har potential till att växa genom att bebygga mark i anslutning till befintlig bebyggelse. Det finns även ett antal lucktomter i Gualöv, som antingen skulle kunna förädlas som grönområden, eller förtätas med bostäder. Det finns önskemål om att anlägga en badplats vid Ivösjön, strax norr om Gualöv.

5.4.1 Bebyggelsehistorik

Gualöv med ett invånarantal på cirka 500 personer, ligger placerat på landstråket mellan Hanöbukten och Ivösjön, mitt emellan järnvägen i norr och E22 i söder. Merparten av bostäderna söder om Byvägen utgörs av villabebyggelse. Gualöv har jämförelsevis långa historiska anor tillbaka i tiden, med bland annat Gualövs kyrka byggd på 1100-talet samt referenser till en utspridd bystruktur under 1800-talets mitt.

5.4.2 Transportinfrastruktur

Gualöv har ett attraktivt läge vid E22:an och trafikplats Gualöv, vilket gör att det är lätt att komma upp på motorvägen för att snabbt kunna ta sig vidare till Sölvesborg i öster, eller Kristianstad i väster. Från Gualöv går det dessutom utmärkt att cykla via cykelväg in till Bromölla, då det bara är cirka 5 kilometer in till Ifötorget, eller till järnvägsstationen. I Gualöv finns även potential att anlägga en tågstation, eftersom samhället ligger vid Blekinge kustbana.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Förtäta i lucktomter där det är lämpligt och möjligt. Spara och utveckla grönytor.
- Verka för att skapa en tågstation i Gualöv och en trafiksäker, planskild passage som korsar järnvägen.
- Möjliggör för begränsad närservice för dagligvaror.
- Verka för att anlägga en badplats i Gualöv vid Ivösjön. En trafiksäker, planskild passage som korsar järnvägen måste dock till först.

5.4.3 Ändrad markanvändning

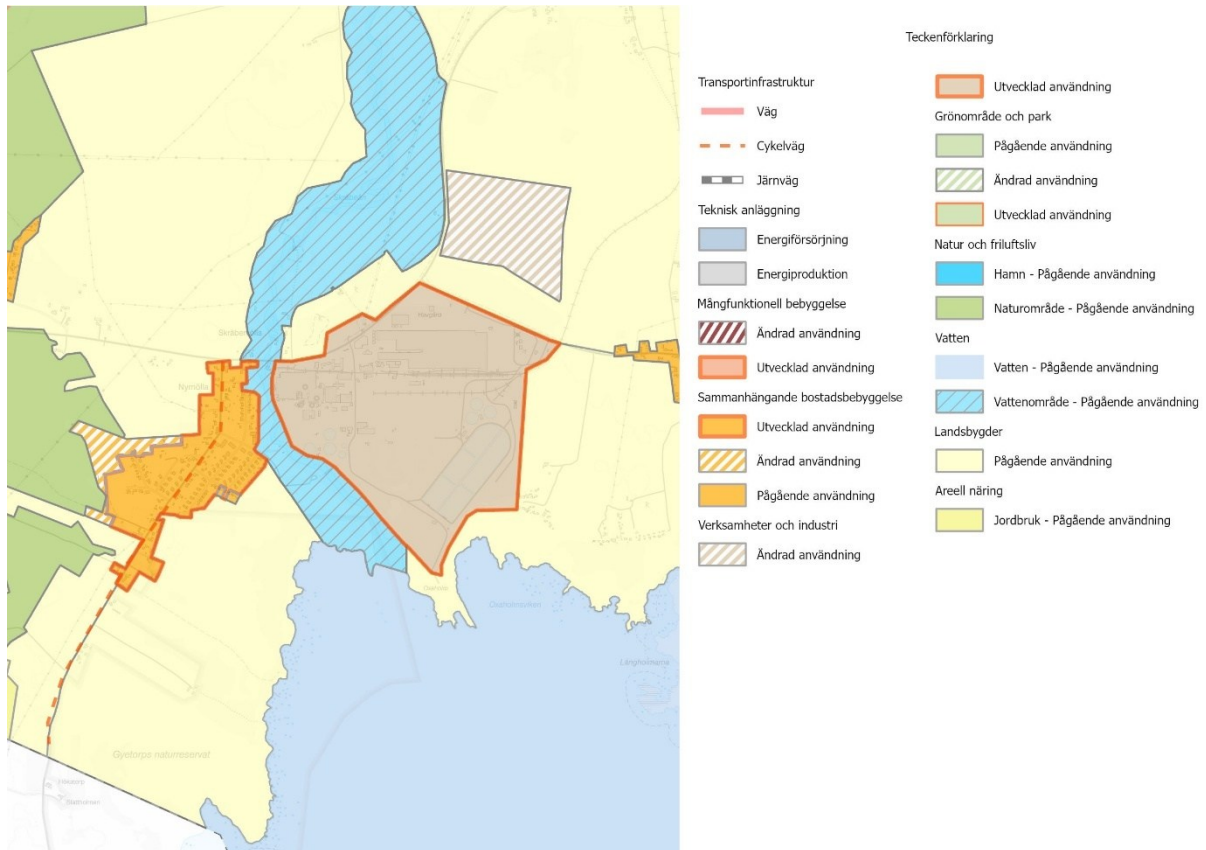
Sammanhängande bostadsbebyggelse

Järnvägen i norr och E22:an i söder har barriärliknande effekter. Att låta Gualöv växa för nära de här stora transportstråken, exempelvis i skogen nära E22:an, skulle innebära utmaningar med skyddsavstånd för buller, farligt gods, med mera. Jordbruksmarken i samhällets norra del nyttjas aktivt för odling av grödor. Här går dessutom en elledning och det är nära både järnvägen och industri.

Sydväst om Gualöv, i anslutning till befintlig bebyggelse och nära till nära skolverksamhet och kollektivtrafik pekas det ut ett utvecklingsområde. Här bedrivs idag inget aktivt jordbruk och det blir en naturlig utveckling av bebyggelsen med närhet till kollektivtrafik.

5.5 Nymölla

I Nymölla finns kommunens största industri samt kulturhistoriska miljöer. I Nymölla finns ingen offentlig service, men platsen är av betydelse för näringslivet och friluftslivet. Här mynnar Skräbeån ut i havet och det är lätt att ta sig ut i naturen och ner till Östersjöns strand.

5.5.1 Bebyggelsehistorik

Nymölla är ett litet samhälle i Bromölla kommuns södra del. Orten ligger vackert till vid Skräbeån med närhet till kustlinjen ut mot Hanöbukten. I likhet med Bromölla kommer namnet från en äldre kvarn vid Skräbeån. Kvarnbyggnaden finns kvar, men driften upphörde då massafabriken byggdes och sista industriella malningen skedde 1960.

Massafabriken invigdes hösten 1962 och kompletterades med pappersbruk tio år senare. Fabriksområdet är mycket stort och upptas av en mängd byggnader och anläggningar. Massafabriken gick då dygnet runt och det krävdes att personal som hade jourtjänst skulle bo nära bruket. Väster om bruket och Skräbeån anlades därför Nymölla som ett litet brukssamhälle i början av 1960-talet och pappersmassfabriken är fortfarande tongivande för det gamla brukssamhället. Det byggdes även ett centrumhus med post, affär, samlingslokal med mera.

Redan vid mitten av 1800-talet hade en bebyggelse, Möllehusen vuxit fram längs vägen mot Tosteberga och Trolle-Ljungby på västsidan om Skräbeån. I Nymölla är mönstret tydligt med 1800-talets bebyggelse längs den nordsydliga vägen och 1960-talets i en koncentration närmast bruket. Både huvudstrukturen och de enskilda byggnadernas ursprung och tidstillhörighet är tydligt avläsbara.

Bebyggelsen i Nymölla består såväl av villor som flerbostadshus.

5.5.2 Transportinfrastruktur

Viktig målpunkt i Nymölla är pappers- och massafabriken som är en av kommunens största arbetsgivare. Nymölla ligger bara ett par, tre kilometer från E22:an och det går en gång- och cykelväg norrut till Bromölla samt en i öst-västlig riktning vidare till Edenryd, respektive Gualöv.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Förtäta i lucktomter där det är lämpligt och möjligt. Spara och utveckla grönytor.
- Verka för att befintlig och ny bebyggelse inte ska drabbas av havsnivåhöjningar.

5.5.3 Ändrad markanvändning

Sammanhängande bostadsbebyggelse

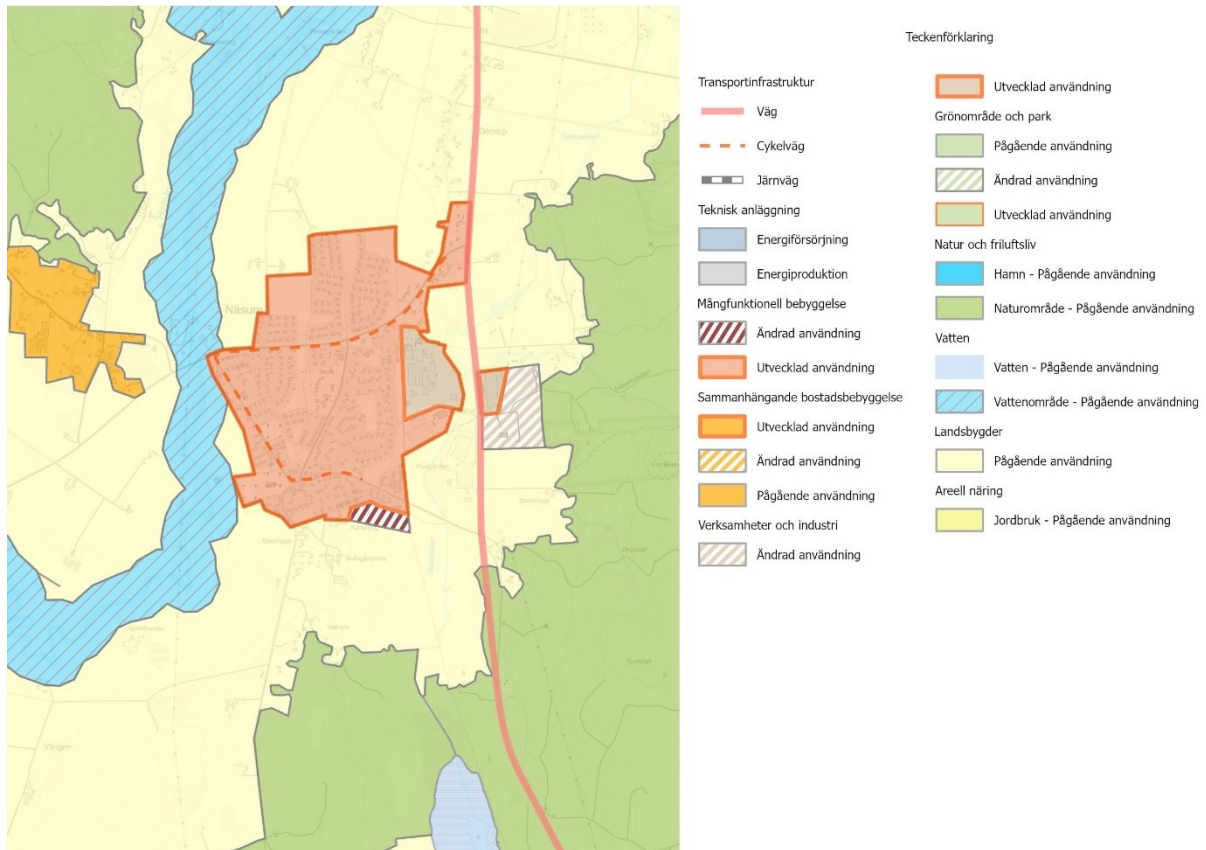
Nymölla gränsar i öst till Skräbeån och öster om den finns ett stort industriområde, varför det är olämpligt att utveckla orten österut. Sydöst om orten finns en rad höga värden att beakta så som landskapsbildskyddet, naturvärden och riksintresse för högexploaterad kust. Det finns även risk att delar av det området kommer påverkas av de förväntade havsnivåhöjningarna. Väster om Nymölla finns jordbruksmark och ett sammanhängande naturområde. Att placera utvecklingsområdet i naturområdet skulle innebära att orten fragmenteras. Utvecklingsområdet har placerats på jordbruksmark, men placeringen säkerställer att orten utvecklas i anslutning till befintlig bebyggelse samt ger närhet till kollektivtrafik.

Verksamheter och industri

För att inte sprida ut verksamheter som kan upplevas som störande så har ett utvecklingsområde för störande verksamheter placerats norr om det befintliga industriområdet i Nymölla. Området ligger på jordbruksmark, men har utformats för att minimera intrång på omgivande ängs- och hagmarker.

5.6 Näsum

Näsum är beläget i den norra delen av kommunen och är kommunens näst största ort. Det finns starka band till Olofström i Blekinge och Vångabygden i Kristianstad. Bilvägen är det cirka en mil till Bromölla. Näsum är av stor betydelse som en knutpunkt för besöksnäring, friluftsliv och det är inte långt till Ivösjön.

I Näsum finns både viss kommunal och viss kommersiell service. Bostadsbebyggelsen i Näsum utgörs främst av villabebyggelse. Det finns även flerfamiljshus och marklägenheter. I östra delen av Näsum, på båda sidor om väg 116 finns ett industriområde.

5.6.1 Bebyggelsehistorik

Samhället ligger vackert inramat av Västanå- och Ryssbergets sluttningar i kultur- och odlingslandskapet och begränsas av Holjeån i väster och av den gamla banvallen i öster. I dalgången är jordbruket och fruktodlingarna dominerande. Näsums kyrka utgör ett av de mest tongivande landmärkena i Bromöllas landskap. Näsum är en gammal kulturbygd, därom vittnar bland annat gravsättningen "Gudahagen" från yngre järnåldern.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Förtäta i lucktomter där det är lämpligt och möjligt. Spara och utveckla grönytor.
- Den gröna kilen som börjar vid kyrkan, passerar förbi skolan, passerar Linnavångsvägen och fortsätter norrut ska bevaras och utvecklas som grönområde.

5.6.2 Ändrad markanvändning

Mångfunktionell bebyggelse

Näsum omges av jordbruksmark. Att låta Näsum växa innebär att ta jordbruksmark i

anspråk. Söder om Näsум på jordbruksmark och i anslutning till befintlig bebyggelse pekas ett utvecklingsområde ut. Området ligger i anslutning till befintlig bebyggelse, nära skolverksamhet och kollektivtrafik samt intill det cykelstråk som går söder ut mot centralorten.

Verksamheter och industri

Öster om Näsум finns ett utvecklingsområde som möjliggör för befintlig industri att utvecklas. Utvecklingsområdet kan medföra att tung trafik i mindre utsträckning ökar genom Näsум. Det bedöms dock troligt att väg 116 blir den primära transportvägen för tunga fordon till området.

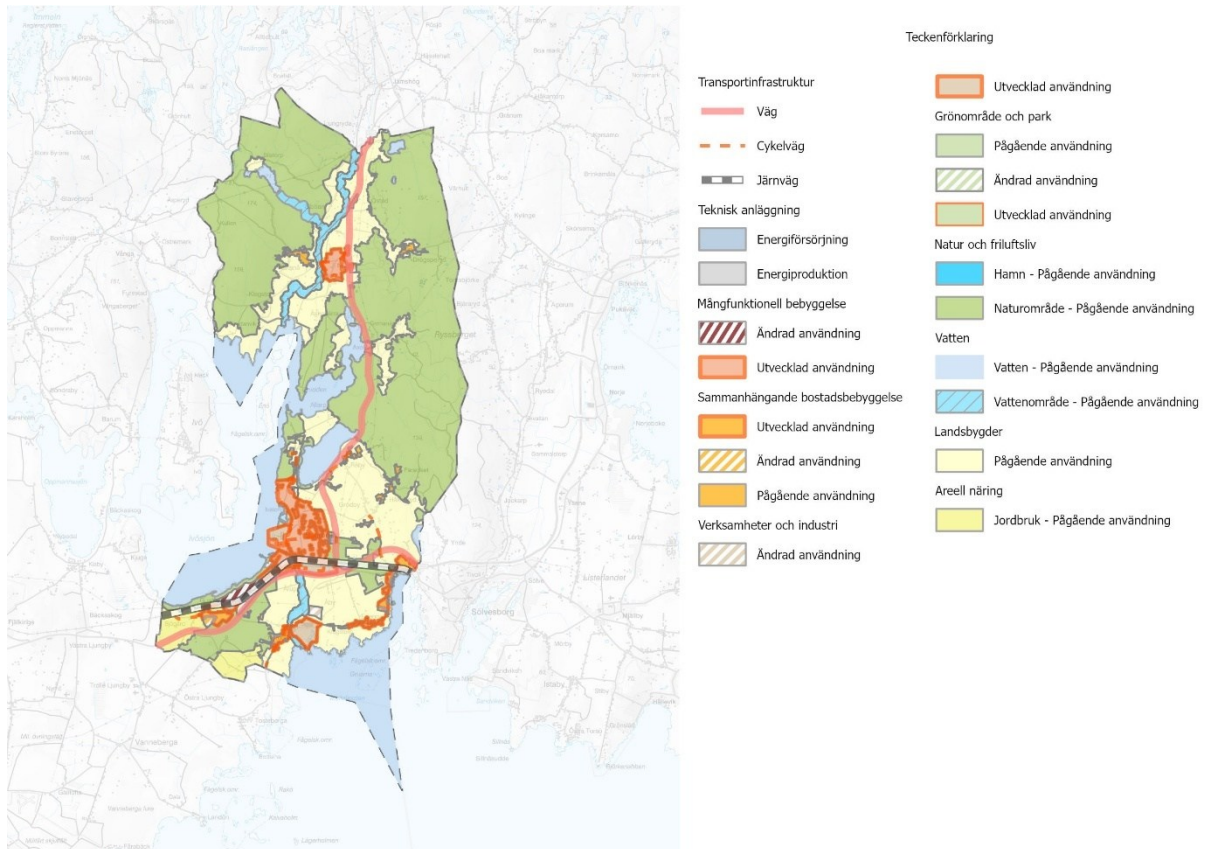

STÄLLNINGSTAGANDE

- Förtäta i lucktomter där det är lämpligt och möjligt på landsidan om Östersjövägen. Även havsnära med havsnära utsikt. Spara och utveckla grönytor.
- Verka för att skapa en busshållplats för regionbussen i Valje.
- Verka för att skapa en tågstation i Valje.
- Verka för att befintlig och ny bebyggelse inte ska drabbas av havsnivåhöjningar.

5.8 Landsbygden

Bromölla kommun har en levande landsbygd med möjlighet att bo osynlig från närmaste grannen. På landsbygden finns ett levande näringsliv, inte minst inom besöksnäringen.

Att bo på landsbygden förutsätter lösningar för vatten och avlopp som är långsiktigt hållbara ur ett miljö- och hälsoperspektiv och för ett rationellt jord- och skogsbruk. Skötseln av viktiga natur- och kulturvärden får inte försvåras av ny bebyggelse. Ett ökat bilberoende och påverkan på klimat och miljö måste balanseras mot den enskildes behov.

För att utvecklas tillsammans behöver tätorterna i Bromölla kommun växelverka med omgivande landsbygd och byar. En del av landsbygdens attraktivitet och varför många väljer att bosätta sig på landsbygden är just den unika karaktären, identiteten av landsbygd. Det är därför viktigt att bevara denna. Samtidigt är också en del av att bo på landet ett längre avstånd till utbudet av offentlig och kommersiell service och kollektivtrafik jämfört med omkringliggande orter.

Bromöllas landsbygd är mångfacetterad. Råby, Håkanryd och Grödbby är tre byar som ligger i centralortens omedelbara närhet. Här kan man bo på landet, med nära avstånd till centralortens service. Andra större byar i kommunen är Axeltorp, Drögsperyd, Ferehusen, Norreskog och Västanå. Förutom ovan nämnda orter och byar, finns även ett antal mindre byar och samlad bebyggelse i kommunen. Endast ett fåtal av dessa områden är dock planlagda.

5.8.1 Djurhållning

På landsbygden kan betande djur vara såväl fritidsaktivitet som inkomstkälla och är avgörande vid val av bostad. För dem som bor i tätorten är det positivt att kunna träffa djur, eller bedriva hästsport, nära hemmet. Samtidigt är hästhållning inte alltid positivt för

bevarandet av naturbetesmarker, där det istället kan vara avgörande att bevara en historisk hävd. Djurhållning kan även skapa oegentligheter i form av exempelvis allergener och lukt, vilket planeringen behöver ta hänsyn till.

STÄLLNINGSTAGANDE

- I första hand ska lokalisering av ny bebyggelse på landsbygden ske genom enstaka tomter i luckor i bebyggelsen samt i anslutning till befintlig infrastruktur.
- Hänsyn ska tas till den lantliga karaktären, identitet och unika karaktär som varje plats har.
- Tillkommande av nya djurgårdar kan ske där det bedöms som lämpligt och möjligt i kommunen.
- Underlätta för kretsloppsbyar / ekobyar som ligger i framkant när det gäller exempelvis byggnadsteknik, materialval och kretsloppsanpassade avloppslösningar och som skulle kunna kombineras med småskalig djurhållning.
- Verka för att begränsa avrinning till recipienter och grundvatten från djurgårdar.

5.8.2 Ändrad markanvändning

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Landsbygdens utvecklingsområden har placerats så att de ligger i anslutning till nuvarande bebyggelse med möjligheten till en mer lantlig typ av boende än den som sker i direkt anslutning till orterna.

Längs med Allarpsvägen pekas det ut ett utvecklingsområde som ligger delvis på skogsmark, delvis på jordbruksmark. Området har ett attraktivt läge i anslutning till bebyggelsen i centralorten och närhet till Levräsjön och byn Norreskog.

I anslutning till byn Norreskog pekas två utvecklingsområden på jordbruksmark ut. De ligger nära varandra och är relativt små till ytan.

Utvecklingsområdena är placerade i närheten av centralorten för att boende ska ha god tillgång till samhällsservice inom ett rimligt avstånd.

5.9 Kust- och havsplanering

Havs- och vattenmyndigheten har för första gången tagit fram havsplaner, enligt ny lagstiftning. Havsplanerna är ett vägledande underlag för kommunal fysisk planering. Havsplanen berör ämnesområden som energi, försvar, kultur, natur, rekreation, sandutvinning, sjöfart och yrkesfiske. I samband med beslutet gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att tillsammans med andra myndigheter peka ut nya områden för energiutvinning till havs. Syftet är att bidra till en hållbar utveckling och skynda på utbyggnaden av havsbaserad vindkraft för att kunna möta det ökade elbehovet.

Havsplanen för Östersjön omfattar inte Bromölla kommuns havsområde, eftersom havsplanen börjar utanför kommungränsen. Havsplanen är således inte vägledande för havsområdet inom Bromölla kommun. Trots detta kan kommunen ändå bli påverkade av vad som anges i den, exempelvis av vindkraftsplanering. Vice versa kan det som görs, eller planeras och byggs i Bromölla kommun ha påverkan på havsplanen.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Verka för att inte bidra till ökad miljöpåverkan på det marina livet.
- Vid havsplaneringsfrågor som berör Bromölla kommun ska dialog och samarbete föras med berörda kommuner, regioner, länsstyrelser och andra myndigheter.

6 Riksintressen och andra värden

6.1 Riksintressen

Områden av riksintresse är reglerade i miljöbalkens 3:e och 4:e kapitel. Det finns olika typer av riksintressen. Enligt Miljöbalken ska områden av riksintresse för olika typer av bevarandevärden skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada värdena som gjort området till riksintresse. Andra riksintressen som exempelvis olika typer av anläggningar ska skyddas mot åtgärder som riskerar att avsevärt försvåra möjligheterna att använda dem för avsett ändamål. I kommunens översiktsplan ska det framgå hur kommunen avser att tillgodose riksintressena.

STÄLLNINGSTAGANDE

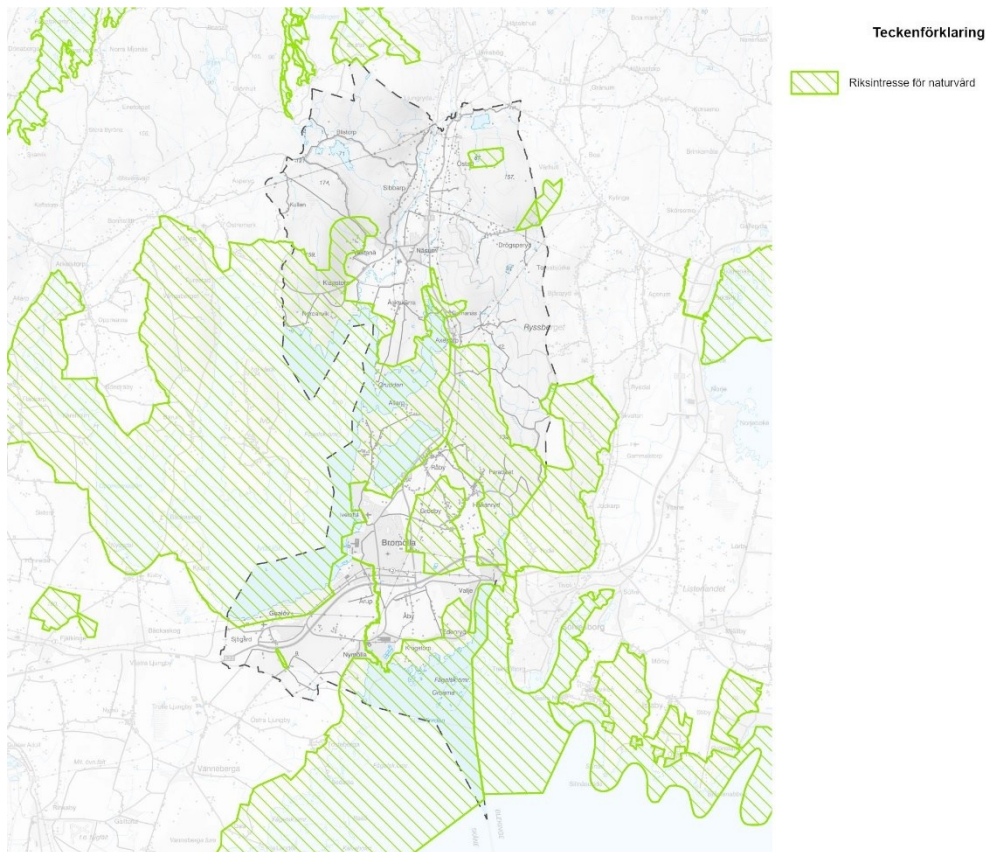
- Kommunen ska vid planering göra en tidig bedömning av påverkan på riksintressen och Natura 2000-områden.

6.1.1 Riksintresse för naturvärden

Områden som är av riksintresse för naturvärden ska enligt miljöbalken ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada naturmiljön.

Ett område kan vara av riksintresse för naturvärden om det särskilt väl belyser viktiga skeden av natur- och kulturlandskapets utveckling eller är ostört och inrymmer en stor mångfald av naturtyper. Det kan vara av särskilt stort intresse också därför att det hyser unika och hotade eller sårbara naturtyper eller arter, till exempel ett rikt fågelliv, en ovanlig flora eller en kombination av egenskaper som gör området värdefullt för förståelsen av naturen.

Naturmiljön i ett visst område kan i en del fall ta skada av exploatering, arbetsföretag och andra verksamheter som äger rum utanför områdets gränser. Framför allt våtmarker, sjöar och vattendrag kan påverkas av ingrepp högre upp i tillrinningsområdet.

Inom Bromölla kommuns gränser finns följande områden av riksintresse för naturvård:

Ryssberget (N18)

Ryssberget är ett större sammanhängande restbergsmassiv på gränsen mellan Skåne och Blekinge. Berget höjer sig cirka 150 meter över det intilliggande slättlandet. Ryssberget har tidigare haft det största sammanhängande bokskogsområdet i Skandinavien. Fortfarande finns bokskogen på betydande delar av berget. Bokskogen är av såväl ängs- som hedtyp och med olika ekologiska gradienter. På den nedre delen av sluttningen förekommer även annan ädellövskog. Ryssbergets lövskogsklädda sluttningar utgör ett dominerande inslag i landskapet.

N 18: a

Sluttningszonen: oexploaterat bokskogsområde. Hagstad, representativt odlingslandskap i mellanbygd med lång hävdkontinuitet och förekomst av naturbetesmarker och hävdgynnade arter.

Siesjöområdet i områdets södra del omges av rika fuktängar och kärrmarker och har ett mycket rikt och särpräglat fågel- och insektliv. Området hyser också en rik dägg- och groddjursfauna, med bland annat förekomst av stinkpadda.

N 18: b

Lillesjö: sjön har bedömts vara en nischsjö på restbergsmassivet Ryssberget i vars norra del berggrunden är mycket ytlig. Lillesjö är en extremt näringsfattig klarvattensjö (extremt klart vatten). Tillrinningsområdet är 1,14 kvadratkilometer, största djup är 10,4 meter och medeldjupet 5 meter. Den avvattnas till Rammsjön, Holjeån, Ivösjön och Skräbeån.

Omgivningen är beväxt med hedbokskog, barrskog och sumplövskog. På grund av låga pH-värden och hög koncentration av aluminium är faunan i sjön starkt utarmad. Det har funnits fisk i sjön som slagits ut av försurningen.

N 18: c

Djupadal: sprickdalgång med en osedvanligt brant sluttning; 100 meters nivåskillnad. Sluttningen består till stor del av blockigt rasmaterial i form av en så kallad talusbrant. I den nedre delen av sluttningen är hedbokskogen högstammig med inslag av avenbok. I den övre delen av sluttningen är hedbokskogen krokig och lågstammig.

N 18:d

Garnanäs: Vid Axeltorp och Garnanäs förekommer hedbokskogar med lång kontinuitet. Garnanäs är en mycket värdefull hedbokskog.

N 18:e

Grundsjön: mycket värdefull hedbokskog söder om Grundsjön. Sjön är sänkt flera gånger och under 60-talet skadad genom utsläpp. Avvattnas till Orlundsån. Egentligen näringsfattig klarvattensjö men på grund av sänkningarna har eutrofa arter (växtarter som förekommer där näringstillgången är god) utvecklats. Sjön är 4–5 meter djup.

Branthalla och Grödbby (N19)

Håkanryd-Branthalla-Grödbby utgör ett representativt odlingslandskap i mellanbygd med lång hävdkontinuitet. Naturbetesmarker och slåtterängar med hävdgynnade arter förekommer. I området förekommer den hotade fältnocken.

Oppmanna - Ivösjöområdet (N 22)

Representativt småskaligt odlingslandskap i skogs-, mellan- och slättbygd.

Nyckelområde inom geomorfologi för analys och förståelse av storformernas uppkomst. I området går gränsen mellan kritkalkbergrunden (slätt) och urbergsbergrunden (vågig bergkullterräng). Förekomst av restberg. Detaljrelief med klippväggar, torbildningar, hållkupoler och residualblock. Kaolinförekomster med gamla brott med fossilförekomster. Västanå gruva med mineralförekomster.

Ivösjön är limnologiskt intressant med bland annat reliktförekomster från istiden. I sjön finns en stor fiskartrikedom, med bland annat öring och nissöga. Skräbeån hyser sydligaste beståndet av storvuxen älvsik.

Tostebergakusten (N 23)

Representativt odlingslandskap, Östersjökusten, med lång hävdkontinuitet och rik förekomst av naturbetesmarker. På havsstrandängar och annan öppen utmark återfinns art- och individrika växtsamhällen. Området har stor betydelse som fågellokal. Lokalerna är Nymölla, Edenryd och Tosteberga ängar.

Gyetorpskärrer är ett värdefullt våtmarkskomplex med en högt värderad fuktäng. Landets sydligaste moränkust med liten skärgård.

Pestbacken (N 24)

Gualövs inlandsdyn utgöres av en 5–10 meter hög och cirka 600 meter lång sanddyn, som sträcker sig utefter vägen Gualöv - Östra Ljungby. Dynen torde vara en kulturdyn bildad kring ett risgärde eller dylikt innan den bindande tallskogen vuxit upp. Bildningen är att jämföra med den så kallade Vittskövle driven. Dynen är klädd med en medelålders tallskog och i fältskiktet kan man finna linnea och sporadiskt klocklång.

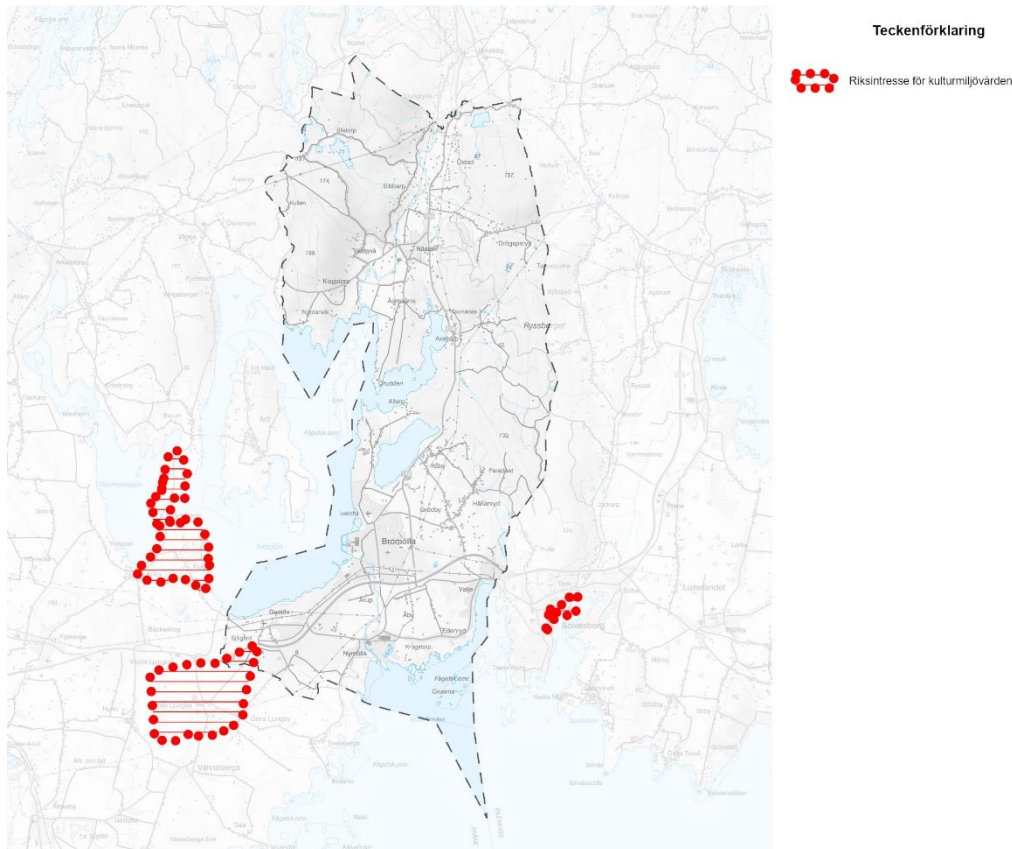
STÄLLNINGSTAGANDE

- Verka för att värdena i de utpekade områdena skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Planläggning, byggande eller andra exploateringsföretag ska ske med hänsyn till naturvärden.

6.1.2 Riksintresse för kulturmiljövården

Områden som är av riksintresse för kulturmiljövården ska enligt miljöbalken skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Riksintresse för kulturmiljövården är miljöer av stor betydelse ur ett nationellt perspektiv på grund av sina kulturhistoriska värden. Det är miljöer som ska representera hela landets 10 000-åriga historia.

I Bromölla finns idag ett område som är av riksintresse för kulturmiljövården.

Trolle Ljungby

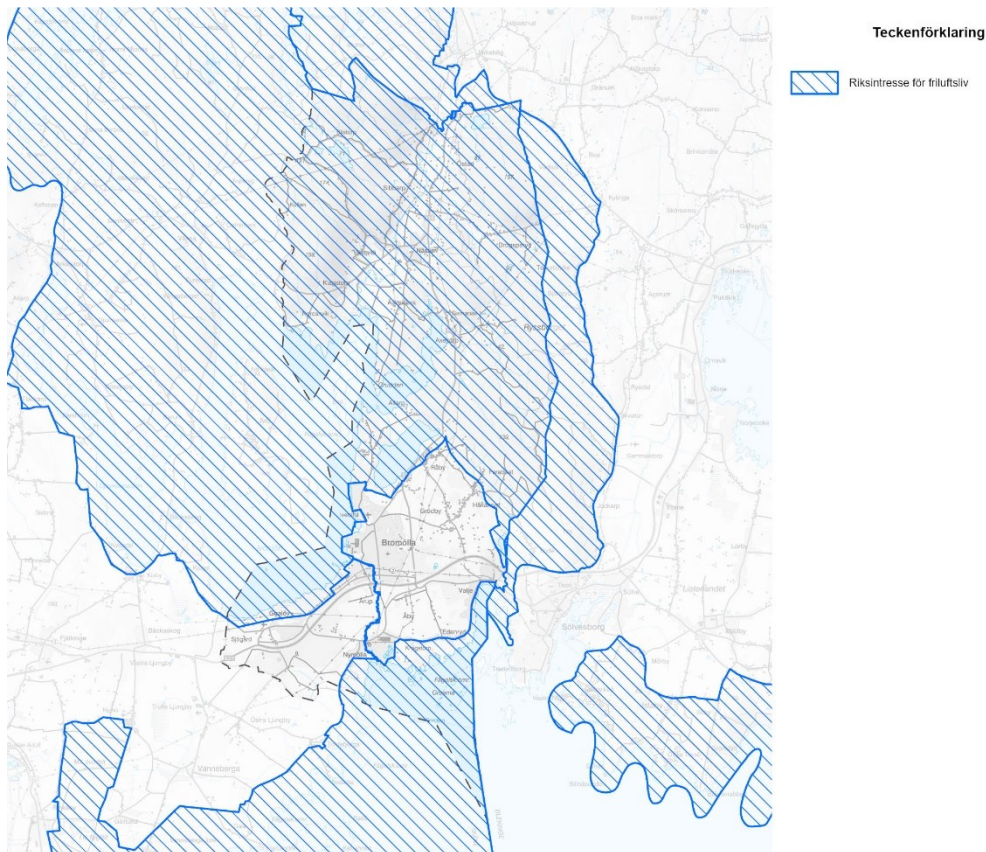
En mindre del av riksintresseområdet Trolle Ljungby finns i Bromölla kommun. Riksintresset har sin största utbredning i Kristianstads kommun, där också själva slottsanläggningen ligger. I Bromölla kommun får riksintresset uttryck genom vidsträckt odlingsfält.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Riksintresset tillgodoses genom att översiktsplanen inte pekar ut några utvecklingsområden för ändrad markanvändning inom riksintresset.
- De vidsträckt odlingsfältens uttryck ska beaktas vid lovgivning och planläggning.

6.1.3 Riksintresse för friluftslivet

I Bromölla finns två områden utpekade som områden av riksintresse för friluftslivet, enligt 3 kapitlet, miljöbalken. Det innebär att de ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

När det gäller områden som är av riksintresse för friluftslivet spelar förutsättningarna för naturupplevelser och friluftsvksamhet samt tillgänglighet för allmänheten stor roll. Värderingen hänger samman med hur stort och ostört ett område är och om natur- och kulturföreteelserna är särskilt attraktiva för en nationell publik.

Ivösjön-Immeln-Ryssberget

Det ena av kommunens två områden av riksintresse för friluftslivet; Ivösjön-Immeln-Ryssberget täcker hela den norra delen av Bromölla kommun. I sin helhet sträcker det sig över kommungränsen till Kristianstad, Olofström och Sölvesborgs kommuner.

Åhus-Valje med Rinkaby skjutfält

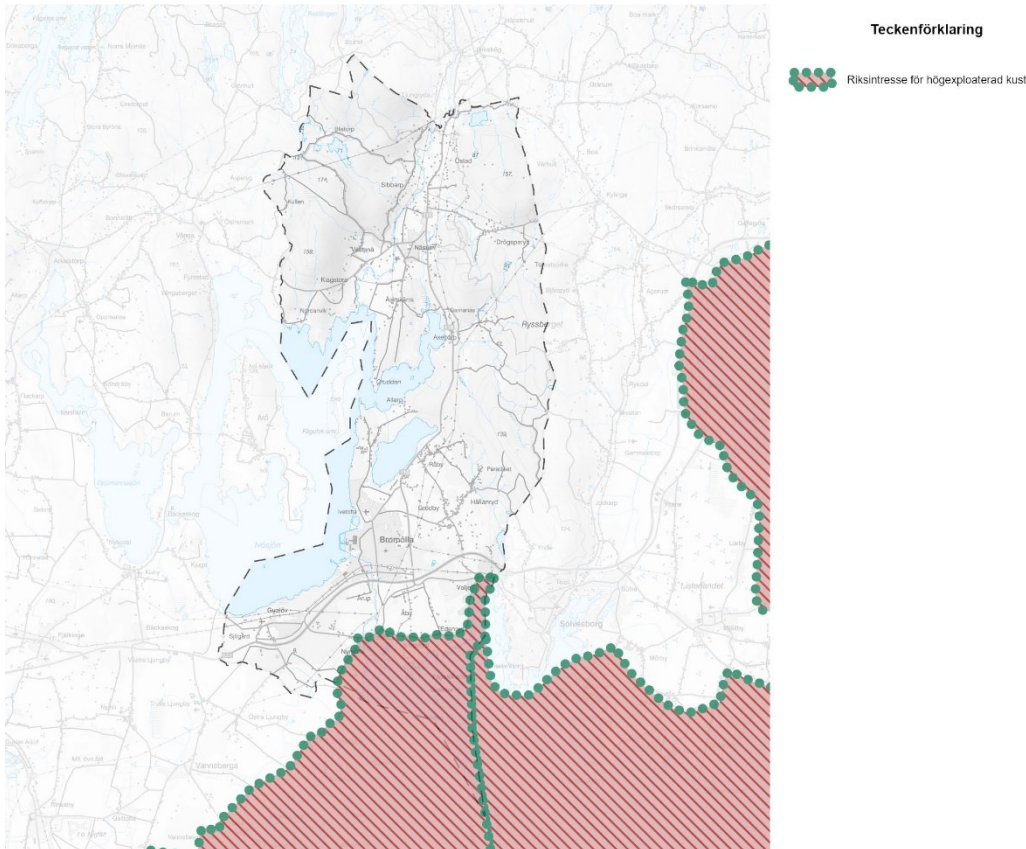
Det andra området för riksintresse för friluftslivet är Åhus-Valje med Rinkaby skjutfält. Det innefattar grovt havet och kusten upp till Östersjövägen – Tostebergavägen och sträcker sig in i Kristianstads kommun.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Verka för att värdena i de utpekade områdena skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur och kulturmiljövärden, med hänsyn till friluftslivet. Planläggning, byggande eller andra exploateringsföretag ska ske med hänsyn till friluftslivet.

6.1.4 Riksintresse för kustzonen

Söder längs med Hanöbukten kompletteras riksintresse för friluftsliv med riksintresse för kustzonen och rörligt friluftsliv, enligt 4 kapitlet 4 § MB.

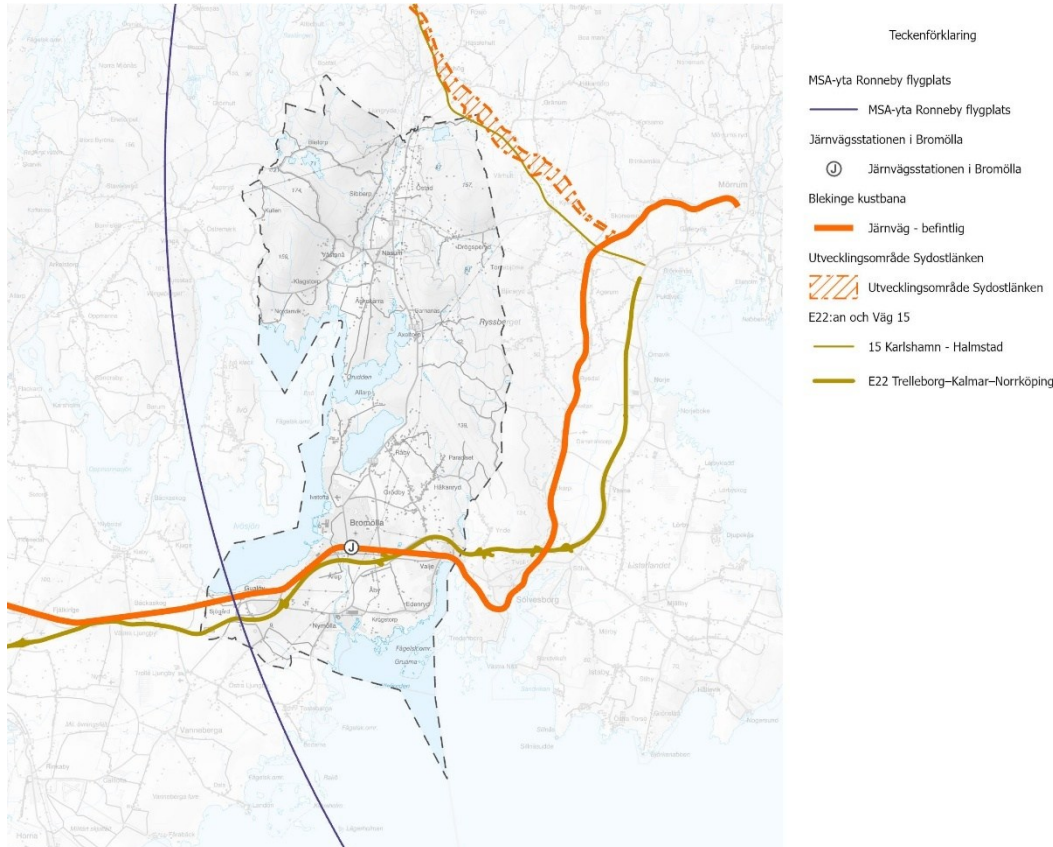

Riksintresset för kustzonen sammanfaller till stora delar med naturvårdsintressena. Kustzonen finns avgränsad sedan tidigare, men har särskilt studerats och redovisats i en studie "Skånes kustområden" utgiven av länsstyrelsen i Skåne. Ur denna kan för Bromölla kommuns del sammanfattas: Områdets samlade värden består främst av det kustbundna beteslandskapet samt de många holmarna och småöarna. Här finns en stor del av de kvarvarande strandbetena i Skåne och viktiga populationer av många sällsynta fågelarter.

STÄLLNINGSTAGANDE

- De öppna strandängarna bör stärkas, störningar av fauna och slitage på vegetationen måste åtgärdas och skyddet förbättras.
- Verka för att värdena i de utpekade områdena skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön och kulturmiljön. Åtgärder som kan påverka kustens natur- och kulturvärden negativt ska undvikas. Friluftslivet ska ske på naturmiljöns och kulturmiljöns villkor.

6.1.5 Riksintresse för kommunikationer

Blekinge kustbana

Blekinge kustbana är av riksintresse. Som riksintresse ska järnvägen enligt miljöbalken skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra dess tillkomst, eller utnyttjandet av den. Blekinge kustbana sträcker sig mellan Kristianstad och Karlskrona och går genom Bromölla kommun. Det finns även anslutning till Sölvesborgs hamn, som är av riksintresse. För Bromölla som pendlingskommun är järnvägen en av de stora livsnerverna. En välfungerande, väl utvecklad och effektiv persontrafik som underlättar för pendling och övrigt resande är en viktig förutsättning som gynnar hela Bromölla kommun. Järnvägen är även viktig för godstrafiken.

Sydostlänken

Den planerade korridoren för Sydostlänken är utpekad som riksintresse och ska skyddas enligt miljöbalken mot åtgärder som påtagligt kan försvåra dess tillkomst. Sydostlänken är tänkt att bli en ny järnvägssträckning mellan Älmhult-Olofström-Karlshamn som ska binda samman Blekinge kustbana med Södra stambanan. Cirka 500 meter av korridoren där Sydostlänken kan tänkas byggas passerar igenom Bromölla kommun, öster om väg 15 i det nordöstra hörnet av kommunen.

Järnvägsstationen i Bromölla

Det finns bara en järnvägsstation i Bromölla kommun och den ligger i centralorten. Den är utpekad som riksintresse, vilket innebär att den enligt miljöbalken ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra dess tillkomst eller utnyttjandet av den. Järnvägsstationen är viktig för hela Bromölla kommun och för den fortsatta persontrafiken.

År 1999 flyttades järnvägsstationen till sitt nuvarande läge. Här finns även en bussterminal och parkeringar för både cyklar och bilar. Det gamla stationsläget ligger ett par kilometer västerut vid Kristianstadsvägen.

E22:an

Väg E22 mellan Trelleborg och Norrköping är utpekad som riksintresse och ska skyddas enligt miljöbalken mot åtgärder som påtagligt kan försvåra dess tillkomst. E22:ans betydelse för Bromölla som pendlingskommun kan inte nog överskattas. Väg E22 utgör en viktig nationell förbindelse mellan Skåne, Blekinge och vidare norrut längs med ostkusten. På andra hållet är väg E22 är en viktig förbindelse mellan nordöstra Skåne och Öresundsregionen, för såväl arbetspendling som godstransporter.

E22:an ingår i det av EU utpekade Trans-European Transport Network, TEN-T. E22:an är funktionellt prioriterat vägnät för godstransporter, funktionellt prioriterat vägnät för långväga personresor samt rekommenderad färdväg för farligt gods. Vägarna som ingår i TEN-T är av särskild internationell betydelse. E22 ingår även i det rekommenderade nätet för transport av farligt gods samt i det utpekade kollektivtrafiknätet.

Väg 15

Väg 15 (Tvärleden) har en sträckning genom kommunen på ungefär 500 meter. Den passerar genom kommunens nordöstra hörn, väster om korridoren för sydostlänken. Väg 15 är utpekad som riksintresse och ska enligt miljöbalken skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra dess tillkomst. Tvärleden är av särskild betydelse för regional eller interregional trafik. Tvärleden förbinder västra Blekinge med norra Skåne, sydvästra Småland och Västkusten.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Riksintressena för kommunikationer tillgodoses genom att Bromölla kommun verkar för att utveckla och förstärka dessa och deras funktioner.

6.1.6 Riksintresse för totalförsvarets anläggningar

De nordöstra delarna av Bromölla kommun är utpekade som riksintresse för totalförsvaret som MSA-område (minimum saftey altitude) och ska enligt miljöbalken skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller nyttjandet av anläggningarna. Ett MSA-område är ett påverkansområde på 46 km från flygplatsen som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del. I det här fallet flygplatsen i Ronneby. MSA anger den minimihöjd kring en militär flygplats inom vilken det är säkert att genomföra in- och utflygningar.

Riksintresset kan framför allt påverkas av uppförande av höga byggnadsobjekt som master och vindkraftverk. De kan störa olika typer av kommunikationssystem, eller utgöra flyghinder. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Alla ärenden avseende höga objekt måste skickas på remiss till Försvarsmakten.

I avvägningen mellan olika intressen kan totalförsvaret väga tyngre än andra intressen, även andra riksintressen. Om hela eller delar av området behövs för en anläggning av riksintresse för totalförsvaret ska försvarsintresset få företräde. Allmänna intressen kan inte medföra intrång på riksintresseanspråk för totalförsvaret, om det är så att det allmänna intresset gör det påtagligt svårare att använda anläggningen för riksintresset.

Mark- och vattenområdena för samtliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el samt ledningarna i distributionsnätet för el mellan fastlandet och Gotland med tillhörande stationer, liksom områden för förnyelse och förstärkning av dessa, utgör områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar, den civila delen. Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Övriga områden av betydelse för totalförsvaret och som skulle kunna bli riksintresse kan exempelvis vara livsmedelsförsörjning och dricksvatten, elektronisk kommunikation och post, och geografisk prioritering.

STÄLLNINGSTAGANDE

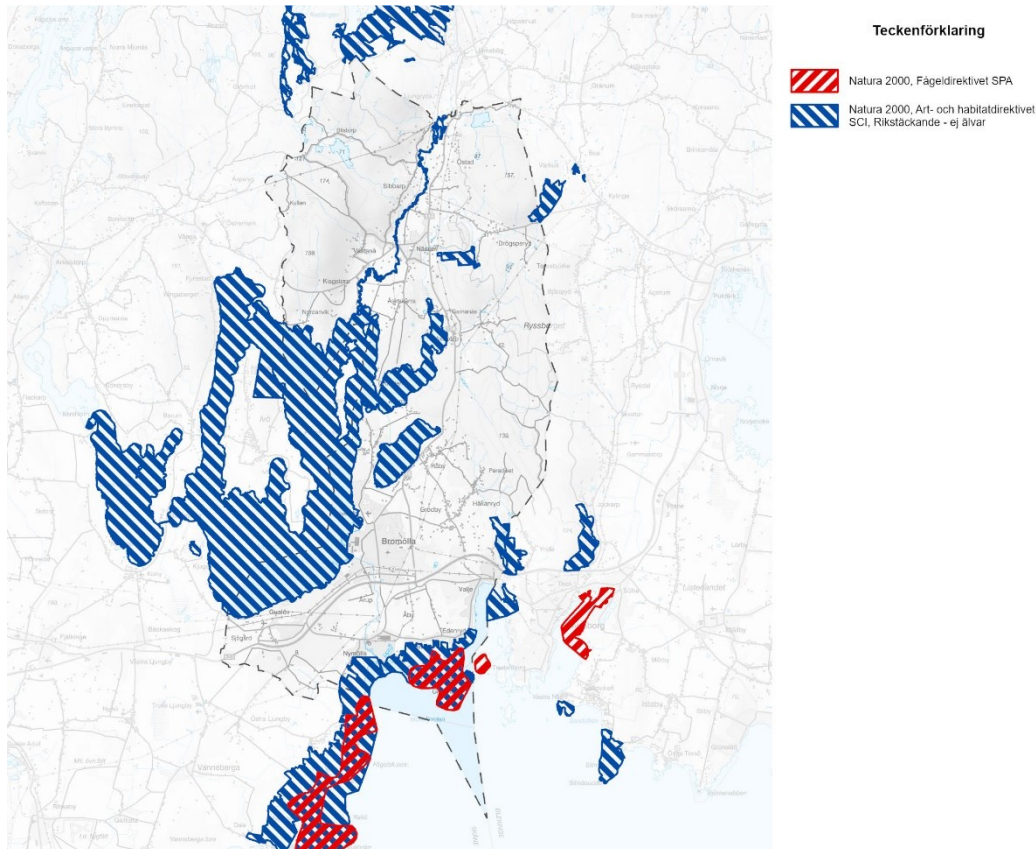
- Riksintresset tillgodoses genom att översiktsplanen inte pekar ut några utvecklingsområden för ändrad markanvändning inom MSA-området.
- Samråd ska ske med Svenska kraftnät vid planläggning, utveckling och åtgärder inom 500 m från ledningar och stationer i transmissionsnätet för el. Det kan exempelvis handla om detaljplanering, bygglov för ny- eller tillbyggnad utanför detaljplanelagt område eller ny verksamhet som kräver tillstånd.

6.1.7 Natura 2000-områden

Natura 2000 är ett nätverk av skyddade områden inom EU, som har tillkommit med stöd av EU:s habitat- och fågeldirektiv och som ska bidra till att bevara och återställa biologisk mångfald. De utpekade områdena innehåller arter eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. De har även status som riksintresse. För varje områden finns en bevarandeplan. Det är förbjudet att utan tillstånd bedriva verksamheter

eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför området som kan påverka miljön inne i Natura 2000-området.

Gruarna och Tosteberga-Ängholmarna är skyddade enligt fågeldirektivet (SPA), resten av områdena enligt habitatdirektivet (SCI).

I kommunen finns följande elva Natura 2000-områden:

1. Gruarna, söder om Edenryd, fågelskyddsområde (SPA)

Natura 2000-området omfattar ö-grupperna Gruarna och Själöarna samt strandnära betesmarker på land. I området finns flera Natura 2000-fågelarter, exempelvis vitkindad gås, havsörn, salskrake och olika sorter av tärna.

2. Siesjöområdet (SCI)

Hela sjön och delar av omgivande område är avsatt som Natura 2000-område. Ingående naturtyper är naturligt eutrofa sjöar med nate eller dybladsvegetation, fuktängar med blåtåtel eller starr samt alluviala lövskogar som tidvis är översvämmade. Inom området förekommer Natura 2000-arter nissöga, större vattensalamander samt citronfläckad kärrtrollslända.

3. Edenryd (SCI)

Området innehåller stora arealer betesmark och fuktigare hagar med saltpåverkad flora. Naturtyperna utgörs av laguner, havssträndängar av Östersjötyp, artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen samt fuktängar med blåtåtel eller starr.

4. Tostebergakusten (SCI)

Tostebergakusten består av ett flertal naturtyper enligt Natura 2000. De prioriterade naturtyperna är havssträndängar av Östersjötyp, permanenta sanddyner med örtvegetation och artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen.

5. Levrasjön (SCI)

Levrasjön är Sveriges mest artrika sjö med avseende på kransalgsarter och sjön har ett exceptionellt artrikt undervattensväxtbestånd. I Levrasjön finns Natura 2000-arten Nissöga.

6. Drögsperyd (SCI)

I området dominerar naturtypen hedbokskog. Även ekskogar finns inom området. Skogarna ska i princip få utvecklas fritt utan större ingrepp. Området sammanfaller med naturreservat Djupadal.

7. Holjeån (SCI)

Holjeåns naturtyper utgörs av vattendrag med flytbladsvegetation eller vattenlevande mossor samt alluviala lövskogar som tidvis är översvämmade. Natura 2000-arterna utgörs av flodpärlmussla, stensimpa, hårklomossa, kungsfiskare och utter.

8. Östafors-Ljungryda (SCI)

Området är naturreservat och genom området rinner Holjeån, i vilken Natura 2000-arten flodpärlmussla förekommer. Områdets naturtyper består av vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor, bokskog av fryletyp, ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ samt alluviala lövskogar som tidvis är översvämmade.

9. Tosteberga-Ängholmarna (SPA)

I området förekommer flera Natura 2000-fågelarter, såsom vitkindad gås, havsörn, skärfläcka samt flera olika tärnor. De största hoten för fågelarterna är igenväxning, friluftsliv, exploatering samt för tidigt betespåsläpp.

10. Ivösjön och Oppmannasjön (SCI)

Ivösjön är i huvudsak oligotrof (närlingsfattig) och Oppmannasjön är eutrof (närlingsrik). De båda sjöarna hyser en mycket stor mängd växt- och djurarter. Flera av dessa är klassade som Natura 2000-arter och/eller rödlistade. Exempelvis finns ett stort antal fiskarter och fåglar.

11. Näsum (SCI)

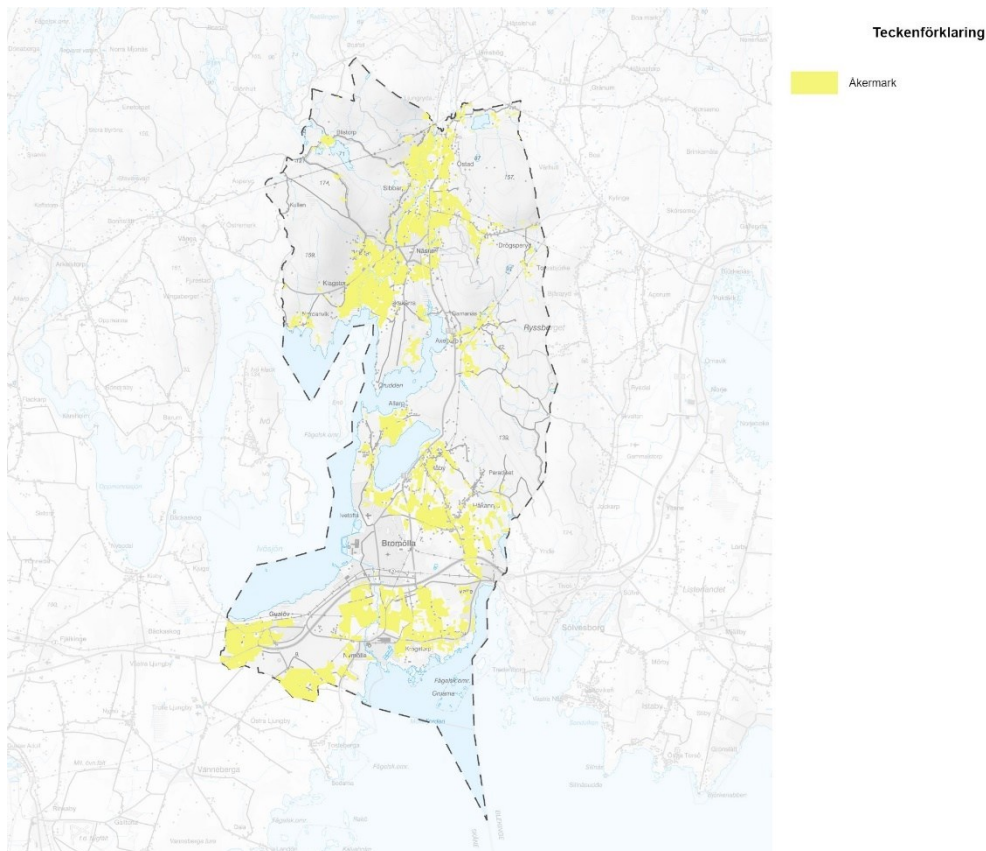
Området utgörs i huvudsak av naturtypen bokskog av fryle-typ. Rödlistade moss- och lavararter förekommer. Övriga naturtyper inom området är lövsumpskog av fennoskandisk typ, äldre ekskogar på sura, sandiga marker, öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungfly samt klippvegetation på silikatrika bergssluttningar. Området sammanfaller med naturreservat Näsums bokskogar.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Verka för att värdena i de utpekade områdena skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Planläggning, byggande eller andra exploateringsföretag i anslutning till dessa ska ske med hänsyn till naturvärden.

6.2 Areella näringar

Areella näringar är ett samlingsbegrepp för näringar som använder biologiska och naturgeografiska resurser på land och i vatten. Hit räknas jordbruk, skogsbruk, fiskerinäringen, jakt och rennäring.

En betydande del av den mat som produceras i Sverige kommer från Skåne och mycket av vår svenska livsmedelsindustri är skånsk. Samtidigt är livsmedelssektorn beroende av miljön. Det krävs att vi tillsammans arbetar för att skapa ett hållbart och produktivt jord- och skogsbruk och en hållbar livsmedelssektor.

Sedan EU-inträdet 1995 har den svenska livsmedelsproduktionen minskat med cirka 50 procent, vilket gör Sverige sårbart vid en längre avskärmning eller kris. Idag är 50 procent av livsmedelsproduktionen importerad.

Jord- och skogsbruk är näringar av nationell och lokal betydelse. Jord- och skogsbruket utgör basen för landsbygdens näringsliv och även för en omfattande förädlingsindustri.

6.2.1 Jordbruk

Jordbruksarealen krymper

Jordbruksnäringen bidrar med livsmedelsförsörjningen och i vissa fall till förnyelsebar energiråvara i form av biobränsle. Jordbruket har dessutom stor betydelse som skapare av värdefulla kulturlandskap.

Av drygt 30 000 hektar som den svenska åkerarealen minskade med mellan åren 2016 och 2020 försvann cirka 3000 hektar på grund av exploatering, det vill säga att man bygger hus, vägar och järnvägar på den. Det är i samma storleksordning som de två föregående femårsperioderna. Störst exploatering har skett i Skåne. Byggandet av bostäder är den

främsta orsaken till att jordbruksmark exploateras. Mer jordbruksmark tillskapas i princip inte längre.

Enligt miljöbalken får brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Jordbrukets påverkan

Förurningen har förändrat såväl mark- som vattenmiljöer under lång tid. Detta är mest uttalat i de norra delarna av Skåne. Jordbruket påverkar yt- och grundvattnets kvalitet och kvantitet genom läckage av näringsämnen och bekämpningsmedel, samt genom dikning och uttag för bevattning. Bekämpningsmedel, konstgödsel, utsläpp av vatten- och luftföroreningar påverkar den biologiska mångfalden var för sig, men också tillsammans. Vilken påverkan detta har sammantaget är dåligt kartlagd.

Det finns dock lösningar för att utjämna flöden och minska läckage av näringsämnen och föroreningar till yt- och grundvatten. Exempelvis genom att avsätta mark för att anlägga markåtgärder i landskapet som minskar risken för kväve och fosforförluster, minska risken för översvämning och gynna den biologiska mångfalden. Det kan röra sig om att anlägga fosfordammar för att återföra näringen till åkrarna, våtmarker för att rena dagvattnet, tvåstegsdiken för att förhindra översvämning och avsätta åkermark som kan föra med sig näring från åkrarna, dränkning av grödorna på åkern. Dyliga åtgärder bidrar också till ett jämnare flöde i vattendragen och kan fungera som vattenmagasin vid torra.

Strukturkalkning kan också hjälpa till att binda näringen i åkermarkens lerjordar. Ett annat exempel för att minska belastningen på miljön är regenerativt jordbruk. Det finns även jordbruksmetoder som främjar odlingsmetoder som ökar kolinlagringen i jordbruksmarken och samtidigt minskar förlusterna av kol till atmosfären.

Jordbruket i Bromölla

Bromölla kan sägas vara en blandbygd, med många olika typer av jordbruk. Här finns många små jordbruk, men inte så många stora. Runt Näsund och Ivösjön finns ett flertal fruktodlingar. Slänterna ner mot sjön odlar man mycket äpplen och annan frukt. I södra delen är det mer slättlandskap. Trakterna runt Edenryd och Valje har annan jordmån som lämpar sig bättre för sädeslag och vall. Nedåt Gualöv där jorden är mer sandig odlas mer potatis, morötter och rotfrukter. Däremot finns i kommunen inte så många mjölkbönder, dessa har minskat över tid. Köttproduktion består mest av får och nöt. Den djurhållning som finns kvar är viktig för att hålla landskapet öppet. I övrigt finns mycket grönsaks- och bärödling.

Som i övriga landet är trenden att antalet gårdar blir färre. I takt med att jordbruket minskat i omfattning har många lantbrukare breddat sin verksamhet och blivit mångsysslare. På så sätt har de gröna näringarna stärkt sin ställning på landsbygden. De är inte bara livsmedelsproducenter utan även landskapsvårdare, snöröjare, turistföretagare, energiproducenter och mycket annat.

6.2.2 Skogsbruk

Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska enligt miljöbalken så långt det är möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.

Skogsnäringen återfinns i huvudsak på Ryssberget och Västanåberget.

Skogsbruk kan påverka grundvattnet genom tillförsel av bekämpningsmedel, näringsämnen i de fall skogsgödsling förekommer samt punktutsläpp av bränsle och oljor från skogsbruksmaskiner. Andra miljöeffekter som kan förknippas med skogsbruket, genom lagring och bevattning av timmer, är läckage av barkrester, fosfor, kväve, fenoler och organiska ämnen. Ett annat problem kan vara virke som besprutats mot virkesförstörare.

Det moderna skogsbruket har lett till att äldre blandskogar och tallskogar har ersatts av grankulturer, samtidigt som lövskogarna blivit tätare och mer ensartade. Skogar med gamla grova träd, död ved och luckighet är viktiga livsmiljöer för många hotade arter. Sådana skogsmiljöer finns nu bara kvar i små och isolerade områden.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Verka för att jord- och skogsbruk inom kommunens yta inte ska öka belastningen på miljön, utan aktivt arbeta för att utjämna flöden och minska läckage av näringsämnen och föroreningar till yt- och grundvatten.
- Jordbruksmark ska i första hand reserveras för dagens och morgondagens matproduktion.
- Verka för att jord- och skogsbruket inom kommunens yta visar hänsyn till natur-, frilufts- och kulturmiljövärden.
- Kommunen ska i sitt eget skogsbruk vara ett föredöme.
- Ha en nära dialog med de tätortsnära jord- och skogsbruken. Det är viktigt att bibehålla och utveckla en variation av den gröna näringen i kommunen och att tillsammans främja hållbarhet.

6.2.3 Fiskerinäring

Inom kommunens kustområde bedrivs ett begränsat kustnära yrkesfiske av fiskare bosatta utanför kommunen. Hemmahamn för fiskebåtarna är i huvudsak Sölvesborg, Nogersund och Åhus. Inom Hanöbukts vattenområde förekommer många fiskarter, bland annat lax, havsöring, ål, torsk och sill.

I kommunens sjöar och vattendrag bedrivs endast fritidsfiske men Skräbeån är av betydelse för kustfisket genom att vattendraget nedströms Ivösjön utgör ett viktigt reproduktionsområde för havsöring och sik men även lax i viss utsträckning.

Fiskevårdsområden

Länsstyrelsen har ansvar för den regionala utvecklingen av fritidsfisket och arbetar för goda fiskemöjligheter genom att bilda fiskevårdsområden som säljer fiskekort för sjöar och vattendrag.

I Bromölla finns fyra fiskevårdsområden:

- Ivösjön
- Levräsjön
- Skräbeån
- Holjeån

STÄLLNINGSTAGANDE

- Verka för ett hållbart fiske.

6.2.4 Tåktverksamhet och materialhushållning

I kommunen finns en bergtåkt och en gruståkt med tillstånd enligt miljöbalken. Det finns även ett antal mindre tåkter, avsedda för så kallat husbehov. Vid varje byggprojekt kan det bli ett överskott, eller ett underskott av massor. Dessa kan återanvändas i samma projekt, eller andra projekt. En övergripande masshanteringsplan kan minska behovet av yta för upplag och minska antalet tunga transporter.

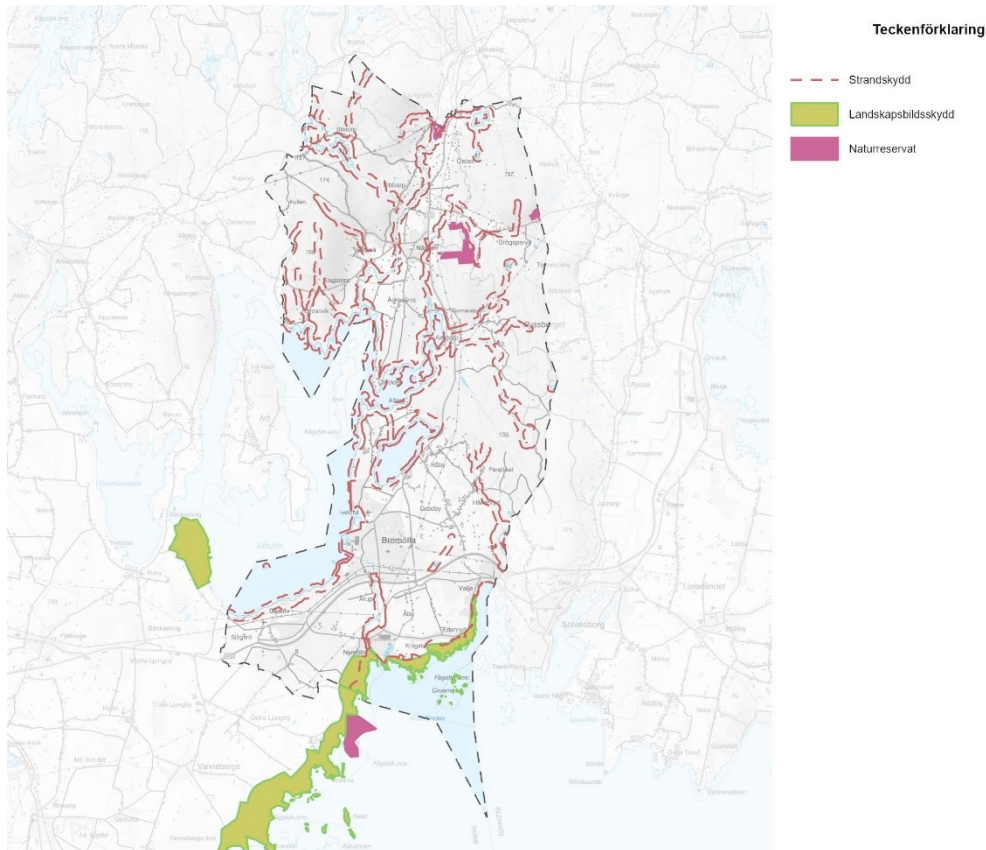
Idag finns flera yrkesverksamma masshanterare som är anmälda som miljöfarlig verksamhet och tillsyn hos dem sker av miljöenheten. Kommunen hanterar massor inom den egna organisationen och SBVT hanterar massor när de utför arbeten åt BEVAB.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen avser att bevara naturgrusavlagringar som grundvattenmagasin och för deras natur- och kulturlandskapsvärden. Naturgrus ska endast användas till vissa synnerligen angelägna användningsområden, och i övrigt ska naturgrusavlagringarna skyddas mot exploatering.
- Kommunen anser att en ömsesidig hänsyn och dialog är nödvändig för att undvika konflikt mellan verksamheten och friluftslivets och besöksnäringens intressen.
- Inskränka uttaget ur naturgruståkter till betong och torrbruksbranschens behov av fraktioner, och att bergkross ska vara det huvudsakliga ballastmaterialet.
- Ställa krav på bygg- och anläggningsbranschen att använda alternativa material och lösningar.
- Verka för att ny bebyggelse inte försvårar möjligheterna att bedriva verksamhet vid befintliga tåkter, som prövats enligt miljöbalken.
- Verka för att utveckla ballastnäringen mot en cirkulär ekonomi och verka för att naturvärden skyddas.

6.3 Naturmiljövården

Bromölla rymmer ett mycket stort antal naturtyper vilket gör kommunen rik på naturvärden av olika slag. Kommunen är belägen på gränsen mellan det öppna skånska odlingslandskapet och den södra barrskogsregionen; på gränsen mellan den mer kuperade Blekingeterrängen och den flacka Kristianstadsslätten.

6.3.1 Landskapsbildsskydd

Landskapsbildsskydd finns till för att skydda värdet av framför allt den visuella upplevelsen av ett landskap och reglerar åtgärder som kan ha negativ effekt på landskapsbilden i skyddade områden.

I Bromölla kommun omfattas kusten av landskapsbildsskydd. Inom området gäller särskilda föreskrifter enligt naturvårdslagen. Till exempel får uppförande av ny byggnad eller avsevärd ändring av byggnad, upplag av något slag, schaktning, fyllning eller tippling med mera, inte utföras utan tillstånd från Länsstyrelsen i Skåne län.

6.3.2 Naturreservat och naturvårdsområde

Naturreservat bildas för att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller för att tillgodose behovet av friluftsområden. Både kommunen och länsstyrelsen kan skydda områden. I Bromölla kommun finns ännu inget kommunalt reservat.

I kommunen finns följande fem naturreservat:

1.Djupadal

Naturreservatet ligger öster om Drögsperyd, vid länsgränsen mot Blekinge. Området är värdefullt ur biologisk-ekologisk och geologisk synpunkt. Syftet är att skydda, bevara och utveckla ädellövsdominerade skogar, rödlistade organismer och typiska arter, geovetenskapligt intressanta spår och formationer samt kulturhistoriska värden. Naturreservatet ska även trygga tillgången till ett betydelsefullt strövområde.

2. Östafors bruk

Naturreservatet ligger längs med Holjeån vid gränsen mellan Skåne och Blekinge. Terrängen är dramatisk med ån och forsarna, åsryggarna och växlingen mellan öppen mark och skog. Syftet är att bevara de geologiska bildningarna, lövskogen och de öppna markerna samt att med enkla anordningar underlätta allmänhetens friluftsliv.

3.Näsums bokskogar

Naturreservatet ligger på Ryssberget, strax öster om Näsrum. Området är skogsbevuxet och består främst av sluten bokskog med inslag av flera andra trädslag och med lång kontinuitet och variation. Naturreservatet har biologiska-ekologiska och geologiska värden och är skyddsvärt ur naturvårds-, kulturmiljö- och friluftssynpunkt.

4.Pestbacken

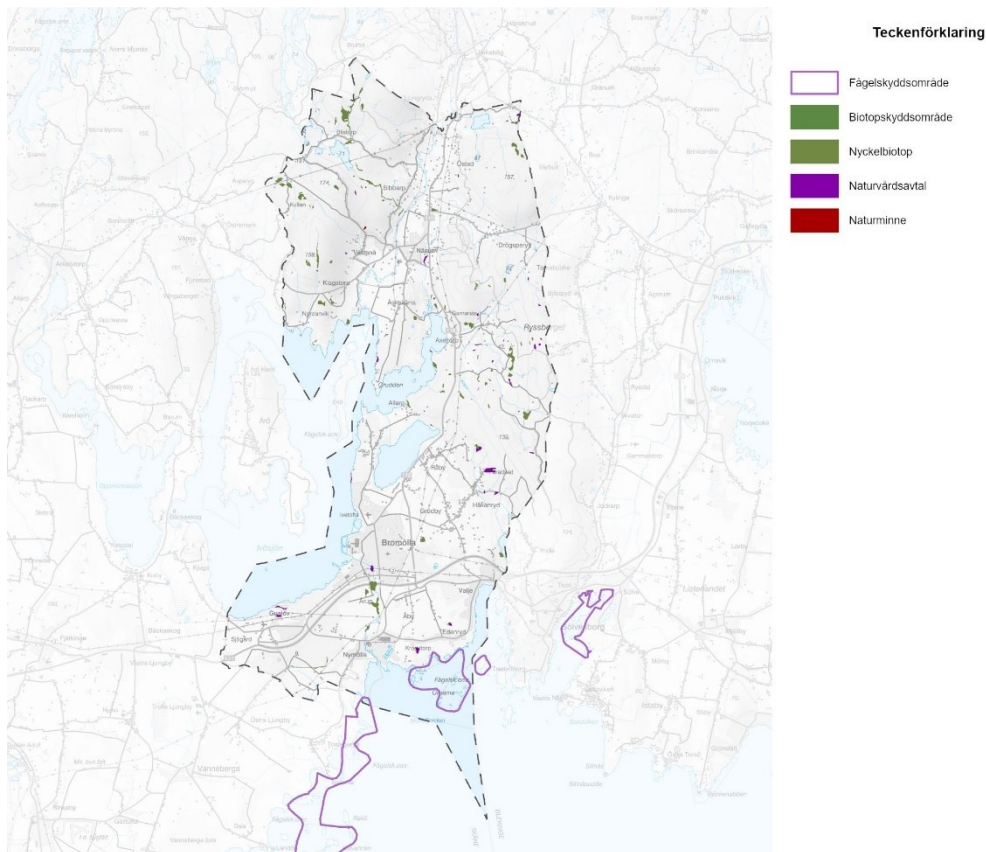
Naturreservatet ligger söder om Gualöv och är en sanddyn i gränsen mellan öppen mark och skog. Som geologisk formation är den ung, och redovisad första gång på karta år 1700. Pestbacken är bevuxen med tallskog. I fältskiktet finns bland annat linnea, spindelblomster, ryl och grönpyrola. Pestbacken är geologiskt, socialt och biologiskt intressant som en genom flygsanddrift i sen tid bildad kulturdyn i inlandet. Den har bundits av tallskog och utnyttjas av allmänheten för friluftsliv. Dynen har skadats genom slitage som lett till erosion på vissa ställen. Dynen bör bevaras och behöver särskilt skyddas och vårdas.

5.Gyetorp

Reservatet ligger längs kusten, med Tosteberga ängar i söder och Skräbeåns mynning i norr. Området är ett av Skånes absolut mest värdefulla naturområden. Minst 4 400 arter har påträffats sedan 1995. Mer än hälften av reservatet är beläget i Bromölla kommun. På land är området en mosaik av öppna och buskprydda betesmarker och gamla hassellundar (hässlen). De grunda ålgräsängarna i havet är viktiga både för fågel och fisk. De kalkrika strandängarna, som betats i tusentals år, har en synnerligen rik flora.

6.3.3 Strandskydd

Strandskyddet regleras i miljöbalken. Strandskyddets syften är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Det generella strandskyddet gäller 100 meter från strandlinjen både på land och i vatten, och det omfattar även undervattensmiljön. Länsstyrelsen har möjlighet att såväl utöka skyddet upp till 300 meter som att minska eller helt ta bort det.

6.3.4 Djurskyddsområde

Djurskyddsområden avsätts för att skydda sällsynta eller störningskänsliga djurarter. Inom sådana områden kan rätten till jakt, fiske och tillträde begränsas, men i övrigt råder inga inskränkningar av rätten att bruka mark eller vatten. Ängholmarna med flera öar, holmar och skär vid Östersjökusten omfattas av fågelskyddsområde. Landstigningsförbud råder under tiden 1 mars – 30 juni.

6.3.5 Artskydd

Artskyddet regleras bland annat genom artskyddsförordningen. Syftet är att säkra den biologiska mångfalden genom att bevara naturliga livsmiljöer för de mest hotade växt- och djurarterna. I översiktsplanen har kommunen möjlighet att peka ut artrika naturmiljöer, men även grönområden i tätorten, som är viktiga för den vilda floran och faunan. I kommunen finns flera arter som är hotade, fridlysta eller skyddsvärda och några omfattas av nationella åtgärdsprogram, som till exempel strandpadda, tjockskalig målarmussla och kärnocka.

6.3.6 Biotopskydd

Mindre mark- och vattenområden som är viktiga för djur och växter får förklaras som biotopskyddsområde. Biotopskyddet kan vara generellt eller särskilt beslutat. Skyddet innebär ett förbud mot verksamhet och åtgärder som kan skada naturmiljön. Biotoper som enligt Miljöbalken är skyddade i hela landet är alléer, källor, odlingsrösen, småvatten, våtmarker, stenmurar, pilevallar och åkerholmar.

6.3.7 Nyckelbiotop

En nyckelbiotop är ett skogsområde som från en samlad bedömning av biotopens struktur, artinnehåll, historik och fysiska miljö idag har en avgörande betydelse, en nyckelroll för den hotade och sällsynta delen av skogens fauna och flora.

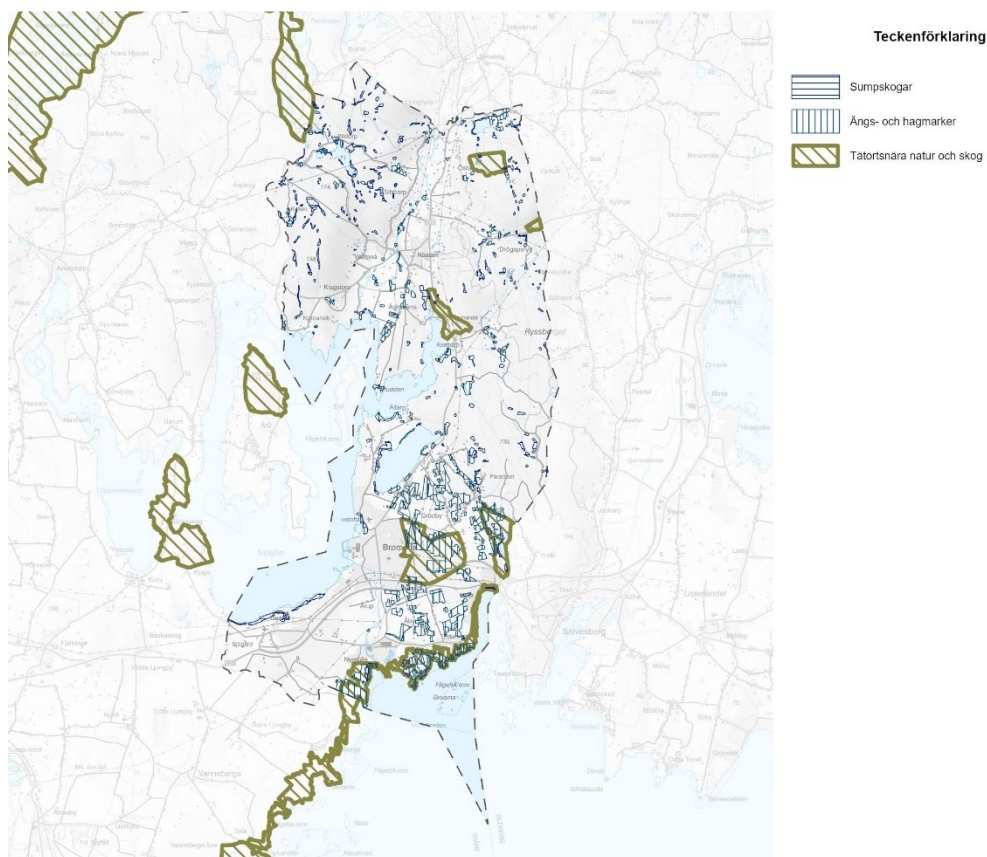
6.3.8 Naturvårdsavtal

Naturvårdsavtal är frivilliga avtal som kan tecknas mellan Länsstyrelse eller Skogsstyrelse och markägare. Ambitionen ska vara att områdets naturvärden ska bevaras och utvecklas på lång sikt. I Bromölla kommun finns avtal företrädesvis upprättade för alsumpskogar, bokskogar, branter och ädellöv.

6.3.9 Naturminnen

Naturminnen är särpräglade naturföremål eller naturföreteelser som är fridlysta enligt Miljöbalken och där ingen åverkan får ske. De har samma skyddsstatus som ett naturreservat.

I Bromölla kommun finns ett naturminne utpekad, Västanå grusås. Det är ett vackert exempel på en rullstensås som bildats över högsta kustlinjen och därigenom bevarat sin ursprungliga form.

6.3.10 Sumpskogar

Sumpskogar är samlingsnamnet för all skogsklädd våtmark. Det finns tre huvudtyper: myrskog, fuktskog och strandskog.

I Bromölla kommun finns flera sumpskogar utpekade, exempelvis strandområden vid Ivösjön och Levräsjön samt på Ryssberget.

6.3.11 Ängs- och hagmarker

Ängs- och hagmarker rymmer stora värden för naturvården, friluftslivet och kulturmiljövården. De har tidigare omfattat en betydande del av det svenska odlingslandskapet.

Sedan flera år inventerar Jordbruksverket tillsammans med Länsstyrelsen våra mest värdefulla ängar och betesmarker. Enligt inventeringen finns ett stort antal värdefulla naturbetesmarker i kommunen, exempelvis i Holjeåns dalgång samt runt Bromölla tätort.

6.3.12 Tätortsnära natur och skog

Riksdagens mål om attraktiv tätortsnära natur innebär att det ska finnas tillgång till attraktiv natur i och i närheten av tätorter. Allmänheten ska ha tillgång till grönområden och ett tätortsnära landskap med höga frilufts-, natur- och kulturmiljövärden på promenad- eller cykelavstånd från bostaden. För närvarande är utvecklingen negativ i hela landet.

Länsstyrelsen Skåne, Region Skåne och kommunerna arbetar sedan flera år gemensamt med att ta fram underlag för att värna och utveckla tätortsnära naturområden, i Bromölla kommun exempelvis Branthalla, Garnanäs, Siesjöområdet och Tostebergakusten. De två senare områdena är delvis skyddade.

Områden för det nära, vardagliga friluftslivet bör vara inom promenad- eller cykelavstånd från bostaden. Det finns också ett behov av naturområden för dags- och helgutflykter.

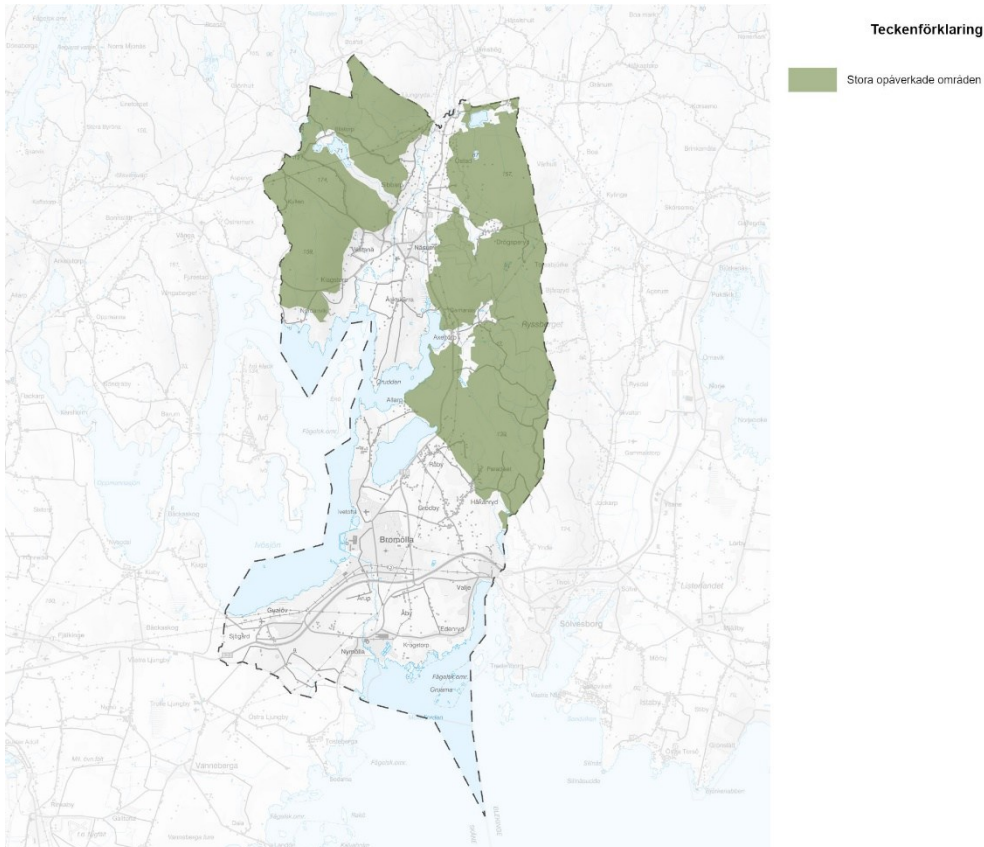
Följande områden pekas särskilt ut:

- Lillesjöområdet
- Djupadal
- Garnanäs
- Siesjöområde
- Branthalla
- Tostebergakusten

6.3.13 Stora opåverkade områden

Begreppet stora opåverkade områden definieras här som stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

I Miljöbalken finns bestämmelser om att stora mark- och vattenområden som inte är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön ska skyddas mot åtgärder som kan påverka områdenas karaktär. Åtgärder som avses är till exempel buller, utsläpp eller störningar på landskapsbilden.

Kommunen pekar ut två områden som kan anses uppfylla ovanstående kriterier – Västånaberget och Ryssberget.

De två områdena genomkorsas av både kraftledningarna och vägar. Inom områdena finns redan idag viss bostadsbebyggelse. Kommunen gör ändå bedömningen att påverkan kan anses vara liten i förhållande till områdenas storlek som helhet. Delar av områdena är utpekade som riksintresse för naturvården och i sin helhet utgör de riksintresse för det rörliga friluftslivet. Stora arealer har även utpekats regionalt och lokalt för en rad natur- och kulturmiljöintressen. De två områdena är av relativt lika karaktär. De är relativt oexploaterade och är viktiga för rekreation och rörligt friluftsliv. De vittnar om en gammal kulturhistoria och har en intressant natur.

6.3.14 Våtmarker och översvämningssytor

Den ekologiska betydelsen av våtmarker är stor. Floran och faunan i en våtmark är anpassade till de speciella fuktiga förhållanden som råder permanent eller säsongsvis.

I kommunen finns såväl våtmarker med sötvatten som våtmarker som är påverkade av saltvatten eller brackvatten.

I Skåne räknar man med att en stor del av alla blöta eller fuktiga ängar dikats ur vilket lett till att flera våtmarksberoende växter och djur idag hotas av utrotning. Detta gäller flera fågelarter, grodarter och växter. I Bromölla kommun finns numera torrlagda våtmarker främst runt Ivösjön, Blistorpasjön och Holjeån. Dessa områden kan ligga till grund för en eventuell återställning av våtmarker för att till exempel utjämna höga flöden. När väl klimatförändringarna leder till de höga flödena kommer kan det vara för sent.

Det är av stor vikt att förhindra ytterligare markavvattningsföretag. Med återskapande av viktiga våtmarker och slätterbruket kan slätterberoende arter som starr, slätterblomma och krisla ha en chans att återetablera sig och växa i population.

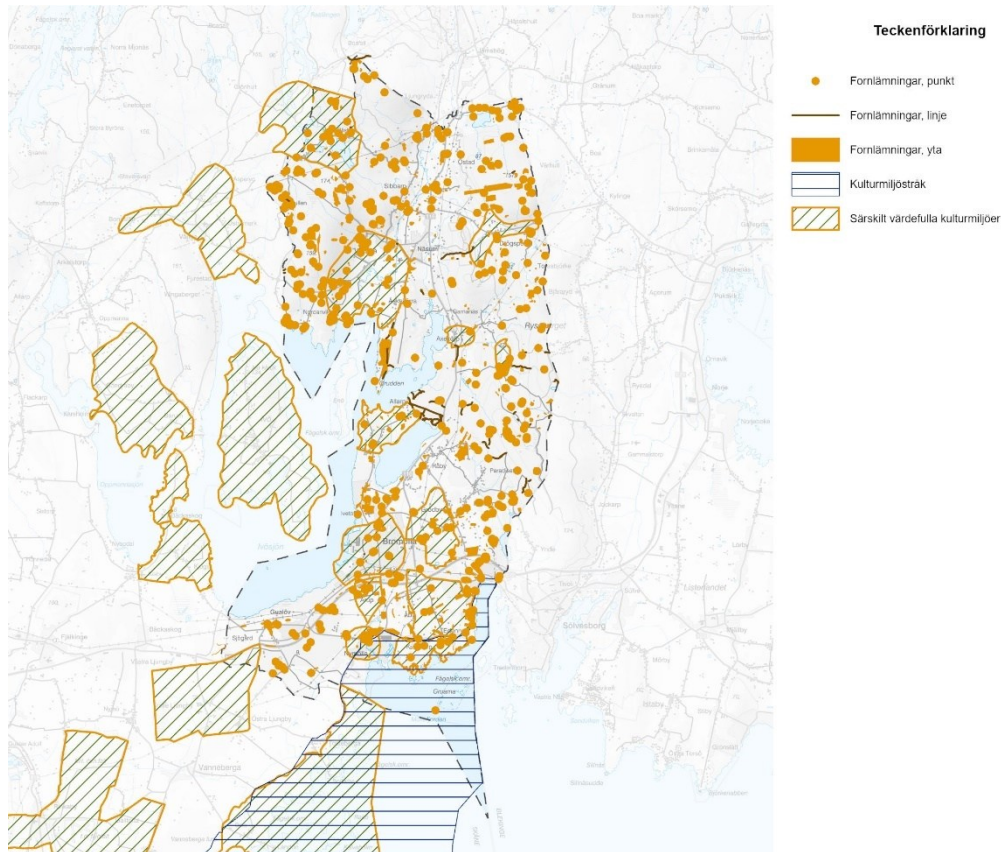

STÄLLNINGSTAGANDE

- Verka för att planläggning, byggande eller andra exploateringsföretag i och i närheten av landskapsbildskyddet ska anpassas så att hänsyn tas till landskapsbilden.
- Planläggning, byggande eller andra exploatering ska ske med hänsyn till naturvärden.
- Exploatering bör lokaliseras intill eller i närheten av redan exploaterade områden.
- Verka för att bevara värdefulla naturmiljöer. Exempelvis Skräbeån, Fäbrobäcken, Lillån, Åsen och Branthalla.
- Verka för att värdena på Västanåberget och Ryssberget som klassas som Stora opåverkade områden skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada områdenas karaktär. Planläggning, byggande eller andra exploateringsföretag i anslutning till dessa ska ske med hänsyn till karaktären.
- Vattennära bebyggelse ska ta hänsyn till växt- och djurlivet och det rörliga friluftslivet och inte bidra till att privatisera stränderna.
- Verka för att det ska finnas våtmarker på lämpliga platser för dagens och framtida generationers behov, med tanke på exempelvis biologisk mångfald, utjäma höga flöden och klimatanpassning.

6.4 Kulturmiljövården

Gamla tiders avtryck i form av exempelvis byggnader, platser och landskap är en del av kulturen i samtiden. Kulturmiljövård handlar om att bevara, bruka och utveckla kulturarvet för framtiden. Kulturarvet ökar förståelsen för Bromöllas identitet, både i det förflutna och i den framtida utvecklingen. Det är därför viktigt att värna om kommunens för- och nutidshistoria i arbetet med samhällets framtida planering och utveckling.

Bromölla kommun har sina rötter i en kust- och jordbruksbygd med gårdar, bybildningar och landsvägar. I området fanns det historiskt sett ingen egen centralort, utan det var närliggande Sölvesborg, Åhus och Kristianstad som under olika perioder innehade stadsrättigheter och fungerade som regionens handelsplatser.

6.4.1 Kulturmiljövården i landskapet

Kulturmiljövården kan finnas på flera olika plan och i en variation av former. Fornlämningar och så kallade övriga kulturhistoriska lämningar är objekt som tillsammans med sitt närområde skyddas i lag. Det kan röra sig om boplatser under mark, gravar, äldre vägar, husgrunder med mera. Även parker, trädgårdar och alléer är en del av bebyggelsens kulturarv.

Men fornlämningarna är endast en komponent i kulturlandskapet. Det finns ofta en nära koppling mellan höga naturvärden och kulturlandskapet, inte sällan är arterna spår efter äldre markanvändning; efter ängs- och hagmark, skogsbete, odling eller trädgårdar. De utgör då det vi kallar det biologiska kulturarvet.

Vad byggnader och miljöer berättar om samhället och om människors villkor genom tiderna är viktigt att förmedla. Det kan vara bostadshus, offentliga byggnader, olika arbetsmiljöer, folkrörelser eller kommunikationer. Byggnader, deras placering och verksamheter – i byar,

ensamgårdar, längs med vägar, i brukssamhällen – utgör en del. Så även vägar och gränser mellan åkrar, fastigheter, gårdar eller byar. Knutet till detta finns inte sällan ett immateriellt kulturarv till exempel i form av ort-, gårds- och marknamn som ibland har tusenåriga traditioner.

Även vår tid måste få sätta sina avtryck i landskapet, men avtrycken ska respektera det äldre kulturlandskapet. Miljö kvalitetsmålet god bebyggd miljö innebär bland annat att städer, tätorter och övrig bebyggd miljö ska skapa en god och hälsosam livsmiljö i vilken natur- och kulturvärden tas tillvara och utvecklas.

6.4.2 Fornminnen

Alla fornlämningar – såväl kända som okända – är skyddade genom kulturminneslagen (KML). Fasta fornlämningar är lämningar efter människors verksamhet under forna tider, tillkomna genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna. Det kan vara runstenar, gravar, fornborgar, med mera och kan återfinnas både i stads-, skogs- och åkermiljöer. Till fasta fornlämningar räknas också skeppsvrak, liksom naturbildningar som är knutna till gamla sägner och bruk.

De kända fornlämningar som redovisas på kartan utgör dock endast en mindre del av det totala fornlämningsantalet.

6.4.3 Särskilt värdefulla kulturmiljöer

I Skånes kulturmiljöprogram redovisar Länsstyrelsen särskilt värdefulla kulturmiljöer. Det är miljöer med kulturhistoriska värden vilka bör bevaras, vårdas och utvecklas. Tolv miljöer i kommunen lyfts fram som Särskilt värdefulla kulturmiljöer, samt en miljö som ingår i ett Kulturmiljöstråk.

1. Allarp

Öppet odlingslandskap med stort inslag av hagmark. Betesmarkerna har dungar av björk, en, hagtorn och rosor.

Många stengärdesgårdar i ägogränser och längs med grusvägarna. Fornlämningar visar på bosättning redan under sten-, brons- och järnåldern. Den nuvarande bebyggelsen i området är gles. De olika gårdarna representerar ett äldre, traditionellt byggnadsskick. Bebyggelsen omfattar såväl större gårdskomplex som mindre torpstugor. Allarpsgården från 1880 har närmast herrgårdskaraktär och är ovanligt ståtlig.

2. Edenryd – Norrevång

Stora öppna strandängar med artrik flora samt betade marker som avgränsas av stengärdsgårdar. Odlingslandskapet norr om Edenryd är platt och öppet med talrika och välbevarade stengärdsgårdar. En stor del av området består av blockrika betesmarker. Edenryd är en radby och gårdarna ligger utmed byvägen. Norr om byn finns ett beteslandskap på torr och sandig mark, liksom området kring Norrevång och Åby.

3. Axeltorp – Östreviken

Vid Östreviken i Ivösjön började man bryta kaolin tidigare än på Ivöklack. Några år in på 1900-talet anlades en linbana för att transportera kaolinet till fabriksanläggningen invid Axeltorps station på Sölvesborg-Olofström-Älmhults Järnväg. Linbanan drevs med elkraft och en transformatorstation byggdes i Axeltorp 1905. Transformatorstationen finns kvar och är en av de äldsta i Skåne. Järnvägsstationen i Axeltorp revs redan på 1960-talet och järnvägen är nedlagd och uppriven sedan 1980-talet.

4. Blistorp - Västanå – Bökestad

Blistorp ligger i en öppen odlingsbygd i ett skogsdominerat landskap. De flesta gårdarna och torpen är välbevarade och har ett traditionellt byggnadsbestånd. Ägostrukturen är småskalig och gårdarna små. Blistorp uppvisar ett för skogsbygden typiskt bebyggelsemönster med glest liggande gårdar. Odlingslandskapet är öppet och genomkorsas av många välbevarade stengärdesgårdar. I den sydvästra delen av området finns små, blockrika betesmarker. Ett stort antal äldre fruktträd finns i markerna. Mitt i Blistorp ligger ett korsformigt gravkapell i gråsten.

Västanå gruva (resterna av Skånes enda järngruva) ligger söder om Blistorpasjön. Järnmalm bröts i gruvan under åren 1860–63 och 1873–77 samt under första världskriget. 1916 var sista året det bröts järnmalm i Skåne. Dagbrottet är idag vattenfyllt och det återstår även några delvis övervuxna varphögar med skrotsten som påminner om brytningen.

Bökestads sågmölla ligger vid Lillån. Kvarnbyggnaden i skiftesverk är rödfärgad. Likaså det timrade, två våningar höga och brädfodrade bostadshuset uppfört under tidigt 1800-tal. Över ån leder en stenvalvsbro. Sydväst om Bökestad låg ett glasbruk under senare hälften av 1600-talet. Av själva bruksanläggningen är numera inget bevarat ovan mark.

5. Branthalla – Grödbby

Branthalla och Grödbby ingår i ett stort område med blockrika betesmarker öster respektive nordost om Bromölla. Berget går i dagen på flera ställen i de centrala delarna. Området är rikt på odlingsrösen, stensträngar, jordvallar, kullar och gravanläggningar. Här finns också många stengärdesgårdar och fägator. Vissa delar har tidigare varit uppodlade, men de har ändå en rik och hävdberoende flora. Norr om Grödbby finns en buskrik utmark utan trädskikt med en välbevarad fägata och flera stengärdesgårdar.

6. Bromölla

Bromölla har en tydlig bruksstruktur där särskilt folkhemmets samförståndsanda och funktionalistiska estetik avspeglar sig i byggnader och stadsplanering.

Katolska kyrkan: Bromöllas hastiga expansion och Iföverken lockade även folk från Tyskland. Katolska kyrkan som invigdes 1933 uppfördes med en unik byggteknik. Väggarna och taket består av fuktade, hårt sammanpressade halmplattor, vilka har monterats på en stomme av stolpar. Byggnaden är sedan putsad med bruk både interiört och exteriört.

Folkets hus och park: Det fanns en ambition hos Iföverken att göra Bromölla till ett mönstersamhälle. 1908 invigdes Bromölla Folkets Hus, en viktig anläggning i ett mönstersamhälle. Ett nytt Folkets Hus byggdes på ny plats 1938 och den gamla utomhusdansbanan flyttades till nuvarande Folkets Park. Det nya huset ritades av Tage Möller i Malmö i en modern, folkhemsfunktionalistisk stil.

7. Drögsperyd

Drögsperyd är en högt belägen by på Ryssbergets västra sluttning. En väl samlad bymiljö med flera historiska skikt och en landskapsbild av stort värde. Många av gårdarna är välbevarade med röda tvåvånings boningshus i trä. Genom byn löper välbevarade stengärdesgårdar och fägator. Det finns också rester av äldre fruktodlingar. Odlingslandskapet är småskaligt med små åkerlotter och skogsbetesmarker.

8. Gudahagen – Klagstorp

Området utgörs av ett odlat, tämligen kuperat landskap på ömse sidor om Holjeån. Det öppna landskapet är en produkt av åkerbruk, boskapsskötsel och skiftesreformerna. I området finns omfattande fruktodlingar. På en markerad höjdplatå ligger Gudahagen, ett gravfält från yngre järnålder. Inom området finns spridd gårdsbebyggelse med ett tämligen

sent byggnadsbestånd. Det rätlinjiga vägsystemet är ett resultat av skiftena under 1800-talet. Stora delar av området utgörs av hagmarker, som kringgärdas av stengärden.

I Västanå norr om Gudahagen ligger en samlad bybebyggelse med gårdar, gathus, egnahem och en rödpanelad folkskola från 1930. Landets enda humletorka, uppförd 1926, finns i Klagstorp. Detta var enda stället i Sverige där det odlades humle i större skala. 1959 upphörde odlingen och de karaktäristiska humlestörarna togs bort tillsammans med humleplantorna. Idag finns en mindre humlehage intill torkan.

9. Nymölla

Nymölla är ett litet brukssamhälle med en karaktäristisk och tidstypisk bostadsbebyggelse med tydlig koppling till massa- och pappersbruket. Det framstår som typiskt för både tillkomsttiden och brukssamhället, att man i en liten ort som Nymölla byggde såväl småhus och flerbostadshus som ett eget litet centrum.

Namnet Nymölla kommer från en äldre kvarn vid Skräbeån. Kvarnbyggnaden finns kvar men driften upphörde då massafabriken byggdes. Massafabriken invigdes 1962 och kompletterades med pappersbruk tio år senare. Väster om bruket anlades ett litet brukssamhälle i början av 1960-talet bestående av fem likadana tjänstemannavillor, 44 småhus och några flerbostadshus i två våningar. De flesta av småhusen var monteringsfärdiga villor från LB-HUS. Vid flerbostadshusen byggdes ett centrumhus med post, affär, samlingslokal med mera.

10. Ryssberget – Hagstad

Uppe på Ryssberget finns ett bevarat kulturlandskap av en typ som tidigare kännetecknade höjdsträckningar. Den betydelsefulla djurhållningen har gett upphov till både betesmark och betespåverkade skogar. Hagstad är en mindre skogsby i ett starkt kuperat landskap. Gårdarna ligger utsprida längs en slingrande grusväg och flera av husen är välbevarade. I landskapet finns odlingslotter och betesmarker. Norr om byn ligger en utmarksrest, rik på odlingsrösen.

11. Årup

Landskapet kring Årup präglas av rationell storgodsdrift med stora öppna fält, raka vägsträckningar och alléer. Årup är en mindre herrgård med huvudbyggnad och park från slutet av 1800-talet. De stora ekonomibyggnaderna är uppförda i gråsten och ligger skilda från huvudbyggnaden.

12. Trolle-Ljungby

Trolle Ljungby ligger i den flacka slättbygden öster om Kristianstad. Vidsträckt odlingsfält, alléer och en till huvudgården koncentrerad bebyggelse betonar området karaktär av slottslandskap. Endast en mindre del bestående av öppen jordbruksmark ligger inom Bromölla kommun.

13. Skånelinjen, Per Albin-linjen (Kulturmiljöstråk)

Försvarslinjen är en unik företeelse som tydligt visar Skåne som gränsprovins. Samtliga värn är viktiga delar i den helhet som Skånelinjen även kallad Per Albin-linjen utgör. Skånelinjen började byggas år 1939 och skulle fungera som en befästningslinje längs den södra kusten. Skånelinjen sträckte sig från Båstad till Vieryd och skulle förhindra mindre båtar, sjöstridsvagnar och trupper att nå land.

6.4.4 Kyrkliga kulturminnen

Kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser som tillkommit före år 1940 är skyddade enligt bestämmelserna i kulturminneslagen 4 kapitel. Även vissa yngre, särskilt utvalda kyrkor och begravningsplatser, kan vara skyddade. En närmare beskrivning av kyrkobyggnaderna och deras kulturhistoriska värde återfinns i skriftserien Sveriges kyrkor utgiven av Vitterhetsakademien och distribueras genom Riksantikvarieämbetet.

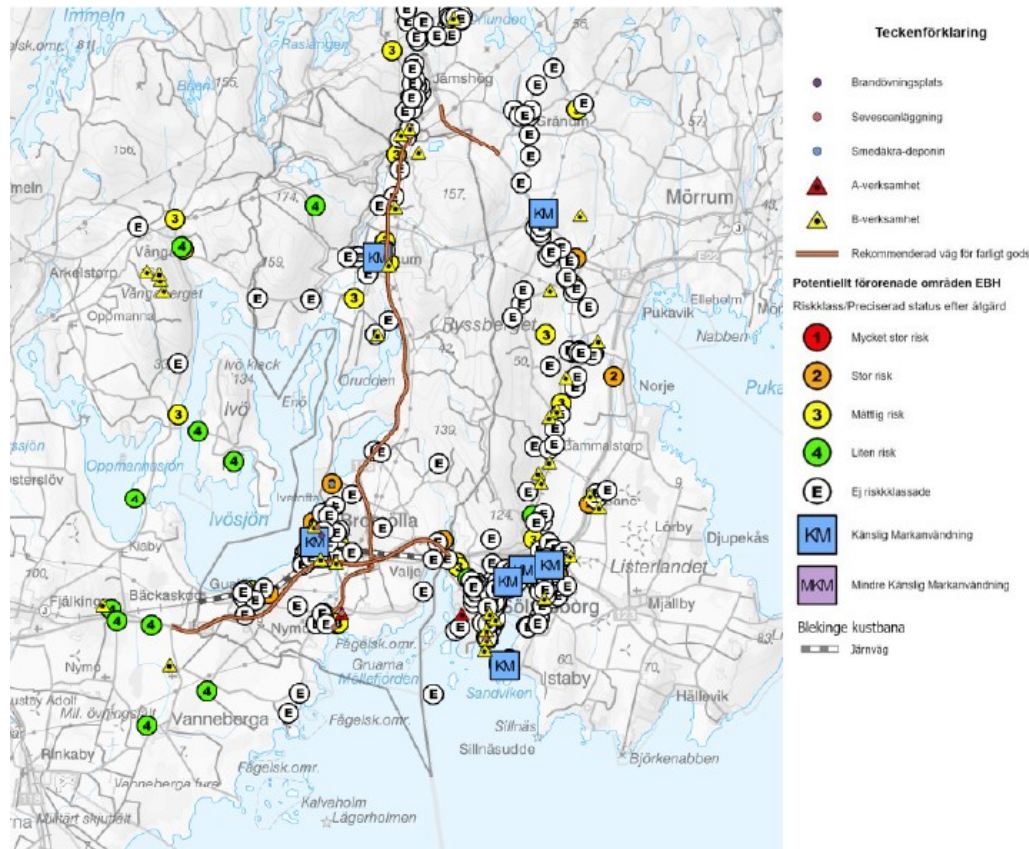
I Bromölla kommun utgör Gualövs kyrka, Ivetofta kyrka och Näsums kyrka kyrkliga kulturminnen.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Ny bebyggelse på landsbygden bör så långt möjligt beakta traditionell lokalisering, skala och utformning.
- I samband med lovgivning och planläggning av det kulturhistoriska bebyggelsearvet i kommunen ska bedömning göras för att kulturmiljön ska skyddas och utvecklas. Enstaka byggnader bör bedömas utifrån den kulturmiljö där de hör hemma.

6.5 Miljö- och riskfaktorer

Genom samverkan, kartläggning och tillsyn ska risker för människors hälsa och säkerhet minimeras. Vid planläggning och prövning ska aktuella rekommendationer om skyddsavstånd, riktvärden och kunskapsunderlag följas. Kommunen måste alltid göra en långsiktig analys av de risker som kan påverka mark- och vattenanvändning samt hälsa och säkerhet. Föroreningar kan exempelvis ha sitt ursprung från nedlagda och pågående verksamheter och deponier men även från källor som fyllnadsmaterial, jordbruk och andra diffusa utsläpp.

Kommunens målsättning är att uppnå ett samhälle där risker för människors hälsa och miljö kan minimeras. Med kunskap om vilka risker som finns kan kommunen arbeta aktivt för att bygga bort dessa risker.

Miljö- och riskfaktorers redovisning är obligatorisk i översiktsplanen. Dessa omfattar miljöproblem eller risker som behöver beaktas i planeringen, exempelvis bullerstörda områden eller anläggningar och verksamheter som innebär särskilda risker för omgivningen. Även förhållanden och faktorer som kan ha betydelse för att åstadkomma kretsloppslösningar kan redovisas.

6.5.1 Miljöfarlig och störande verksamhet

Med begreppet miljöfarlig verksamhet avses användning av mark, byggnader eller anläggningar som på något sätt innebär utsläpp till mark, luft eller vatten, men även de som skapar störningar i form av buller, vibrationer, ljus och strålning.

Miljöfarliga verksamheter delas in i A-, B-, C- och U-verksamheter, beroende på storlek och typ av verksamhet. A- och B-verksamheter kräver tillstånd och C-verksamheter är anmälningspliktiga. U-verksamheter är undantagna tillstånds- och anmälningsplikt.

Inom Bromölla finns några större industrier samt andra verksamheter som klassas som miljöfarlig. Den enda A-verksamhet som finns inom kommunen är pappersbruket i Nymölla.

Vid placeringen av nya verksamheter och vid planläggning av nya industriområden ska tillräckliga skyddsavstånd hållas till bostäder och annan störningskänslig bebyggelse, som exempelvis skolor. Detsamma gäller vid planering av nya områden för bostadsbebyggelse, då tillräckliga skyddsavstånd ska hållas till verksamheter. Även transporter till och från verksamheter ska vägas in i bedömningen. Ibland kan det behövas utredningar såsom bullermätningar / -beräkningar.

Enligt Seveso III-direktivets artikel 13 ska risker kring Sevesoverksamheter beaktas vid fysisk planering. Sevesoverksamheter är verksamheter där vissa farliga ämnen förekommer. Bromölla kommun har tre utpekade Sevesoverksamheter.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Sevesoverksamhet eventuella effekter ska beaktas vid planering och exploatering för att förebygga och begränsa följderna av allvariga kemikalieolyckor.

6.5.2 Förorenade områden

Inom kommunen finns flera potentiellt förorenade områden i form av nedlagda och pågående verksamheter och deponier.

Identifiering och i vissa fall inventering enligt MIFO (Metodik för Inventering av Förorenade Områden) har genomförts.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Återställ förorenad mark där det är lämpligt och möjligt.
- Att i samband med planering för ändrad markanvändning utreda förekomst och risker för spridning av föroreningar i mark och vatten.
- Samverka inom Skräbeåns avrinningsområde samt inom Kristianstadsslättens grundvattenförekomst för att minska diffusa utsläpp till mark och ytvatten.
- Vid planering och i samband med bygglovsprövning ska risken för att ett område kan vara förorenat beaktas på ett tidigt stadium.

6.5.3 Tung trafik och farligt gods

Farligt gods är en benämning på ämnen och produkter som har sådana farliga egenskaper att de kan skada människor, djur, miljö, egendom och annat gods, om de inte hanteras rätt under transport. Den största olycksorsaken vid farligt gods-transporter är att något sker under färd, exempelvis kollision med annat fordon, avkörning eller urspårning, men även momenten lastning och lossning utgör en stor risk för olyckor.

I Bromölla kommun är E22:an, länsväg 116 och väg 2083 utpekade som primära transportleder för farligt gods. Norr om Bromölla tätort finns en rekommenderad parkering för transporter med farligt gods. E22:an är utpekad som nationell väg och Väg 116 som kompletterande regionalt viktig väg i det funktionellt prioriterade vägnätet (FPV) för godstransporter. Transporter av farligt gods transporteras även på järnvägen.

E22:an ingår i TEN-t vägnätet (transeuropeiska transportnätet) som syftar till att bygga upp ett tillförlitligt, sammanhängande och högkvalitativt transportnät som säkerställer hållbar konnektivitet i hela Europa utan fysiska avbrott, flaskhalsar och felande länkar. Bromöllas närmaste hamn, Åhus hamn, är utpekad som en "övrig" hamn inom TEN-t och Karlshamn hamn som TEN-t comprehensive.

En del tungtrafik tar genvägen till Nymölla via Trafikplats Gualöv, fastän det är rekommenderat att köra via Trafikplats Bromölla. Farligt gods transporteras även på Blekinge kustbana.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Arbeta främjande för att gods i första hand ska transporteras på järnväg, för hållbara transporter.
- Att göra en särskild utredning vid planering av bebyggelse närmare än 150 meter från transportled för farligt gods.
- Verksamhetsområden för verksamheter för farligt gods ska ha god koppling till transportleder för farligt gods.

6.5.4 Buller

Omgivningsbuller är den vanligaste miljöstöringen i vårt samhälle och ett utbrett folkhälsoproblem. Med rätt planering och anpassad bebyggelse går det att få en acceptabel ljudmiljö även i ett bullerutsatt läge. Nya verksamhetsområden ska inte vara störande för befintlig bostadsbebyggelse. Genom att placera störande verksamheter tillsammans, eller till redan bullerpåverkade områden kan ljudnivån höjas ytterligare utan riskera störa närboende.

Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader anger riktvärden för trafikbuller vid bedömningar enligt både plan- och bygglagen och miljöbalken. Förordningen tillämpas vid planläggning samt i ärenden om förhandsbesked och bygglov utanför detaljplan.

De bostäder som är mest påverkade av vägtrafikbuller ligger utmed väg E22 i Gualöv och längs med Tians väg och Storgatan i Bromölla. De bostäder som utsätts för bullerstörning från järnvägstrafiken ligger främst utmed Bangårdsgatan, Stationsgatan, Segervägen, Brahegatan och Ågatan i Bromölla men även i Gualöv och Valje.

Externt buller förekommer från de flesta industrier, dels från själva tillverkningsprocessen, dels från transporter och materialhantering. Buller finns också vid andra typer av miljöfarliga verksamheter, såsom skjutbanor.

I kommunen finns flera industriområden som är lokaliserade centrumnära och i närheten av bostäder. Skyddsområden runt verksamheter kan säkerställa ett betryggande avstånd mellan störningskällan och omgivande miljöer.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Nya, ljudstörande verksamheter ska hänvisas till områden som redan är bullerpåverkade.
- Risk för bullerproblematik behöver beaktas vid byggnation, längs stora vägar såsom E22.
- Riktvärden för bullernivåer vid bostadsbebyggelse ska följas. Bostadsbebyggelse bör inte tillåtas om inte bullerdämpande åtgärder kan vidtas.
- Vid nybyggnation av störande verksamhet är det viktigt att tillräcklig mark planläggs för bullerskydd där risk för störning kan uppstå, samt att vid behov vidta andra bullersänkande åtgärder på vissa sträckor mot bostäder där tunga transporter går.

6.5.5 Elektromagnetiska fält

Källor som exempelvis kraftledningar och transformatorer ger upphov till elektromagnetiska fält. Fälten är starkast kring källan och styrkan avtar med avståndet.

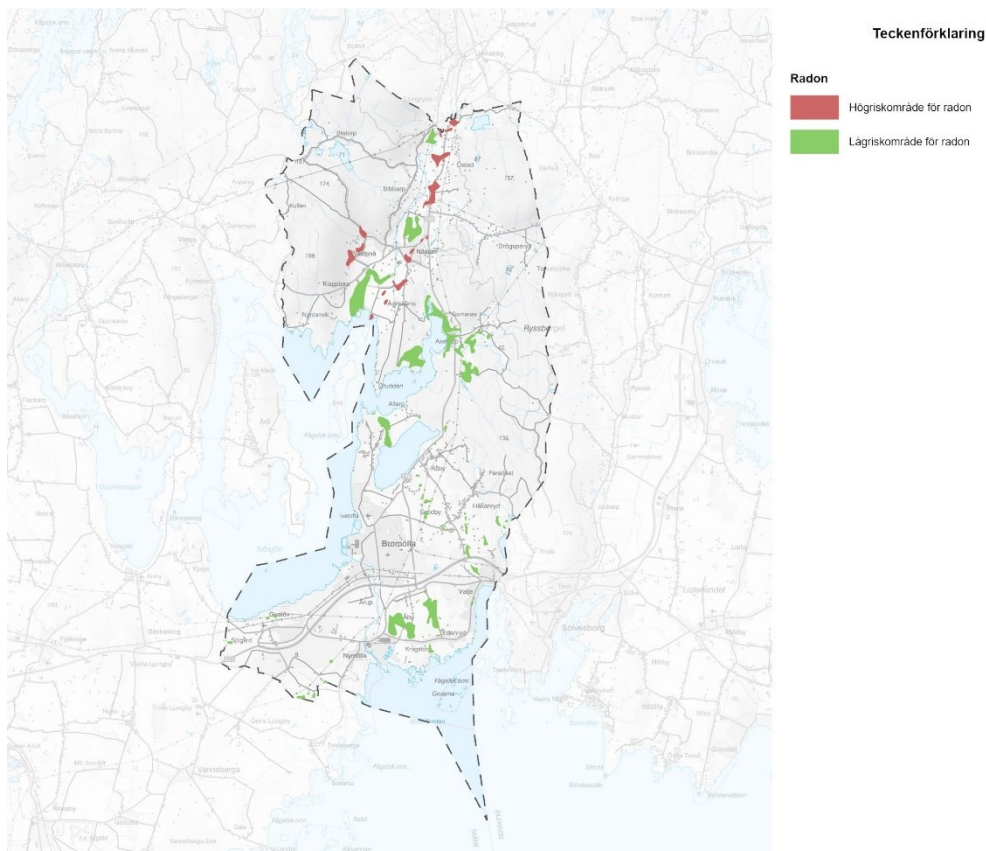
Mot bakgrund av att forskning inte kan utesluta att exponering för förhöjda elektromagnetiska fält skulle kunna medföra negativa hälsoeffekter bör försiktighetsprincipen tillämpas vid samhällsplanering där det är möjligt. Ellagstiftningen liksom miljöbalkens regler om försiktighet är tillämpliga på elektromagnetisk exponering. Det innebär att risker för människors hälsa ska undvikas så långt som det kan anses ekonomiskt rimligt.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Placering av nya kraftledningar och elektriska anläggningar ska ske så att exponering för elektromagnetiska fält begränsas.
- Nya bostäder, skolor och annan känslig verksamhet ska inte placeras nära befintliga elanläggningar som ger förhöjda elektromagnetiska fält.
- Sträva efter att begränsa elektromagnetiska fält som starkt avviker från vad som kan anses normalt i hem, skolor, förskolor respektive aktuella arbetsmiljöer.

6.5.6 Radon

Geologins sammansättning utgör grunden för om radon bildas. De geologiska förutsättningarna är olika i kommunen. I kommunen utgörs marken i huvudsak av normalriskområden. Inom vissa lokala områden i norra delen av kommunen förekommer förhöjda värden, så kallade högriskområden.

Hur mycket radon som kommer in i ett hus beror på markens genomsläpplighet och hur tät husgrunden är. Även vissa byggmaterial kan ha höga radonhalter. Rådande radonförekomster utgör grunden för hänsynstagande vid uppförande av byggnader.

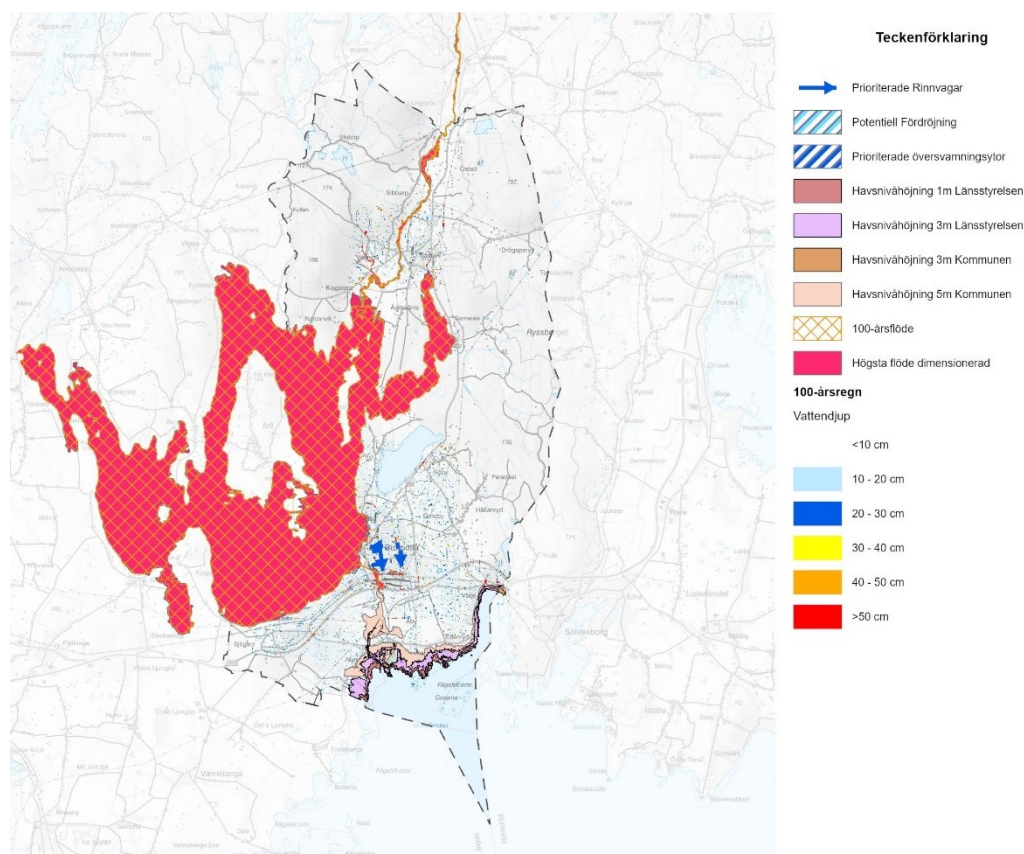
Kommunen har upprättat en radonöversikt i syfte att kunna klassificera riskområden i kommunen.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Att genom rådgivning och tillsyn se till att radonhalten i den bebyggda miljön kan hållas inom gällande riktvärden. Vid planläggning används översiktlig radonriskkarta och planbestämmelse om radonsäker byggnation införs på plankartan.

6.6 Klimatförändringarna

Klimatförändringarna är redan en realitet vilket bland annat innebär förändringar i temperatur och nederbördsmönster. Det att extrema väderhändelser kommer att inträffa oftare och med större intensitet än tidigare. Det kan leda till extrema skyfall, stormar, havsnivåhöjningar, ras, skred och erosion, värmeböljor och torka, med skador på egendom och risk för människors hälsa som följd.

Förändringarna i temperatur och nederbördsmönster kommer också att påverka areella näringar och naturmiljöer. I Skåne är det därför särskilt viktigt att arbeta med vilka konsekvenser klimatförändringarna kan få för jordbruket, för den biologiska mångfalden och för de ekosystem och arter som är unika för Skåne.

Förändring av klimatet kan även leda till positiva förändringar, så som ökad produktion för både jordbruket och skogsbruket på grund av varmare väder och därigenom förlängd växtsäsong. Jordbruket räknar med att växtsäsongen kommer förlängas med cirka två månader, baserat endast på temperatur.

6.6.1 Klimatanpassning

Den fysiska planeringen är ett av de viktigaste områdena där klimatförändringarna och dess effekter kan förebyggas och tas om hand. Den bebyggelse som finns idag är planerad och anpassad efter tidigare rådande klimatförhållanden. Förändringar i klimatet kräver motsvarande förändringar i planeringen av såväl byggnader som infrastruktur.

Livsmiljöerna i tätbebyggda områden med många hårdgjorda ytor och lite grönska är särskilt känsliga för climateffekter som exempelvis översvämning och ökade temperaturer. Klimatförändringarna kan även medföra påfrestningar på samhällsviktiga funktioner som kommunikationer, el- och vattendistribution, vård och omsorg.

Inom en nära framtid kommer även fler ytor att behöva reserveras i landskapet, för utjämning av vattenflöden och för att dämpa effekterna av klimatförändringar, men också för bevattning.

Förutom risken för saltvatteninträngning kan en ökande grundvattennivå i kustnära lägen, där det förekommer enskilda avlopp medföra en ökad sårbarhet och ytterligare risk för vattenkvaliteten.

6.6.2 Klimatförebyggande

Först och främst finns det saker som går att göra i förebyggande syfte mot ett förändrat klimat och även fortsätta göra när klimatet förändras. Det gäller att minska utsläppen av växthusgaser och ställa om samhället från fossilberoende, till att bli fossilfritt.

Samhällsförändringar till följd av ett förändrat klimat kan förväntas innebära ökad elförbrukning, genom exempelvis större behov av kylning i industrin, eller i byggnader där människor vistas stadigvarande. Det kan också röra sig om pumpning av vatten vid översvämningar och när allt fler som en led i klimatomställningen väljer att köra elbilar.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen ska i sin fysiska planering beakta och arbeta mot det nationella klimatmålet om att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären.
- Alla grönytor i tätorterna, där en förändrad markanvändning diskuteras eller planeras, bör betraktas som en möjlig klimatanpassningsyta och konsekvenserna av en ändrad användning utredas med avseende på effekter på kort och lång sikt och för avrinningsområdet som helhet. Dagvattenhantering bör därvid prioriteras framför annan användning, men utöver flöde och rening av vatten bör även andra värden och funktioner beaktas, som skönhet, hälsa, biologisk mångfald och rekreation.
- Klimatanpassningsytor bör löpande reserveras i detaljplan.
- Såväl befintlig som ny bebyggelse och infrastruktur måste anpassas i förebyggande syfte till ett förändrat klimat och till en hållbar utveckling, exempelvis vad det gäller energibehov, byggnadsmaterial, lokalisering, avfallshantering och kommunikationer.
- Kommunen ska använda sig av de verktyg som finns tillgängliga för att klimatförändringens effekter minimeras i så stor utsträckning som möjligt.
- Verka för att säkerställa att förutsättningarna finns för ett robust Bromölla även i framtiden, med tanke på klimatförändringarna.

6.6.3 Extrema skyfall

Översvämningar på grund av ett förändrat klimat förväntas uppstå på olika sätt. Exempelvis genom förändrade flöden i vattendrag. Det kan även vara så att stora mängder regn, eller smält snö inte hinner rinna ner i dagvattenledningarna, eller filtreras ner i marken. Vattnet blir då kvar som dagvatten med översvämning som följd. Det kan i vissa områden riskera påverka samhällsviktiga funktioner och få stora ekonomiska konsekvenser.

Översvämningar kan ge upphov till allvarliga skador, exempelvis då infrastruktur drabbas. Avskurna vägar, eller bortspolade broar kan medföra att kilometervis med vägar och järnvägar måste stängas för trafik. Vidare kan det kommunala vattenförsörjningssystemet drabbas. Exempelvis genom att avloppsreningsverk slås ut på grund av olämplig placering eller genom att föroreningar dras med i vattenmassorna och påverkar vattentäcker och dricksvattnet, eller känsliga ekosystem. Översvämning kan även leda till smittspridning.

Skyfall kan även orsaka överbelastning på både dagvatten- och spillvattensystemen, särskilt om det går både dagvatten och spillvatten i samma ledning. Det här kan medföra översvämningar, bräddningar samt negativ påverkan på reningsverkets processer. Det kan även orsaka källaröversvämningar, det vill säga att vatten från kombinationsledningarna rinner upp bakvägen genom golvbrunnarna. Bräddning innebär att orenat avloppsvatten leds rakt ut i recipienten.

Vid ökade flöden i vattendrag kan fördröjningsmagasin uppströms, som exempelvis våtmarker, vara mycket värdefulla. Våtmarker kan också behålla vatten i landskapet vid torra perioder och jämnar ut vattenflödet över tid. Förutom fördelarna nedströms bidrar våtmarkerna positivt till de ekologiska förutsättningarna i och omkring det aktuella vattendraget.

Utbyggnad eller förtätning av ett område medför så gott som alltid ökad andel hårdgjorda ytor. Hårdgjorda ytor hindrar infiltration av regnvatten. Det gör att avrinningen vid nederbördstillfällen ökar, vilket är något att beakta vid förtätning av redan bebyggda områden.

Extrema skyfall i Bromölla

Inom Bromölla kommun är jordartsförhållandena generellt sådana att infiltrationsförmågan är god. Större marköversvämningar vid skyfall har därför sällan eller aldrig inträffat. För att utjämna flödena finns ett antal mindre dagvattendammarna och perkolationsmagasin. Dagvattendammarna kan på ett naturligt sätt samla in vatten, exempelvis från nederbörd och genom naturlig avrinning från närmiljön.

Ledningsnätet i Bromölla är främst dimensionerat för att klara normal nederbörd. Vid kraftigare regn riskerar VA-nätet att överbelastas, med översvämningar hos abonnenter och bräddningar i pumpstationer som följd. Dagvattennätet håller på att anpassas till klimatförändringar genom exempelvis öppna system, utjämningar, större ledningar, lokalt omhändertagande med mera.

Bromölla drabbas av översvämningar på vissa platser vid kraftiga regn. I framtiden förutspås detta förvärras på grund av förändringar i klimatet vilket skapar stora utmaningar för kommunen.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Identifiera, säkerställa och skapa klimatanpassningsytor, för att hantera förhöjda vattennivåer och ökade vattenflöden i landskapet samt i kransorterna.
- Verka för att samtliga orter i kommunen står robusta mot de risker som kommer med klimatförändringarna.
- Lokalisering av vattenvägar, vallar och ytor för infiltration och fördröjning ska beaktas i samhällsplaneringen.
- Ny bebyggelse ska inte öka risken för översvämning av befintlig bebyggelse vid skyfall.
- Vid ombyggnation av den fysiska miljön bör hänsyn tas till identifierade behov och åtgärder som finns kopplat till dagvatten. Ny bebyggelse bör också planeras utifrån åtgärdsbehoven.
- Höga flöden och höga halter av föroreningar, ska förebyggas så nära källan som möjligt.
- För att möta klimatförändringarna med bland annat ökade flöden i vattendrag ska kommunen verka för att före detta våtmarksområden och översvämningssytor kan ligga till grund för att utjämna flöden och möjliggöra naturliga variationer i vattenståndet.
- Planläggning och nybyggnation av bostäder, infrastruktur och andra samhällsviktiga funktioner inom områden som kan påverkas av översvämning eller höjd grundvattennivå

ska i första hand undvikas. På redan planlagd mark och i befintlig bebyggelse ska nödvändig anpassning vidtas.

- Planläggning och nybyggnation av bostäder, infrastruktur och andra samhällsviktiga funktioner inom områden som kan påverkas av översvämning eller höjd grundvattennivå ska i första hand undvikas. På redan planlagd mark och i befintlig bebyggelse ska nödvändig anpassning vidtas.

6.6.4 Erosion, ras och skred

Förändrade nederbördsmonster, förändrade grundvattennivåer och fluktuerande vattennivåer påverkar jordens stabilitet negativt. Det ökar risken för skred. I slänter med jordarter som exempelvis morän eller lera och silt uppstår skred när jorden är vattenmättad. Särskilt om det sluttar ner mot flödande vattendrag. Skred sker genom att sammanhängande massor kommer i rörelse och flyttar på sig.

Rasmassor består ofta av block, stenar, grus- och sandpartiklar som finns utmed bergväggar, grus- och sandbranter och kan röra sig fritt. Både ras och skred kan inträffa utan förvarning.

Översvämning till följd av skyfall och extrem nederbörd kan också ge upphov till ökad erosion, det vill säga att jord, sand och sten nöts och spolats bort.

Ras, skred och erosion kan leda till bortspolning av vägar och vägbankar och ge skador på broar och bebyggelse. Vidare kan det leda till underminering av husgrunder, påverkan på markens stabilitet med exempelvis sättningsproblem som följd samt orsaka skador på vattenledningsnätet.

Nyexploatering, med grävning, schaktning med mera, ändrar de mark- och vattenanknutna förutsättningarna. Det kan också därmed utgöra en riskfaktor för utlösande av ras och skred.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Ny bebyggelse bör inte tillåtas i områden med risk för översvämning, erosion, ras och skred.
- Vid fortsatt planering ska det, om det finns indikationer, utföras en bedömning av ras, skred och erosion i enlighet med plan- och bygglagen. Vid prövning av markens lämplighet för avsett planändamål bör livslängden hos bebyggelse, anläggningar och så vidare, vara utgångspunkten. Även faktorer utanför planområdet som kan påverka geotekniska säkerhetsfrågor inom planområdet ska beaktas.

6.6.5 Havsnivåhöjningar

Klimatförändringarna bidrar till att temperaturen i världshaven ökar. När haven blir varmare expanderar vattnet. Tillsammans med avsmältningen av landisarna leder detta till att havsvattennivån stiger, vilket uppenbarligen kommer att påverka även Bromöllas kuststräcka. Höjningen är dock mycket svår att beräkna, på grund av att förändringen inte är linjär. I samband med exempelvis stark pålandsvind stiger vattenståndet över medelnivån. I kustområden måste därför framtida förändringar av medelhavsnivå och högvattentillstånd beaktas.

Stigande havsnivå kan komma att innebära att bebyggelse och infrastruktur kommer att hamna under havsytan eller påverkas av erosion vid havsstränderna. Förhöjda havsnivåer påverkar kustnära värdefull natur och kan leda till att föroreningar i marken tillgängliggörs

och sprids. Saltvatteninträngning i grundvatten och vattentäkter är också en allvarlig konsekvens av stigande havsnivå.

Kuststräckan längs med havet i Bromölla kommun är i huvudsak en stabil strand. Det finns obetydlig, eller inga indikationer på erosion. Längs strandremsan mellan Nymölla och Skräbeån finns växelvis indikationer på erosion, men är i huvudsak i balans. Här finns också indikationer på ackumulation, vilket innebär att grus, sand och jord avlagras och samlas här. Udden Oxaholm nedanför Nymölla pappersbruk är inte bedömd.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Nybyggnation av bostadshus, riskobjekt och samhällsfunktioner av betydande vikt ska lokaliseras med lägsta golvhöjd om minst 3,3 meter över medelvattennivå för havet. Riktlinjerna är avsedda att bidra till att utveckla samhället på ett resurseffektivt sätt och förhindra att man bygger in sig och i förutsägbara problem som i framtiden blir svåra och kostsamma att lösa. Riktlinjerna gäller vid såväl nybyggnad som utbyggnad av befintlig bebyggelse vid kust, sjöar och vattendrag, som inte är reglerade.
- I vissa fall kan det finnas skäl att tillåta att uppföra byggnadsverk under 3,3 meter över havet, så som fristående servicebyggnader och liknande där höjden får anpassas efter förutsättningar och behov.
- Verka för att skydda bebyggelse och känsliga områden vid kusten mot stigande havsnivåer och erosion.

6.6.6 Värmeböljor och torka

Klimatförändringarna förväntas även ge upphov till värmeböljor och torka. Det svenska samhället är mer anpassat för att hantera kyla än värmeböljor. Detta kan få negativa konsekvenser för viktiga samhällsfunktioner och utsatta riskgrupper om inte anpassningar i den fysiska miljön görs. På platser med mycket hårdgjorda ytor där solen får lov att stå på kan det bildas värmeöar. Värme kan leda till hälsorisker, särskilt vad gäller äldre som räknas som en utsatt grupp. Även andra grupper inom offentlig service som vårdboende och skolbarn kan vara utsatta grupper.

Vissa områden i Bromölla, Nymölla och Näsrum som kan drabbas av höga temperaturer. Framst gäller detta taken till stora byggnader.

Torka påverkar jordbruksproduktionen negativt och innebär en ökad konkurrens om vatten mellan dricksvattenförsörjning och andra ändamål. Ett ökat dricksvattenuttag för jordbruksbevattning kan påverka grundvattnet negativt. Sänkta grundvattennivåer kan påverka markstabilitet, och påverka biologisk mångfald negativt. Ökad värme kan också ge en ökad utbredning av invasiva, främmande arter och ökad tillväxt av bakterier i vattentäkter.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Byggnader placeras på ett sätt som minskar uppvärmningen av dem, samtidigt som de ger skugga. Särskilt viktigt är det vid platser där utsatta grupper vistas, exempelvis boende för äldre, andra typer av vårdboenden, skolor och förskolor.
- Kommunens befintliga byggnadsbestånd, så som skolor, omsorgsboende och förskolor, ska förvaltas på ett sådant sätt att höga inomhustemperaturer förebyggs och förhindras.
- Vid planering av den fysiska miljön ska gröna och blå element beaktas för att framtida värmeböljors effekter ska mildras.
- Kommunen ska arbeta för att dagvatten, istället för dricksvatten, i så stor utsträckning som möjligt ska användas vid bevattning av grönytor samt vid jordbrukets bevattning. Insamling av dagvatten i bevattningssyfte ska göras på ett sätt som inte medför risk för att groddjur påverkas negativt.

6.7 Totalförsvaret

Totalförsvaret innefattar både det civila försvaret och det militära försvaret. Sverige har återupprättat ett modernt totalförsvaret för att kunna hantera de utmaningar och hot som följer av det förändrade säkerhetspolitiska läget.

6.7.1 Militära försvaret

Det militära försvaret består av Försvarmakten samt ett antal andra myndigheter som har till huvuduppgift att stödja det militära försvaret. Försvarmakten har till uppgift att försvara vårt territorium och våra gränser. Det handlar om att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna om säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet.

6.7.2 Civilförsvaret

Totalförsvarets civila del har inte uppmärksammats i planering och beslut om mark- och vattenanvändning under lång tid. Civilförsvaret har i uppgift att samhället måste fungera även vid störningar, exempelvis strömavbrott, olyckor som översvämningar, kriser, krig, eller pandemier. Extra viktigt är det vad gäller samhällsviktig verksamhet som alltid måste fungera, oavsett vad som händer.

Samhällsviktig verksamhet är exempelvis, räddningsinsatser vattenförsörjning, akutmottagningar, livsmedelstillverkning, livsmedelsbutiker, lagerhållning och transportkedjor, läkemedelsförsörjning, telemaster, snöröjning, postutdelning, återvinningscentraler, förskolor och skolor. Samhällsviktig verksamhet bedrivs således av både offentliga och privata aktörer.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Säkerställa att samhällsviktiga verksamheter kan fortsätta fungera även om olyckor skulle inträffa som direkt drabbar den fysisk miljön, såsom naturolyckor, störningar, kriser, eller krig.
- Verka för att samhällsviktiga verksamheter fungerar även om det skulle ske naturolyckor.
- Planera samhället så att objekt som kan tänkas utsättas för angrepp inte placeras i närheten av befolkningscentrum och verksamheter som är svåra att utrymma.
- Beakta tillgänglighet och behov av framkomlighet för både utryckningsfordon och militära transporter vid detaljplanläggning och bygglov.

6.8 Miljökvalitetsnormer (MKN)

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel som regleras i Miljöbalken och enligt plan- och bygglagen ska det framgå hur kommunen anser att gällande miljökvalitetsnormer ska följas. Miljökvalitetsnormerna anger det högsta värdet för föroreningsnivåer som kan tillåtas, utan att människan och naturen utsätts för betydande oegentligheter. Dessa gränsvärden kan ses som ett styrmedel för att nå de miljömål riksdagen har beslutat om.

Myndigheter och kommuner ansvarar för att miljökvalitetsnormerna uppfylls, bland annat i samband med tillståndsprövning, planering och tillsyn. En detaljplan som leder till att gällande miljökvalitetsnormer inte uppfylls kan inte antas. Den sammanlagda effekten av flera detaljplaner är förstås också viktig att beakta.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Innan och i samband med exploatering ska åtgärder genomföras för att förbättra möjligheterna att nå MKN.

6.8.1 Miljökvalitetsnorm för luft

Miljökvalitetsnormer för utomhusluft gäller i hela landet och finns för till exempel kvävedioxid, kväveoxider, svaveldioxid, marknära ozon, kolväten och partiklar. Av de luftföroreningar som kan uppmätas i Bromölla kommun har en stor andel bildats utanför landets gränser men lokala källor som trafik (främst däckslitage), industrier och småskalig vedeldning har en betydande påverkan på luftkvaliteten. Resultatet av mätningar och modellberäkningar inom kommunen de senaste åren visar att halter för samtliga parametrar ligger under normen.

I områden kring Nymölla pappersbruk och motorvägen E22 söder om centralorten, ligger beräknade halter högre än i andra delar av kommunen, men underskrider fortfarande den nedre utvärderingströskeln.

STÄLLNINGSTAGANDE

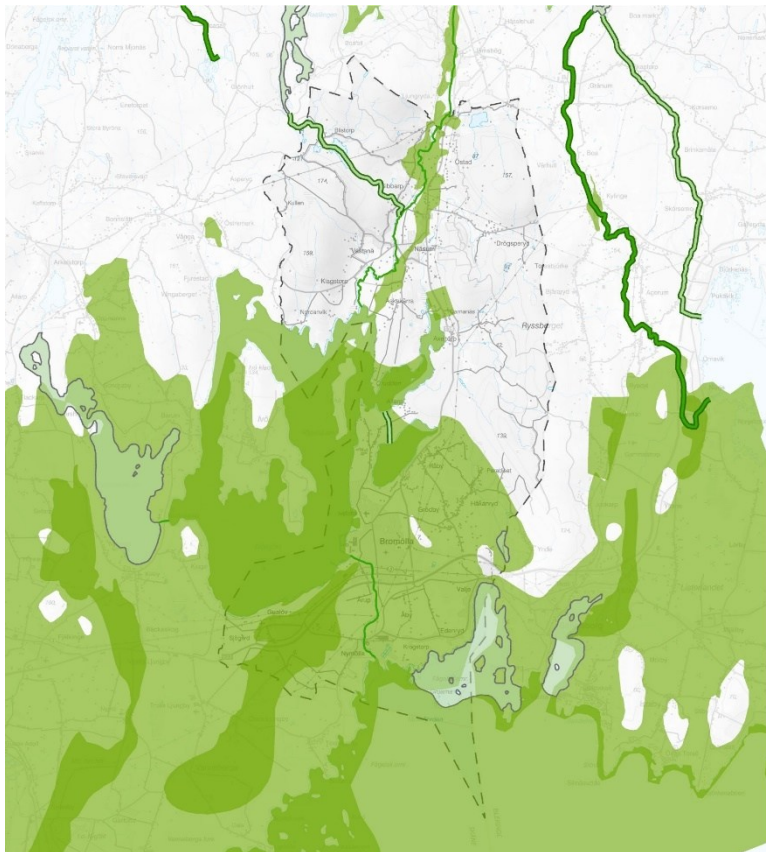
- Verka för att försöka minska trafikens utsläpp till luft genom regional samverkan och förebyggande åtgärder lokalt.

6.8.2 Miljökvalitetsnorm för buller

Miljökvalitetsnormer för omgivningsbuller omfattar buller från vägar, järnvägar, flyg och industriell verksamhet, med mera. Målet med normerna är att omgivningsbuller inte ska medföra skadliga effekter på människors hälsa. Bromölla kommun omfattas inte av normen då invånarantalet understiger 100 000 invånare och även att andelen väg-, tåg- och flygtrafik understiger den nivå som krävs för kartläggning av omgivningsbuller.

6.8.3 Miljökvalitetsnorm för vatten

Sedan år 2009 gäller miljökvalitetsnormer enligt vattenkvalitetsförordningen, för yt- och grundvatten. Syftet är att alla vattenförekomster i landet ska uppnå minst god status. Sedan 1 januari 2019 har ett försämringsförbud och äventyrandeförbud införts i en ny bestämmelse om MKN för vatten i Miljöbalken. Kommunen får inte tillåta verksamheter eller åtgärder som leder till att vattenmiljön försämras, eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm. Kommunen är även skyldig att följa gällande åtgärdsprogram för vatten.

Teckenförklaring

Ekologisk status

Vattendrag

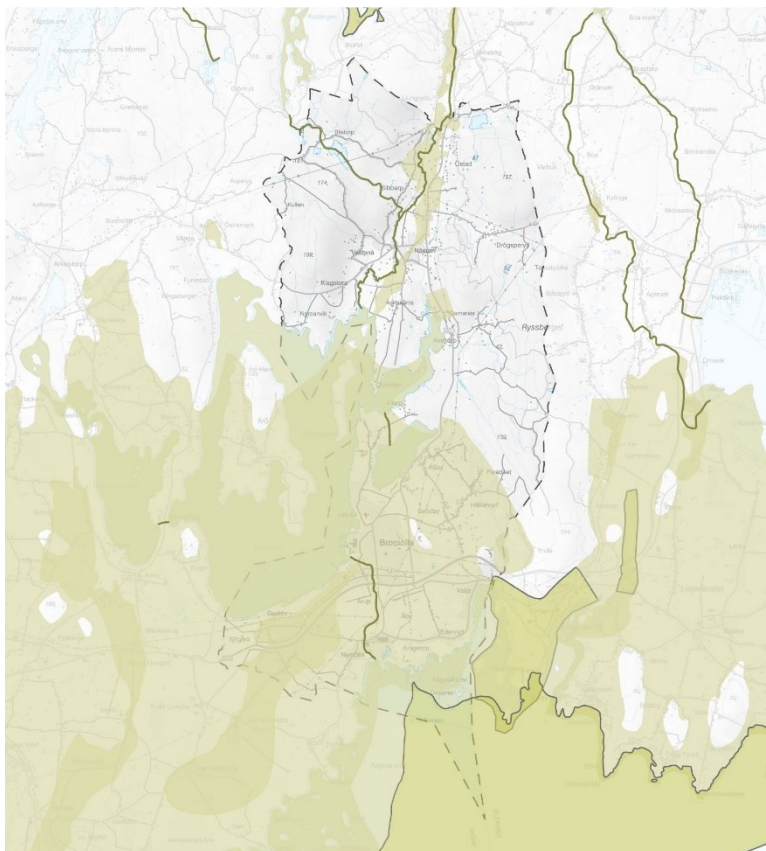
- God ekologisk status
- God ekologisk status 2027
- God ekologisk status 2033
- Måttlig ekologisk status 2033

Sjöar

- God ekologisk status
- God ekologisk status 2027
- God ekologisk status 2033

Kustvatten

- God ekologisk status 2027
- God ekologisk status 2039
- God kvantitativ status

Teckenförklaring

Kemisk status

Vattendrag

- God kemisk ytvattenstatus
- God kemisk ytvattenstatus med Senare målår 2027

Sjöar

- God kemisk ytvattenstatus
- God kemisk ytvattenstatus med Senare målår 2027

Kustvatten

- God kemisk ytvattenstatus
- God kemisk ytvattenstatus med tidsfrist till 2027

Grundvatten

- God kemisk grundvattenstatus
- God kemisk grundvattenstatus med tidsfrist till 2027

Yt- och grundvatten delas in i olika vattenförekomster. Vattenkvalitet anges i ekologisk, kemisk eller kvantitativ status. Bromölla kommun berörs av 16 vattenförekomster, varav 5 grundvattenförekomster och resten ytvatten. Som ytvattenförekomster räknas vattendrag, sjöar och kustvatten.

Ungefär vart sjätte år uppdateras statusklassningar och MKN för alla vattenförekomster. Flera vattenförekomster får successivt en sämre statusklassning och riskbedömning, medan normerna är samma. Det innebär att kraven på åtgärder och en snabbare takt ökar på alla inblandade. Alla vattenförekomster i planområdet berörs av åtgärdsprogram. Det finns generellt en risk att gällande miljö kvalitetsnormer för vatten inte uppnås.

All form av markanvändning och aktiviteter på land, även uppströms planområdet och kommunen, påverkar vattenkvaliteten. Pågående och framtida klimatförändringar har stor påverkan på både kvantitet och kvalitet av vatten.

Grundvatten

Flera grundvattenförekomster berörs av översiktsplanen. Några är sand- och grusförekomster medan ett par är sedimentära bergförekomster. MKN för samtliga grundvatten är en god kemisk och kvantitativ status. Något enstaka har en otillfredsställande kemisk status men god kvantitativ status. De övriga har god status idag. Betydande påverkan finns från förorenade områden, miljögifter och för stora vattenuttag. För alla förekomster finns potentiell påverkan eller risk för att inte uppnå god status år 2027.

Vattendrag

Följande vattendrag berörs av översiktsplanen:

- Allarpsbäcken
- Skräbeån
- Holjeån (uppströms respektive nedströms Lillån)
- Lillån

Holjeån är uppdelad på två vattenförekomster. MKN för samtliga vattendrag och delsträckor är en god ekologisk och kemisk status. För några finns tidsfrister till 2027. Allarpsbäcken och Lillån har idag måttlig ekologisk status, övriga god. I alla vattendragen finns problem med miljögifter. Andra miljöproblem som finns i ett eller flera vattendrag är försurning, morfologiska förändringar och kontinuitet, flödesförändringar, fysisk påverkan av livsmiljön, övergödning och främmande arter.

Särskild risk uppstår när jordbruksmark och förorenade områden längs vattendragen översvämmas och läggs under vatten, och föroreningar sprids nedströms. Avverkning i skogsmark nära vattendrag innebär också en risk för försämring av vattenkvalitet.

Sjöar

Följande sjöar berörs av översiktsplanen:

- Levräsjön
- Siesjö
- Ivösjön

MKN för samtliga sjöar är en god ekologisk och kemisk status. För Siesjö finns en tidsfrist när det gäller god ekologisk status till år 2027. Levräsjön och Ivösjön har idag god ekologisk status medan Siesjö har otillfredsställande status. I sjöarna finns problem med miljögifter, övergödning och försurning. I vissa även med flödesförändringar, morfologiska förändringar och kontinuitet. Liksom vad som gäller för vattendrag kan översvämmning av jordbruksmark

och förorenade områden samt avverkning i skogsmark nära sjöar utgöra en risk för försämring av vattenkvalitet.

Kustvatten

Följande kustvattenförekomster berörs av översiktsplanen:

- Valjeviken
- Tostebergabukten
- Västra Hanöbukten

MKN för samtliga kustvatten är god ekologisk status och god kemisk ytvattenstatus. För Valjeviken finns en tidsfrist till 2039 och för övriga till år 2027. När det gäller statusklassning idag är den otillfredsställande för Valjeviken och måttlig ekologisk status för övriga medan ingen av de tre förekomsterna uppnår god kemisk status. Betydande påverkan finns från förorenade områden, transporter och infrastruktur, dagvatten, jordbruk, miljögifter från fritidsbåtar och industri samt diffusa källor. Alla förekomster bedöms vara i risk att inte uppnå god status år 2027.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Verka för att miljö kvalitetsnormer för vatten uppfylls i hela kommunen.

6.8.4 Miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten

Ivösjön omfattas av miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten.

Normerna är i första hand inriktade på utsläpp från avloppsreningsverk och andra miljöfarliga verksamheter, men kan i vissa fall vara relevanta för exempelvis dagvattenutsläpp från bebyggelse. MKN anger gränsvärden eller riktvärden för ett tiotal olika kemiska och fysiska parametrar.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Verka för att miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten uppfylls.

7 Källor

7.1 Nationella planeringsunderlag

[Barnkonventionen i fysisk planering och stadsutveckling - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

[Översiktsplanering - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

[Omgivningsbuller från industriell verksamhet och annan verksamhet med likartad ljudkaraktär - Boverket](#)

[Boverkets författningssamling](#)

[Buller från väg- och spårtrafik - Boverket](#)

[Buller från vindkraft \(naturvardsverket.se\)](#)

[Hållbar dagvattenhantering \(naturvardsverket.se\)](#)

[Handbok för klimatanpassad dricksvattenförsörjning \(livsmedelsverket.se\)](#)

[Ekosystemtjänster i den byggda miljön – vägledning & metod - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

[Trygg elförsörjning i Skåne \(lansstyrelsen.se\)](#)

[God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik - Regeringen.se](#)

[Fornsök \(raa.se\)](#)

[Riksintressen \(MCF\)](#)

[Riksintressen - Försvarsmakten \(forsvarsmakten.se\)](#)

[HANDLINGSPLAN FÖR SKÅNES FRILUFTSLIV 2018-2021 | Länsstyrelsen Skåne \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Kartlägga områden för friluftsliv \(naturvardsverket.se\)](#)

[Länsstyrelsernas Geodatakatalog \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Gestaltning i detaljplanering - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

[Att ta fram handlingsplaner för grön infrastruktur \(naturvardsverket.se\)](#)

[Grön infrastruktur | Länsstyrelsen Skåne \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Nationella kartskikt med värdetrakter \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Grön infrastruktur \(naturvardsverket.se\)](#)

[Grön infrastruktur - nulägesrapport 2020 | Länsstyrelsen Skåne \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Vägledning om grönplanering \(naturvardsverket.se\)](#)

[Vattenförvaltning av grundvatten \(sgu.se\)](#)

[Hälsa, säkerhet och risk för olyckor i lagstiftningen - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

[Havsplaner - Vägledningar - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

[Nationell plan 2022–2033 - Bransch \(trafikverket.se\)](#)

[Exploatering av jordbruksmark 2016-2020 - Jordbruksverket](#)

[Klimatanpassning och stadens gestaltning - Boverket](#)

[Startsida | Klimatanpassning.se](#)

[Klimatrisiker i översiktsplanering - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

[Riksintressen för kulturmiljövården | Riksantikvarieämbetet \(raa.se\)](#)

[En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop - Regeringen.se](#)

[En livsmedelsstrategi för jobb och hållbar tillväxt i hela landet - Regeringen.se](#)

[Politik för gestaltad livsmiljö - Regeringen.se](#)

[Vägledning och stöd - Boverket](#)

[Kunskap från forskning som stöd för att skapa hållbara och goda livsmiljöer - Boverket](#)

[Tillsynsvägledning naturolyckor - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

[Naturvärdesöversikt | Länsstyrelsen Skåne \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Stora mängder regn kan orsaka översvämning - Boverket](#)

[Översvämningssportalen \(msb.se\)](#)

[Startsida - Planeringskatalogen](#)

[Riskområden \(arcgis.com\)](#)

[Identifiera samhällsviktig verksamhet \(MCF\)](#)

[Kartunderlag om ras, skred och erosion - SGI](#)

[Ett nationellt skogsprogram för Sverige - Regeringen.se](#)

[Geoteknisk säkerhet i kommunal planering - SGI](#)

[Klimatanpassning i planeringen - Boverket](#)

[Fastställelse av nationell trafikslagsövergripande plan för transportinfrastrukturen för perioden 2022–2033 - Regeringen.se](#)

[Trafikverkets beslutade riksintressen - Bransch](#)

[Tuva \(sjv.se\)](#)

[Information och kartmaterial - funktionellt prioriterat vägnät - Bransch \(trafikverket.se\)](#)

[Vattenförsörjning - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

[Vattenförsörjning i översiktsplanering - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

[Åtgärdsprogram | Vattenmyndigheterna](#)

[Samråd förvaltningsperioden 2021-2027 | Vattenmyndigheterna](#)

[Åtgärder | Vattenmyndigheterna](#)

[er-2021_02.pdf \(energimyndigheten.se\)](#)

7.2 Regionala planeringsunderlag

[Kommunala ansvarsarter i Skåne | Länsstyrelsen Skåne \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Förutsättningar för hållbar ballastförsörjning i Skåne län \(sgu.se\)](#)

[Cykling - Utveckling Skåne \(skane.se\)](#)

[Skånes friluftslivsplattform | Länsstyrelsen Skåne \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Grön infrastruktur - nulägesrapport 2020 | Länsstyrelsen Skåne \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Regional handlingsplan för grön infrastruktur | Länsstyrelsen Skåne \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Klimat- och energistrategi för Skåne - Utveckling Skåne \(skane.se\)](#)

[Klimatanpassning | Länsstyrelsen Skåne \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Regional handlingsplan för klimatanpassning 2020-2024 \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Översyn av riksintressen för kulturmiljövården | Länsstyrelsen Skåne \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Skånes livsmedelsstrategi 2030 - Smart mat - Utveckling Skåne \(skane.se\)](#)

[Materialförsörjningsplan Skåne \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Åtgärdsprogram inom miljömål | Länsstyrelsen Skåne \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Vägen till ett biologiskt rikare Skåne - Naturvårdsstrategi för Skåne | Länsstyrelsen Skåne \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Vägledning för skydd mot översvämning från havet anpassad till Skånes kuststäder | Länsstyrelsen Skåne \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Regional utvecklingsstrategi för Skåne - Det öppna Skåne](#)

[Regionplan för Skåne 2022–2040 - Utveckling Skåne \(skane.se\)](#)

[regionskane_servicerapport_2018.pdf](#)

[Skånsk Skogsstrategi \(skanskskogsstrategi.se\)](#)

[Trafikförsörjningsprogram 2020–2030 \(skane.se\)](#)

[Regional transportinfrastrukturplan för Skåne 2022-2033 - Utveckling Skåne \(skane.se\)](#)

[Användarguide till karttjänsten vatten och klimat | Länsstyrelsen Skåne \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Vatten och Klimat \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Klimatanpassning | Länsstyrelsen Skåne \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Prioriterade Satsningar Transportinfrastruktur SKNO \(arcgis.com\)](#)

[Regionalt åtgärdsprogram för miljömålen 2022-2025 | Länsstyrelsen Skåne](#)

7.3 Kommunala planeringsunderlag

[allmänna-bestämmelser-for-anvandande-av-bromolla-kommuns-allmänna-vatten--och-avloppsanlaggningar-abva.pdf](#)

[bredbandsstrategi.pdf \(bromolla.se\)](#)

[dagvattenplan-for-bromolla-kommun.pdf](#)

[dagvattenstrategi.pdf \(bromolla.se\)](#)

[folkhälsostategi-for-bromolla-kommun-2024-2027.pdf](#)

[fritidsstrategi.pdf \(bromolla.se\)](#)

[Dokumentmall författningssamling \(bromolla.se\)](#) (Grönstrukturprogram)

[kulturpolitiskt-program-2021-2024.pdf \(bromolla.se\)](#)

[lekplatsstrategi.pdf \(bromolla.se\)](#)

[naringslivsstrategi.pdf \(bromolla.se\)](#)

[Dokument \(bromolla.se\)](#) (Planeringsstrategi)

[Riktlinjer för bostadsförsörjning 2024](#)

[Microsoft Word - Trafikstrategi Bromölla kommun AntagenA.doc \(bromolla.se\)](#)

[va-plan-for-bromolla-kommun.pdf](#)

[va-policy.pdf \(bromolla.se\)](#)

[Rapportmall stående \(bromolla.se\)](#) (Vattenförsörjningsplan)

[vattentjänstplan-for-bromolla-kommun.pdf](#)

[Översiktsplan 2014 - med sikte på 2030 - Bromölla Kommun \(bromolla.se\)](#)

[nkr-120924.pdf \(bromolla.se\)](#) (Natur Kultur och Rekreation i Bromölla kommun, 2012)

[nkr-del-d---objektskatalog-120418.pdf \(bromolla.se\)](#) (Natur Kultur och Rekreation i Bromölla kommun, 2012 objektskatalog)

[vindkraft-bromolla-slutrapport-140917-webb.pdf](#)

[bebyggelseutveckling_webb.pdf \(bromolla.se\)](#)

[bredbandsstrategi.pdf \(bromolla.se\)](#)

[lekplatsstrategi.pdf \(bromolla.se\)](#)

8 Tyck om Bromölla!

Sammanställning av medborgardialogerna som gjordes som en del av översiktsplanarbetet.

Se bilaga.

9 Konsekvenser

Hållbarhetsbedömning, inklusive lagstadgad MKB, med bilaga.

Se bilagor.

10 PDF att skriva ut

PDF-version av översiktsplanen som går att skriva ut, med bilaga.

11 Bygg din egen karta

I den digitala versionen av ÖP 2045 har medborgarna möjlighet att själva tända släcka lager, panorera, zooma i karta.

Se StoryMaps.